Załącznik do Uchwały Nr ……
Rady Gminy Moszczenica z dnia …….
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica

PROJEKT

Lipiec, 2017 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:
Gmina Moszczenica
Urząd Gminy w Moszczenicy
ul. Kosowska 1
97-310 Moszczenica

Wykonawca:
Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica

Właściciel firmy:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:
mgr Joanna Walkowiak – Kierownik Zespołu Projektowego
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Wojciech Pająk
mgr Kamil Nabagło
mgr Daniel Wiśniewski

Czerwiec, 2017 r.

WYKAZ SKRÓTÓW

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
FRKF – Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej
FS – Fundusz Spójności
GLKS – Gminny Ludowy Klub Sportowy
GOKiS – Gminny Ośrodek Kultury i Sportu
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GPR – Gminny Program Rewitalizacji
GUS – Główny Urząd Statystyczny
MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MPZP – Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MSiT – Ministerstwo Sportu i Turystyki
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
POIG – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RPO – Regionalny Program Operacyjny

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 7

1.1. PODSTAWA PRAWNA 7
1.2. METODA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 7

II. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 10

2.1. PODSTAWA PRAWNA I WYTYCZNE NIEZBĘDNE DO WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI 10
2.2. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK 12
2.3. ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ 20
2.3.1. Dane podstawowe 20
2.3.2. Problemy rynku pracy 25
2.3.2.1. Wskaźnik - udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej 28
2.3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH 30
2.3.3.1. Wskaźnik - liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 33
2.3.3.2. Wskaźnik - Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców 34
2.3.3.3. Wskaźnik - Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 36
2.3.3.4. Wskaźnik - Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 38
2.3.3.5. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 40
2.3.3.6. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 42
2.3.3.7. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 44
2.3.3.8. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej 46
2.3.4. Przestępczość – poziom bezpieczeństwa 48
2.3.4.1. Wskaźnik – liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 49
2.3.5. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności 50
2.3.5.1. Wskaźnik – Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej 50
2.4. ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ 52
2.4.1. Klimat aktywności gospodarczej 52
2.4.1.1. Wskaźnik – Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców 55
2.4.1.2. Wskaźnik – Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r, a 31.12.2016 r. 57

2.5. ANALIZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ 60
2.5.1. Położenie fizycznogeograficzne i struktura użytkowania gruntów 60
2.5.2. Sieć hydrograficzna 61
2.5.3. Zasoby przyrodnicze 61
2.5.4. Jakość powietrza atmosferycznego 66
2.5.5. Zagospodarowanie nieczystości ciekłych i odpadów komunalnych 67
2.5.6. Wyroby zawierające azbest 68
2.6. ANALIZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ 70
2.6.1. Uwarunkowania wynikające z lokalizacji Gminy Moszczenica 70
2.6.2. Uwarunkowania komunikacyjne 71
2.6.3. Uwarunkowania wynikające z dostępu do edukacji 72
2.6.4. Uwarunkowania wynikające z dostępu do kultury, sportu i rekreacji 74
2.6.5. Uwarunkowania wynikające z posiadanych wartości historycznych 78
2.7. ANALIZA SFERY TECHNICZNEJ 79
2.8. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ 84

III. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 88

IV. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI 92

V. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI 96

VI. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ 96

VII. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY 99

7.1. POWIĄZANIA Z STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY MOSZCZENICA NA LATA 2014 - 2020 99
7.2. POWIĄZANIA Z STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MOSZCZENICA NA LATA 2016-2020 100
7.3. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MOSZCZENICA 102

VIII. PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE 102

8.1. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE 102
8.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 120

IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH 124

9.1. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI 124
9.1.1. Komplementarność przestrzenna 125
9.1.2. Komplementarność problemowa 127
9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna 131
9.1.4. Komplementarność źródeł finansowania 131
9.1.5. Komplementarność międzyokresowa 131
9.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI 133

X. FINANSOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ 134

XI. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI 137

XII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI ... 139

XIII. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH 144

XIV. WSKAZANIE KONIECZNOŚCI UTWORZENIA SPECJALNEJ STREFY REWITALIZACJI 144

XV. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 144

15.1. ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 144

15.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I MIEJSCOWE PLANY REWITALIZACJI KONIECZNE DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY 145

SPIS RYCIN 146

SPIS TABEL 148

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA 150

ZAŁĄCZNIKI 151

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego Gmina Moszczenica przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica. W celu opracowania diagnoz służących: wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica, Wójt Gminy Moszczenica zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica został sporządzony zgodnie z przepisami zawartymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023). Jest zgodny również z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020" Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016), co stanowi podstawę ubiegania się o dofinansowanie dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych opisanych w tym dokumencie.

1.2. METODA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Na podstawie przeprowadzonych analiz Wójt Gminy Moszczenica sporządza diagnozę, która jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk gospodarczych lub środowiskowych lub funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych. Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym takie nieposiadające wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszar rewitalizacji natomiast stanowi całość lub część obszaru zdegradowanego cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Niniejszy dokument zawiera opis cech i delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został podjęty

Uchwałą Nr XXXVIII/292/17 Rady Gminy Moszczenica z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica.

Okres realizacji programu założono **do roku 2023**, w którym zamierza się osiągnąć założone w programie cele i wyprowadzić ze stanu kryzysowego obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica.

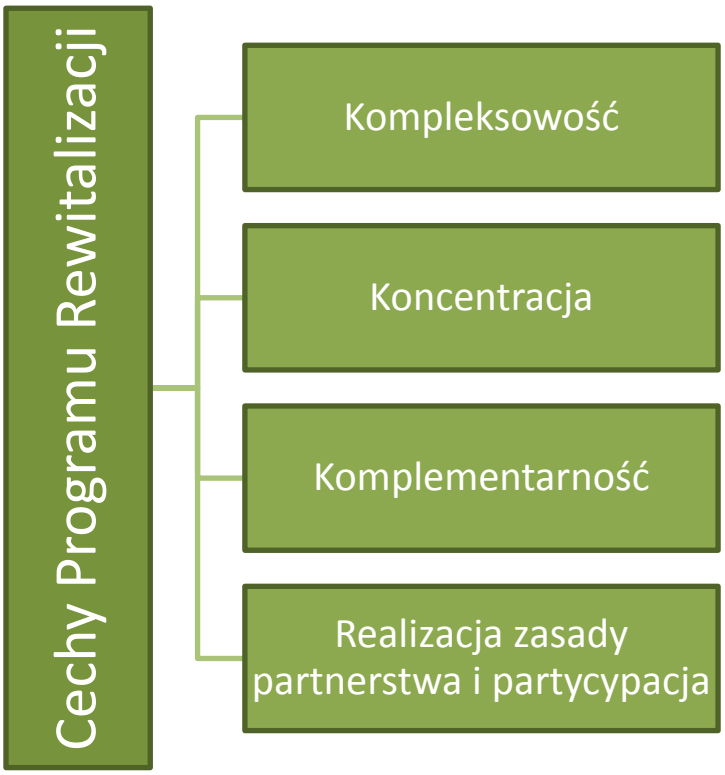
Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji Wójt Gminy Moszczenica sporządza Gminny Program Rewitalizacji (GPR), w którym w szczególności zawiera:

- szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru,
- opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych,
- opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk,
- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
  - listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia,
  - charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- szacunkowe ramy finansowania GPR wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych,
- opis struktury zarządzania realizacją PR, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu,
- system monitorowania i oceny PR,
- określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322),
- określenie niezbędnych zmian w uchwale o zasadach wyznaczania składu Komitetu Rewitalizacji,
- wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania,
- wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
  - wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,
  - w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą

scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

– załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, ze zm.).

Program Rewitalizacji sporządzony zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023) oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 powinien odznaczać się następującym zestawem cech:

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”

Kompleksowość programu jest rozumiana jako ujęcie działań rewitalizacyjnych w oparciu o wszystkie aspekty rewitalizacji (społeczny i gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny lub środowiskowy) powiązane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem, a także z integracją działań pod względem finansowania z różnych źródeł. Na konstrukcję programu składa się wiele różnorodnych projektów, które powinny być wzajemnie powiązane i powinien zachodzić między nimi efekt synergii.

Koncentracja programu rewitalizacji oznacza, że działania zawarte w programie dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, które obejmują całość lub część

obszaru zdegradowanego, i na których zdiagnozowano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych

Komplementarność przedsięwzięć/projektów dotyczy komplementarności pod względem:

- przestrzennym,
- problemowym,
- proceduralno-instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania.

Komplementarność została opisana szerzej w podrozdziale 9.1 Mechanizmy zapewniania komplementarności.

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji w gminie na każdym z etapów (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Program, który realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji zawiera opis procesu przygotowania dokumentu, w którym przedstawiono udział interesariuszy, a także wybraną formę zarządzania programem, która realizuję zasadę udziały interesariuszy.

II. DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawiono diagnozę, która obejmuje analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie Gminy Moszczenica, a także sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z przedstawieniem graficznym zasięgów przestrzennych danych obszarów na obszarze Gminy Moszczenica.

2.1. PODSTAWA PRAWNA I WYTYCZNE NIEZBĘDNE DO WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Dla potrzeb opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na cele sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica, określono listę potencjalnych wskaźników. Służą one przedstawieniu przestrzennego zróżnicowania Gminy Moszczenica biorąc pod uwagę cechy wskazujące na kumulację negatywnych zjawisk.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. Jeśli destrukcyjne procesy społeczne współwystępują z innymi problemami o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno–funkcjonalnym lub technicznym to niezbędne jest prowadzenie działań naprawczych.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej jednostki.

Wśród cech, jakie mogą być wzięte pod uwagę do wyznaczenia obszarów kryzysowych są:

1. w sferze **społecznej**: koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
2. w sferze **przestrzenno – funkcjonalnej**: koncentracja negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych;
3. w sferze **gospodarczej**: koncentracja negatywnych zjawisk gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
4. w sferze **środowiskowej**: koncentracja negatywnych zjawisk środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
5. w sferze **technicznej (infrastrukturalnej)**: koncentracja negatywnych zjawisk technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W niniejszej diagnozie zastosowano wybrane wskaźniki spośród przedstawionych powyżej, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych obszarów Gminy Moszczenica oraz te, które można odnieść do wyznaczonych jednostek analitycznych. Wszystkie wartości odniesiono do wartości referencyjnej.

Wybrane do analizy stanu kryzysowego wskaźniki prezentują się następująco:

1. Sfera społeczna:
   - Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej,
- Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
- Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,

2. Sfera gospodarcza:
   - Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
   - Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r, a 31.12.2016 r.

Dane niezbędne do opracowania powyższych wskaźników pozyskano na przełomie lutego i marca 2017 r. od następujących jednostek:

1. Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moszczenicy,
3. Urząd Gminy Moszczenica.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji została opracowana w zgodzie z przepisami zawartymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023), jak i w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020" Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

2.2. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Powinny być to pewne całości pod względem funkcjonalnym, charakteryzujące się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno-gospodarczej i infrastrukturalnej Gminy Moszczenica.

Gmina Moszczenica jest gminą wiejską. Cechuje się zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach.

Gmina Moszczenica jest gminą wiejską o powierzchni 11 149 ha (111,49 km^2) zamieszkałą przez 12 696 osób (stan na 31.12.2016 r.). Średnia gęstość zaludnienia gminy to 114 osób/km^2. Najliczniej zamieszkałą miejscowością w Gminie jest wieś Moszczenica –

2 482 osoby (19,5 % ogółu mieszkańców w Gminie), najmniej licznie zaś – Daszówka – z liczbą mieszkańców wynoszącą 61 osób (0,5 % ogółu).

Jednocześnie wytyczne regionalne w zakresie rewitalizacji, wyraźnie wskazują, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

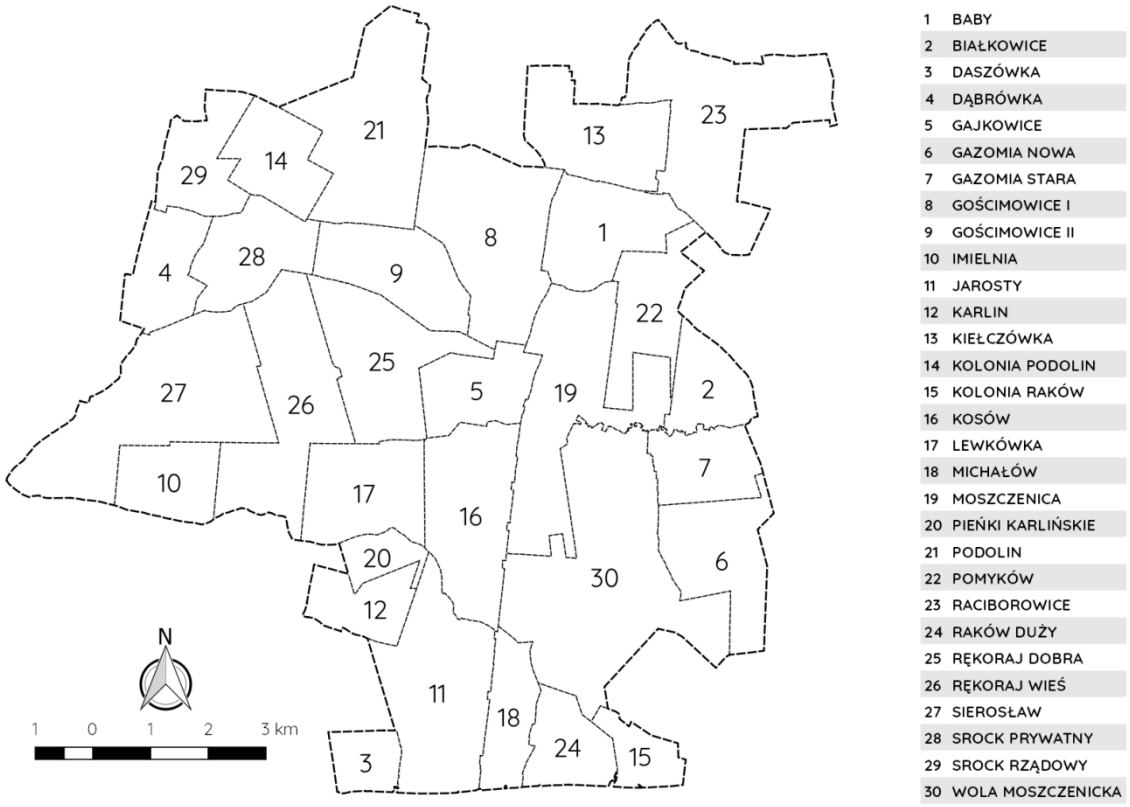
Pozyskiwane dane (zwłaszcza ilościowe) od różnych dysponentów (jednostek gminy wiejskiej i zewnętrznych jednostek) służące wyznaczeniu - najpierw jednostek analitycznych, a następnie obszaru, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska, powinny spełniać warunki referencyjności i komplementarności, tzn. odnosić się do przestrzeni w sposób jednoznaczny do zaprezentowania. Dodatkowo wyznaczane jednostki, które poddawane są ilościowej i jakościowej ocenie powinny również odpowiadać istniejącym powiązaniom funkcjonalnym występującym w Gminie Moszczenica.

Szczegółową, obowiązującą jednostką powierzchniową podziału gminy, wyodrębnioną dla celów ewidencji gruntów i budynków (katastru nieruchomości w Polsce) jest podział przestrzeni na obręby ewidencyjne. Jednostki te posiadają określone granice, których przebieg zawarty jest m.in. w zbiorze danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (dostępny na stronie internetowej Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej pod adresem *http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane.html*). W Gminie Moszczenica jest 30 obrębów ewidencyjnych i są to (w nawiasie podano nr obrębu ewidencyjnego):

1. Baby (1)
2. Białkowice (2)
3. Daszówka (3)
4. Dąbrówka (4)
5. Gajkowice (7)
6. Gazomia Nowa (5)
7. Gazomia Stara (6)
8. Gościmowice I (8)
9. Gościmowice II (9)
10. Imielnia (10)
11. Jarosty (11)
12. Karlin (12)
13. Kiełczówka (13)
14. Kolonia Podolin (14)
15. Kolonia Raków (15)
16. Kosów (16)
17. Lewkówka (17)
18. Michałów (19)
19. Moszczenica (18)
20. Pieńki Karlińskie (22)
21. Podolin (21)
22. Pomyków (20)
23. Raciborowice (23)
24. Raków Duży (24)
25. Rękoraj Dobra (26)
26. Rękoraj Wieś (25)

27. Sierosław (27)
28. Srock Prywatny (28)
29. Srock Rządowy (29)
30. Wola Moszczenicka (30).

Ich przebieg przedstawiony jest na rycinie.

Ryc. 2. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

W Gminie Moszczenica funkcjonują również 23 jednostki pomocnicze gminy – sołectwa, których status określają odpowiednie Uchwały:

1. Uchwała Nr LIII/413/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Baby.
2. Uchwała Nr LIII/414/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Białkowice.
3. Uchwała Nr LIII/415/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gajkowice.
4. Uchwała Nr LIII/416/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gazomia Nowa.
5. Uchwała Nr LIII/417/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gazomia Stara.
6. Uchwała Nr LIII/418/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gościmowice Pierwsze.
7. Uchwała Nr LIII/419/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gościmowice Drugie.
8. Uchwała Nr LIII/420/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Gościmowice Drugie – Powęziny.
9. Uchwała Nr LIII/421/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Jarosty.
10. Uchwała Nr LIII/422/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Karlin.
11. Uchwała Nr LIII/423/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Kiełczówka.
12. Uchwała Nr LIII/424/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Kosów.

13. Uchwała Nr LIII/425/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Michałów.
14. Uchwała Nr LIII/426/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Moszczenica.
15. Uchwała Nr LIII/427/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Podolin.
16. Uchwała Nr LIII/428/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Pomyków.
17. Uchwała Nr LIII/429/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Raciborowice.
18. Uchwała Nr LIII/430/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Raków.
19. Uchwała Nr LIII/431/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Rękoraj.
20. Uchwała Nr LIII/432/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Sierosław.
21. Uchwała Nr LIII/433/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Srock.
22. Uchwała Nr LIII/434/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Moszczenica Wola.
23. Uchwała Nr LIII/435/10 – w sprawie uchwalenia Statutu Sołectwa Moszczenica Osiedle.

Tabela 1. Zasięg przestrzenny sołectw

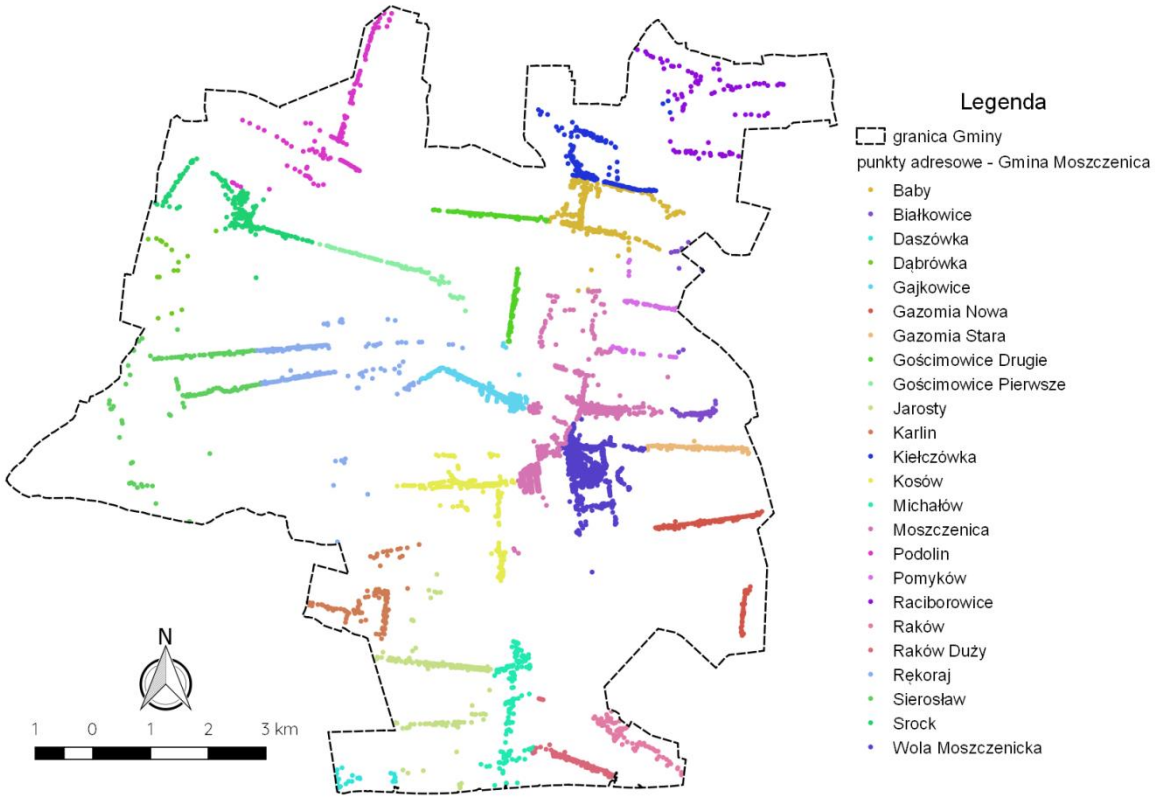
Lp.	Nazwa sołectwa	Zasięg przestrzenny sołectwa
1	Baby	wieś Baby
2	Białkowice	wieś Białkowice
3	Gajkowice	wieś Gajkowice i część wsi Rękoraj od numeru posesji 123 do numeru 133
4	Gazomia Nowa	wieś Gazomia Nowa
5	Gazomia Stara	wieś Gazomia Stara
6	Gościmowice Pierwsze	wieś Gościmowice Pierwsze
7	Gościmowice Drugie	wieś Gościmowice Drugie od numeru posesji 1 do numeru 78
8	Gościmowice Drugie - Powęziny	wieś Gościmowice Drugie od numeru posesji 79 do numeru 125
9	Jarosty	wieś Jarosty i Daszówka
10	Karlin	wieś Karlin i Pieńki Karlińskie
11	Kiełczówka	wieś Kiełczówka
12	Kosów	wieś Kosów
13	Michałów	wieś Michałów
14	Moszczenica	wieś Moszczenica, w tym ulice: Cmentarna, Wolborska, Lipowa, Wschodnia, Poduchowna, Kolejowa, Boczna i Piotrkowska z numerami posesji: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 20
15	Podolin	wieś Podolin i Kolonia Podolin
16	Pomyków	wieś Pomyków
17	Raciborowice	wieś Raciborowice
18	Raków	wieś Raków i Raków Duży
19	Rękoraj	wieś Rękoraj i Lewkówka
20	Sierosław	wieś Sierosław i Imielnia
21	Srock	Srock Prywatny, Srock Rządowy i Dąbrówka
22	Moszczenica Wola	wieś Wola Moszczenicka oraz ulicę Piotrkowską z Moszczenicy od numeru posesji 11 do numeru 21
23	Moszczenica Osiedle	wieś Moszczenica, w tym ulice: Dworcowa, Spacerowa, Fabryczna, Nowy Świat, Cegielniana, Kosowska, Rzemieślnicza, Hodowlana, Wesoła, Wrzosowa, Jaworowa

Źródło: opracowanie własne

Tworząc podział na jednostki analityczne w Gminie należy także pamiętać o zasadzie, by stworzyć podział jak najbardziej naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla

mieszkańców (czyli głównych interesariuszy rewitalizacji), jednocześnie mając na uwadze, że dane ilościowe i jakościowe pozyskiwane są od różnych jednostek: zarówno wewnętrznych, takich jak np. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, jak i zewnętrznych, do których można zaliczyć np. Główny Urząd Statystyczny, Powiatowa Komenda Policji czy Powiatowy Urząd Pracy. Ważne jest więc, aby zebrane dane były uniwersalne i należy przewidzieć możliwość korzystania z nich niezależnie od poziomu ich agregacji.

Zdecydowano zatem, że podstawową jednostką analityczną w Gminie Moszczenica będzie **miejscowość zwana w dalszej części opracowania jednostką analityczną**. Aby podzielić przestrzeń Gminy na miejscowości skorzystano z danych udostępnionych przez Centralny Ośrodek Dokumentacji Kartograficznej i Geologicznej tj. zbiór danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG Punkty Adresowe (http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane/prg.html). Zgodnie z nimi w Gminie Moszczenica znajdują się 24 miejscowości (3 769 unikalnych punktów adresowych).

Ryc. 3. Prezentacja zagregowanych punktów adresowych w Gminie Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

W kwestii dookreślenia zasięgu przestrzennego poszczególnych miejscowości w Gminie Moszczenica posłużono się przede wszystkim podziałem na obręby geodezyjne i tam gdzie to było konieczne (w przeważającej części, granice miejscowości pokrywały się z zasięgiem poszczególnych punktów adresowych danej miejscowości) przeprowadzono korektę przebiegu granic w taki sposób, aby wszystkie punkty adresowe danej miejscowości zajmowały wspólną, zamkniętą przestrzeń. Dodatkowo w wydzielaniu poszczególnych jednostek skorzystano również z innych opracowań, w szczególności:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (przyjętego Uchwałą Nr XXXI/282/13).

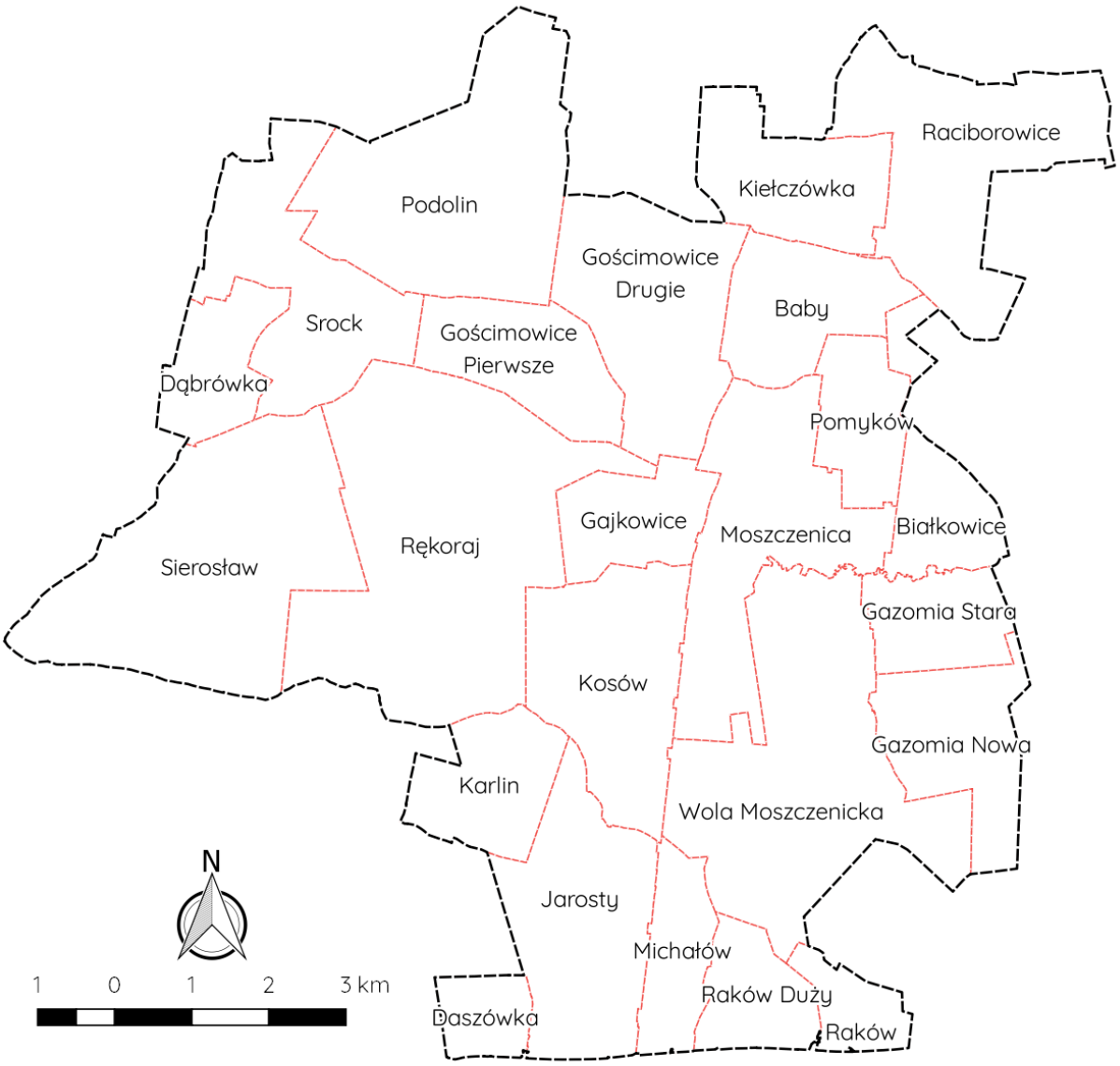
2. Obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- w sprawie zmiany fragmentów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica (Uchwała VIII/63/99 z dnia 28.04.1999),
- w sprawie zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica w miejscowości Rękoraj (Uchwała XIII/93/99 z dnia 29.09.1999),
- w sprawie zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica w miejscowości Gajkowice (Uchwała XIII/95/99 z dnia 29.09.1999),
- w sprawie zatwierdzenia zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica we wsi Baby (Uchwała XLVII/285/2002 z dnia 27.03.2002),
- w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica (Uchwała IX/51/2003 z dnia 26.05.2003),
- w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica (Uchwała XIV/78/2003 z dnia 15.10.2003),
- w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica (Uchwała XIV/79/2003 z dnia 15.10.2003),
- w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego części południowej Gminy Moszczenica (Uchwała XVIII/103/2003 z dnia 17.12.2003),
- w sprawie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki położonej na terenie miejscowości Moszczenica przy ul. Kosowskiej i Spacerowej (XXXVI/219/2005 z dnia 15.06.2005),
- w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Srocku, obręb geodezyjny Srock Rządowy, gmina Moszczenica, z przeznaczeniem pod usługi gastronomiczno-hotelowe (XLVI/306/2006 z dnia 31.08.2006),
- w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w sołectwach Michałów i Raków, gm. Moszczenica (XLII/387/13 z dnia 17.10.2013),
- w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w południowej części gminy Moszczenica obejmujących sołectwa Karlin i Jarosty (XVII/138/15 z dnia 26.11.2015).

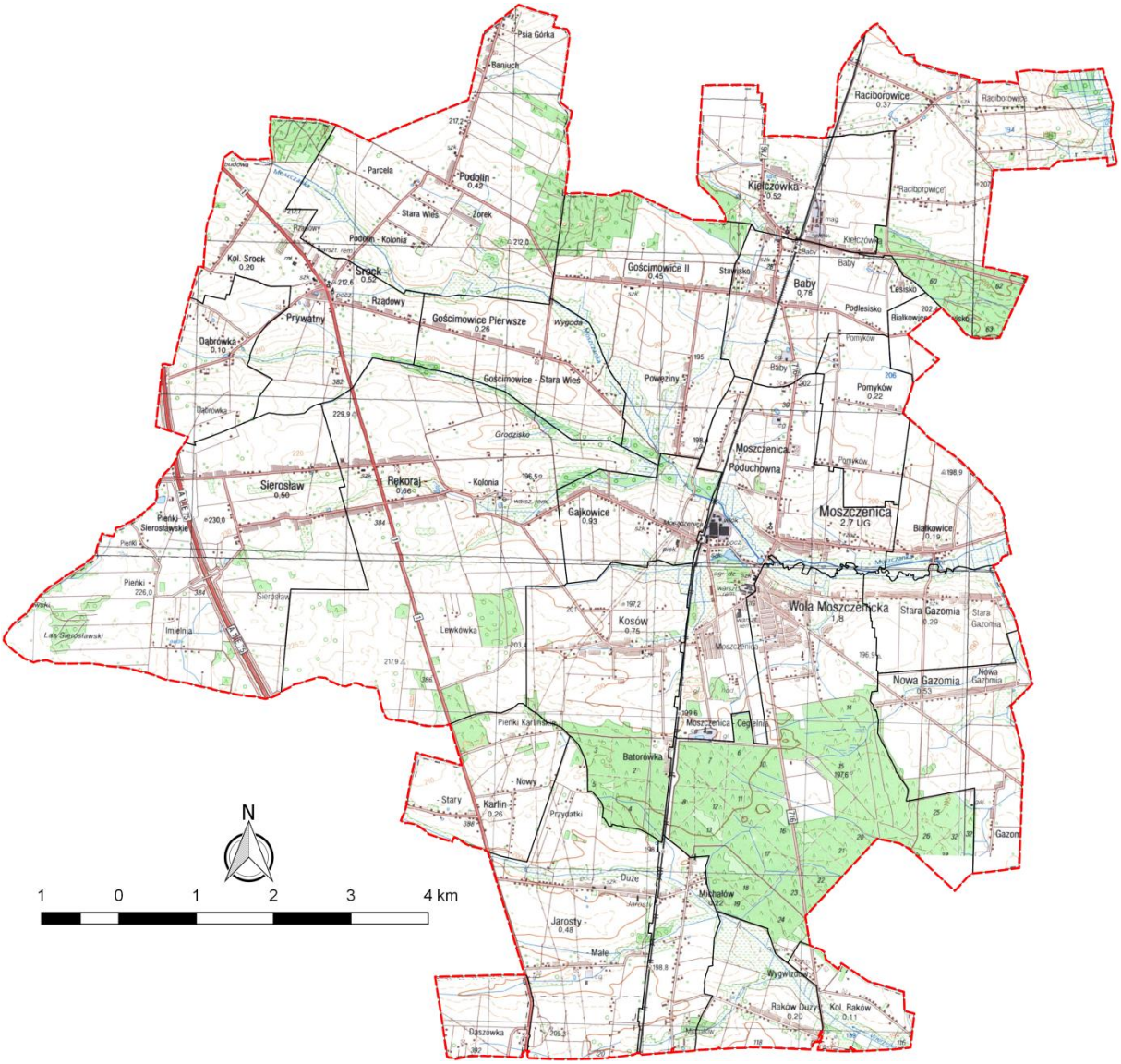
Biorąc pod uwagę powyższe informacje, najbardziej naturalnym podziałem przestrzeni w Gminie Moszczenica jest jej podział na miejscowości. Pozyskano więc dane dla poszczególnych miejscowości. Biorąc pod uwagę fakt, że na terenie Gminy Moszczenica funkcjonują także nazwy zwyczajowe, a granice miejscowości nie są zawsze ściśle określone **wyznaczono jednostki analityczne. Są one tożsame z miejscowościami, jednak ze względów praktycznych w niniejszym opracowaniu analiza prowadzona będzie w oparciu o jednostki analityczne.**

Następnie prezentując poszczególne dane i dokonując analiz porównywano wartości dotyczące jednostek analitycznych do wartości referencyjnej, tj. przeciętnej wartości danego wskaźnika obliczonej dla całej Gminy Moszczenica. W przypadku, gdy wartość wskaźnika była mniej korzystna oznaczono ją tłem pomarańczowym. Oznacza to występowanie stanu kryzysowego.

Rozmieszczenie jednostek analitycznych przedstawiono zbiorczo w formie rycin.

Ryc. 4. Lokalizacja wydzielonych jednostek analitycznych Gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5. Lokalizacja wydzielonych jednostek analitycznych Gminy Moszczenica na tle topografii

Źródło: opracowanie własne

Liczbę ludności zamieszkującą wydzielone jednostki analityczne, a także ich powierzchnię wraz z przedstawieniem procentowego udziału poszczególnych wartości w ogólnej liczbie ludności i ogólnej powierzchni Gminy Moszczenica przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 2. Liczba ludności oraz powierzchnia Gminy Moszczenica w podziale na jednostki analityczne

Nr jednostki analitycznej	Nazwa jednostki analitycznej	Liczba ludności ogółem	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności gminy	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni gminy
1	Baby	788	6,2	328	2,9
2	Białkowice	169	1,3	249	2,2
3	Daszówka	61	0,5	121	1,1
4	Dąbrówka	71	0,6	224	2,0
5	Gajkowice	787	6,2	241	2,2
6	Gazomia Nowa	392	3,1	357	3,2
7	Gazomia Stara	240	1,9	226	2,0
8	Gościmowice Drugie	389	3,1	584	5,2
9	Gościmowice Pierwsze	241	1,9	328	2,9
10	Jarosty	488	3,8	557	5,0
11	Karlin	336	2,6	283	2,5
12	Kiełczówka	451	3,6	365	3,3
13	Kosów	633	5,0	536	4,8
14	Michałów	324	2,6	203	1,8
15	Moszczenica	2482	19,5	644	5,8
16	Podolin	373	2,9	850	7,6
17	Pomyków	183	1,4	221	2,0
18	Raciborowice	324	2,6	698	6,3
19	Raków	199	1,6	126	1,1
20	Raków Duży	222	1,7	202	1,8
21	Rękoraj	563	4,4	1260	11,3
22	Sierosław	409	3,2	985	8,8
23	Srock	583	4,6	541	4,9
24	Wola Moszczenicka	1988	15,7	1020	9,1
suma		**12 696**	**100,0**	**11149**	**100,0**

Źródło: opracowanie własne

2.3. ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

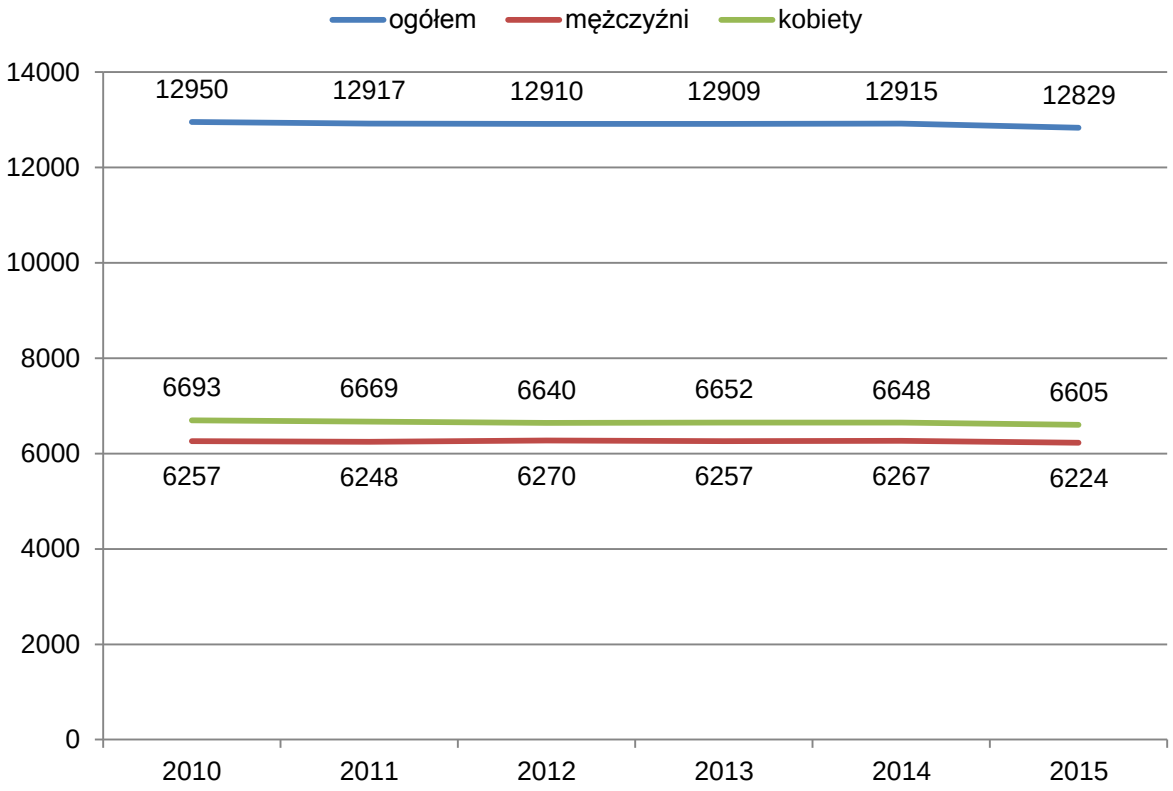
2.3.1. Dane podstawowe

W celu ogólnego przedstawienia danych dotyczących ludności Gminy Moszczenica odniesiono się do danych GUS, mimo że w części odbiegają one od statystyki prowadzonej przez Urząd Gminy w Moszczenicy. Dzięki temu możliwe jest porównanie danych do informacji dotyczących powiatu piotrkowskiego, województwa łódzkiego i Polski.

Zgodnie z danymi GUS, stan na 31.12.2015 r. w Gminie Moszczenica faktycznie zamieszkiwało 12 829 osób, z czego 6 224 mężczyzn i 6 605 kobiet. Średnio na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Struktura ekonomiczna ludności, przedstawia się następująco:

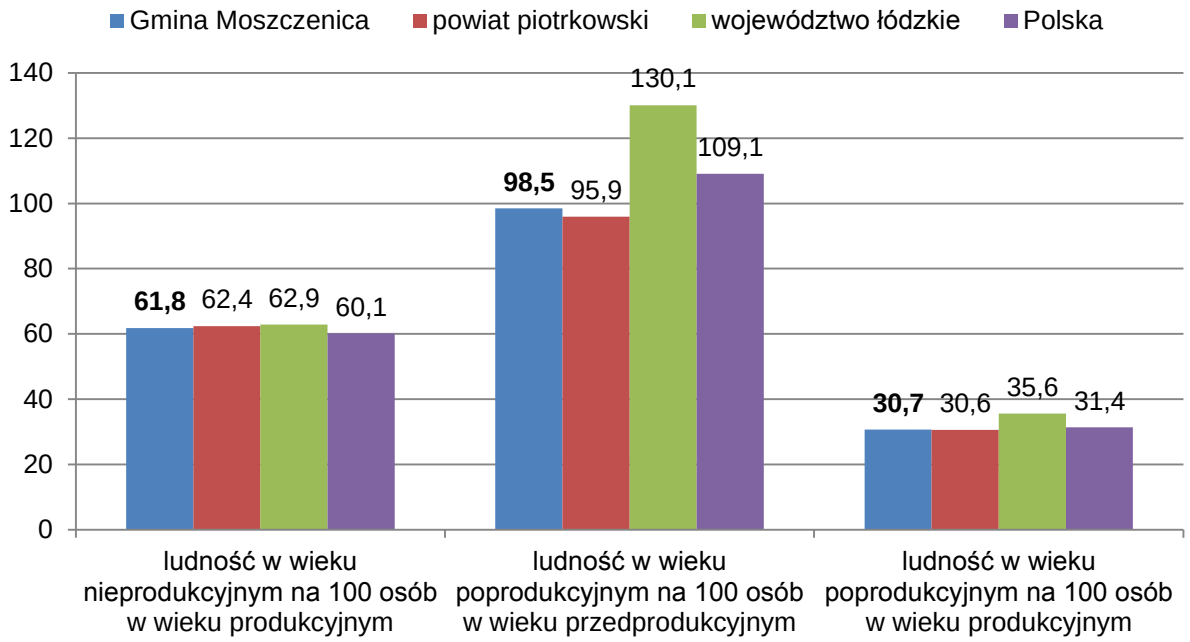
1) grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,2 % ogólnej liczby mieszkańców,
2) ludność w wieku produkcyjnym stanowi 61,8 % liczby mieszkańców,
3) ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 18,9 % ogólnej liczby ludności.

Ryc. 6. Liczba ludności Gminy Moszczenica w latach 2010-2015, wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31 grudnia

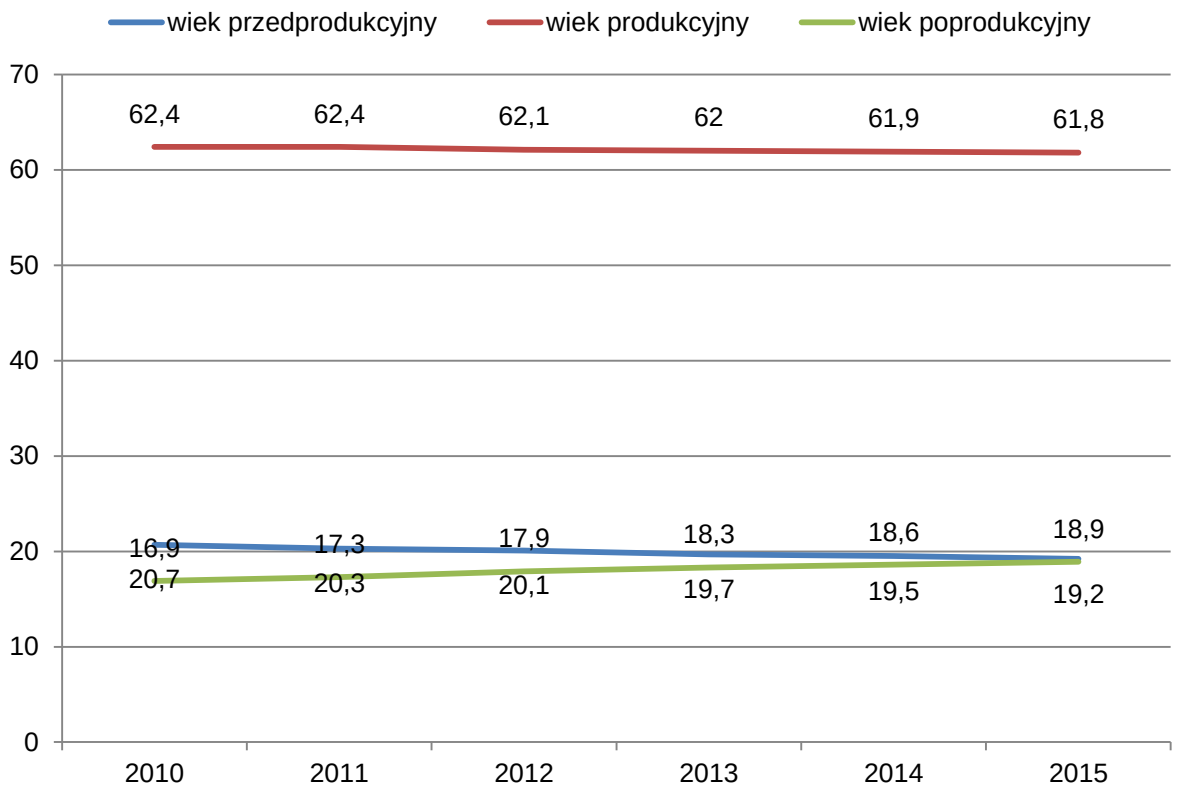
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie ryciny. Według danych na koniec roku 2015 wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie Moszczenica wskazują na stosunkowo wyższy, niż w powiecie piotrkowskim, udział ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W odniesieniu do województwa i kraju, wskaźnik ten jest jednak korzystny. Z roku na rok obserwuje się starzenie się społeczeństwa. W wyniku tego procesu przybywa osób w wyższych grupach wiekowych, maleje natomiast liczba osób młodych. Wg danych za rok 2015 liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym jest wyższa niż dla powiatu co nie jest zjawiskiem korzystnym.

Ryc. 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

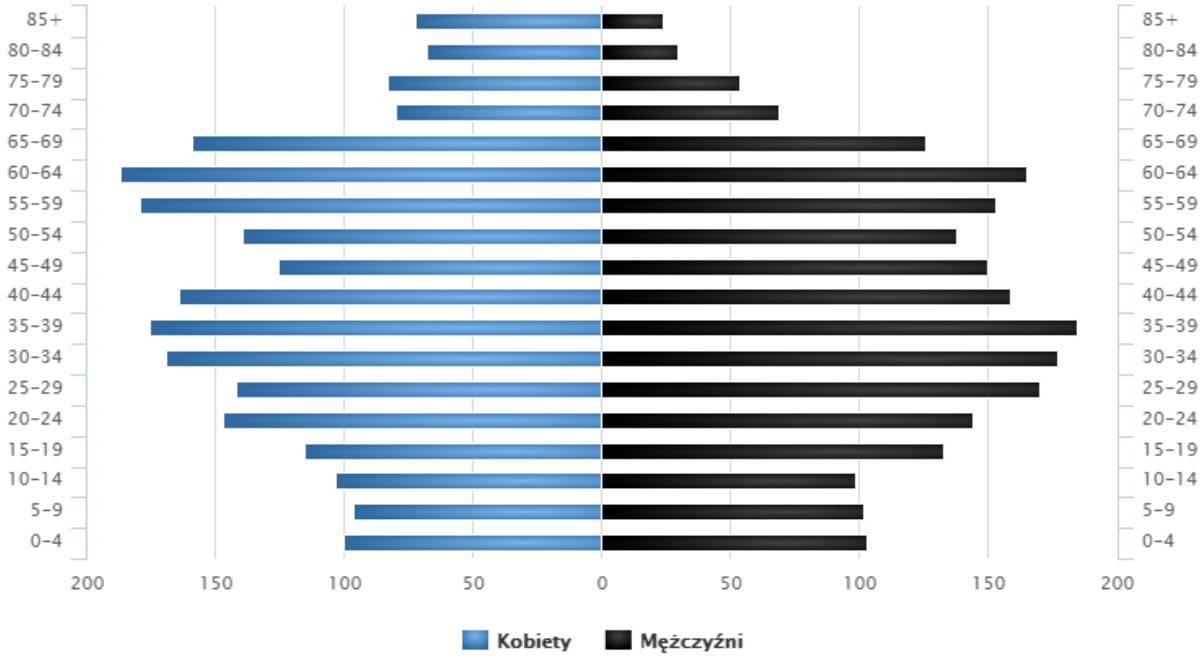
Problem starzenia się społeczeństwa analizowanej jednostki przeanalizowano w ujęciu lat 2010-2015 pokazując, jak zmieniał się udział poszczególnych grup ludności. Wyraźnie zaznacza się spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym.

Ryc. 8. Udział poszczególnych grup ludności Gminy Moszczenica w latach 2010-2015
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 osób jest ujemny i wynosi -3,2. Spowodowane jest to nadwyżką liczby zgonów nad liczbą urodzeń (zgonów było 12,4, urodzeń 9,2 w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców).

W celu graficznego zobrazowania rozkładu wiekowego mieszkańców analizowanej jednostki przywołano dane GUS zgodnie ze stanem na rok 2015. Z analizy piramidy wieku wynika, że zarówno w przypadku kobiet, duża liczba osób reprezentuje wiek 60-64 lata, a w przypadku mężczyzn 35-39 lat. W grupie osób najstarszych wyraźnie zaznacza się dominacja grupy kobiet nad liczbą mężczyzn, co wynika jeszcze z dużej śmiertelności mężczyzn w czasach II wojny światowej. W najmłodszych rocznikach udział kobiet i mężczyzn w strukturze ludnościowej jest wyrównany.

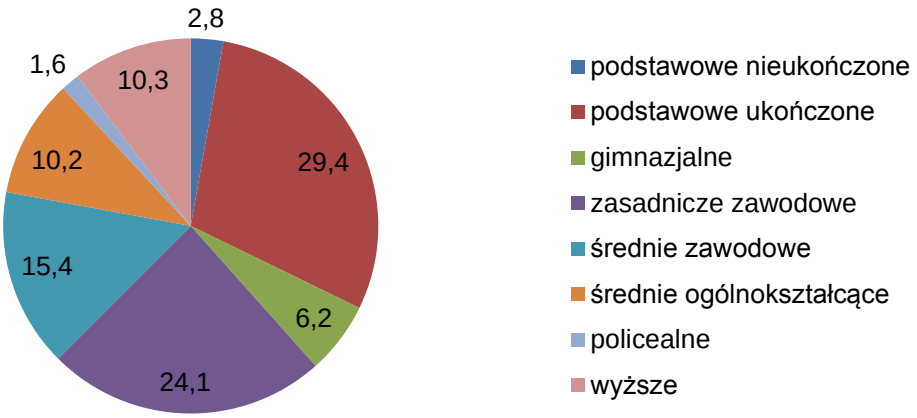

Ryc. 9. Piramida wieku mieszkańców Gminy Moszczenica w roku 2015
Źródło: www.polskawliczbach.pl

Należy podkreślić, że średni wiek mieszkańców Gminy Moszczenica wynosi 39,9 lat i jest niższy niż średni wiek ogółu populacji Polski (40,9 lat). Średni wiek kobiet wynosi w przypadku Gminy Moszczenica 42,1 lat, a mężczyzn 37,7 (GUS, 2015).

Biorąc pod uwagę ogólne dane dotyczące ludności Gminy Moszczenica przeanalizowano także poziom wykształcenia mieszkańców, który może mieć wpływ na możliwość podjęcia dobrej pracy, czy wpływać na aktywność społeczno-gospodarczą w lokalnym środowisku. Z analizy zebranych danych wynika, że ludność z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym stanowi około 38,4 % ogółu mieszkańców. Kolejne 24,1 % posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią 10,3 % ogółu ludności.

Dane zaprezentowano w formie ryciny.

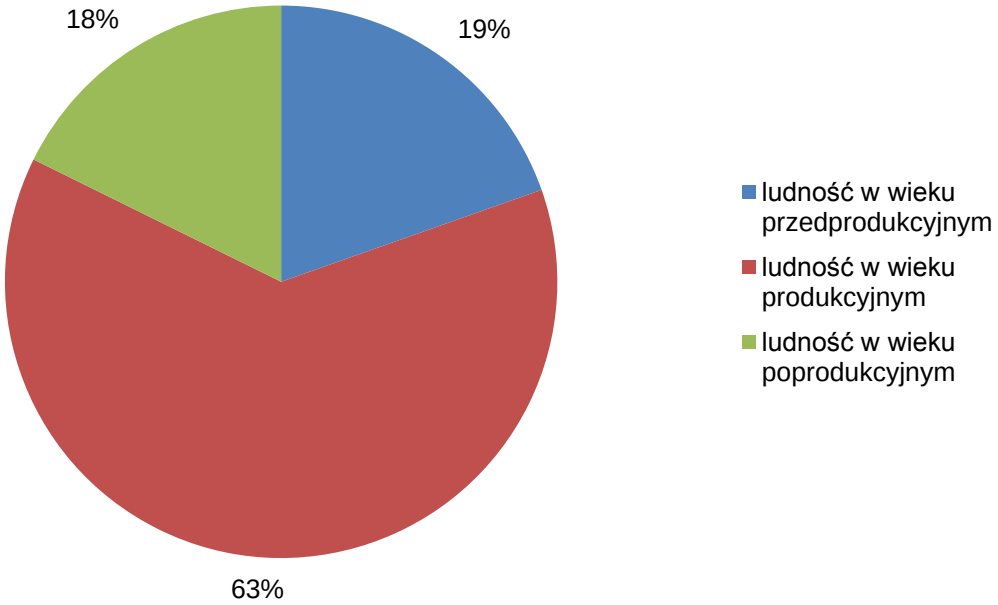
Ryc. 10. Struktura wykształcenia mieszkańców Gminy Moszczenica (w wieku 13 lat i więcej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Narodowy Spis Powszechny 2011)

Dalsze szczegółowe dane dotyczące struktury ludności zostaną przedstawione w oparciu o ewidencję samorządu terytorialnego. Powyżej w niniejszym opracowaniu wskazane zostały również dane GUS. Było to niezbędne do sporządzenia porównania danych dla gminy z danymi dotyczącymi powiatu piotrkowskiego, województwa łódzkiego i Polski.

Liczba ludności zamieszkująca Gminę Moszczenica (stan na 31.12.2016 r.), według ewidencji gminnej wynosi 12 696 osób. Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Gminy w Moszczenicy liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi ogółem 2 491 osób. Najwięcej, bo 7 963 jest osób w wieku produkcyjnym. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), wynosi 2 242 osoby.

Strukturę ludności w ujęciu procentowym przedstawiono na rycinie.

Ryc. 11. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Liczbę ludności analizowanego obszaru przedstawiono w podziale na obszary i grupy wiekowe. Dane tabelaryczne pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Gminy w Moszczenicy.

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Moszczenica w podziale na jednostki analityczne i grupy wiekowe ludności

Nr	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej)
1	Baby	788	158	482	148
2	Białkowice	169	25	115	29
3	Daszówka	61	13	40	8
4	Dąbrówka	71	17	40	14
5	Gajkowice	787	154	504	129
6	Gazomia Nowa	392	78	249	65
7	Gazomia Stara	240	48	149	43
8	Gościmowice Drugie	389	79	239	71
9	Gościmowice Pierwsze	241	52	140	49
10	Jarosty	488	110	299	79
11	Karlin	336	72	220	44
12	Kiełczówka	451	79	281	91
13	Kosów	633	130	373	130
14	Michałów	324	77	191	56
15	Moszczenica	2482	451	1525	506
16	Podolin	373	86	215	72
17	Pomyków	183	42	112	29
18	Raciborowice	324	69	193	62
19	Raków	199	40	135	24
20	Raków Duży	222	44	150	28
21	Rękoraj	563	111	370	82
22	Sierosław	409	65	263	81
23	Srock	583	124	377	82
24	Wola Moszczenicka	1988	367	1301	320
suma		**12 696**	**2 491**	**7 963**	**2 242**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy, stan na 31.12.2016 r.

2.3.2. Problemy rynku pracy

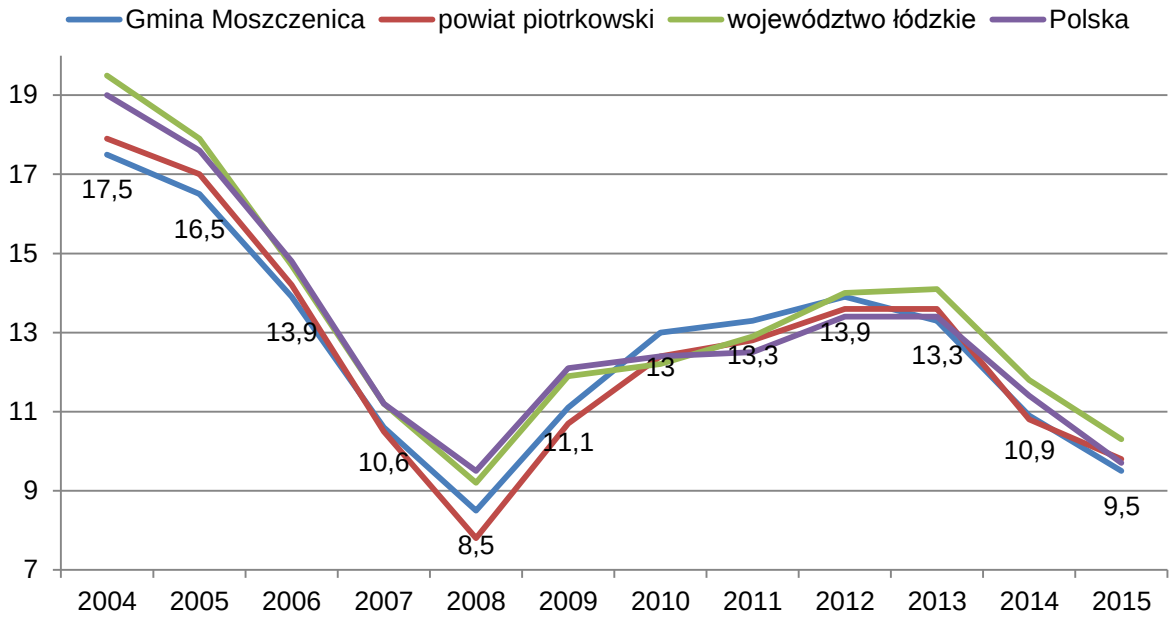
Zgodnie z danymi portalu www.polskawliczbach.pl (opartego o dane GUS) szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Moszczenica wyniosła na koniec 2015 roku 9,5 % i była niższa niż wskaźnik dla powiatu piotrkowskiego, województwa

łódzkiego i kraju. Wśród kobiet bezrobocie kształtuje się na poziomie 9,4 %, a wśród mężczyzn na poziomie 9,7 %.

Szacunkową stopę bezrobocia rejestrowanego przedstawioną powyżej definiuje się jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Analiza danych z wielolecia 2004-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie Gminy Moszczenica od lat utrzymuje się na poziomie bardzo zbliżonym do średnich dla powiatu piotrkowskiego, województwa łódzkiego i Polski.

Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu.

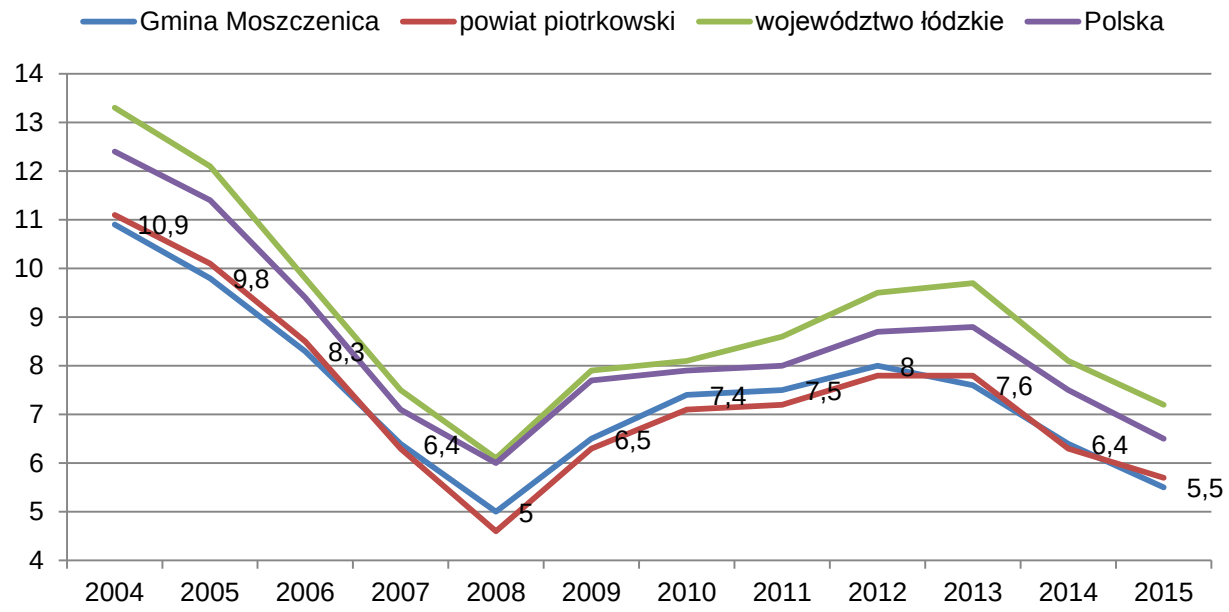

Ryc. 12. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl,
na wykresie podano wartości dla Gminy Moszczenica w latach 2004-2015

Biorąc pod uwagę dane GUS z lat 2004-2015 przedstawiono także udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W tym przypadku dane odnoszą się do osób bezrobotnych faktycznie zarejestrowanych, a nie szacowanej liczby osób bezrobotnych. Dane wskazują, że udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Moszczenica jest niższa niż w powiecie piotrkowskim, wojewódzkie łódzkim i kraju.

Zebrane dane świadczą o występowaniu bezrobocia ukrytego, co oznacza, że znaczna część mieszkańców Gminy Moszczenica jest bezrobotna, ale jednocześnie nie rejestruje tego faktu w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Ryc. 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim dane dotyczące bezrobocia wskazują, że liczba osób bezrobotnych wynosi ogółem 346, z czego 177 osób to długotrwale bezrobotni. Zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. zarejestrowanych jest 26 bezrobotnych z niepełnosprawnością.

Tabela 4. Statystyka bezrobocia na terenie Gminy Moszczenica

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z niepełnosprawnością
1	Baby	24	15	2
2	Białkowice	4	2	1
3	Daszówka	0	0	0
4	Dąbrówka	0	0	0
5	Gajkowice	23	12	0
6	Gazomia Nowa	15	10	0
7	Gazomia Stara	6	2	1
8	Gościmowice Drugie	8	6	2
9	Gościmowice Pierwsze	10	6	0
10	Jarosty	12	6	3
11	Karlin	7	4	0
12	Kiełczówka	5	2	0
13	Kosów	19	10	1
14	Michałów	6	6	0
15	Moszczenica	79	44	5
16	Podolin	6	1	0
17	Pomyków	2	2	0
18	Raciborowice	7	2	0
19	Raków	5	3	1

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z niepełnosprawnością
20	Raków Duży	7	2	0
21	Rękoraj	12	5	0
22	Sierosław	8	3	0
23	Srock	11	3	0
24	Wola Moszczenicka	70	31	10
suma / wartość średnia		**346**	**177**	**26**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim (stan na 31.12.2016 r.)

W przyszłości należy podejmować działania mające na celu przyciągnięcie na opisywany teren inwestorów zewnętrznych, których działalność spowoduje powstanie nowych miejsc pracy.

2.3.2.1. Wskaźnik - udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim na terenie Gminy Moszczenica wg stanu na 31.12.2016 r. zarejestrowanych było 346 bezrobotnych. Liczba osób długotrwale bezrobotnych to 177, natomiast osób bezrobotnych niepełnosprawnych jest 26.

Szczegółowe dane w tym zakresie odniesione do jednostek analitycznych przedstawiono poniżej.

Tabela 5. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej

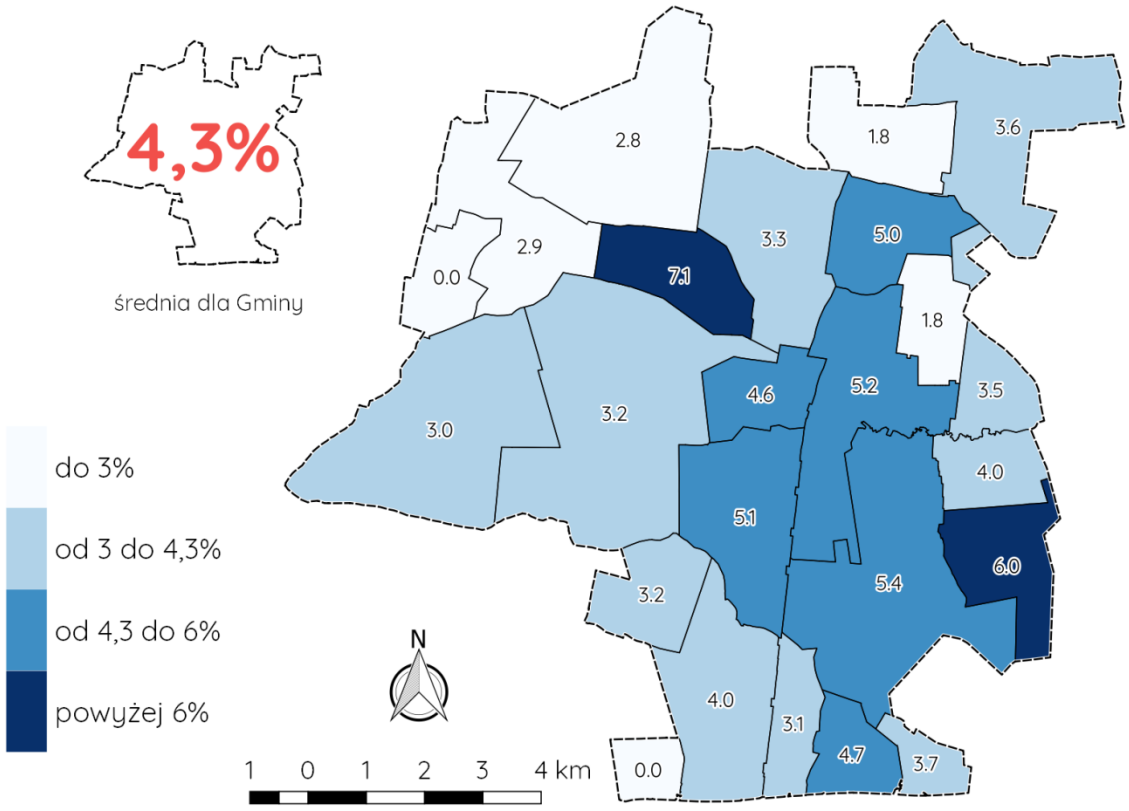
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
1	Baby	482	24	5,0
2	Białkowice	115	4	3,5
3	Daszówka	40	0	0,0
4	Dąbrówka	40	0	0,0
5	Gajkowice	504	23	4,6
6	Gazomia Nowa	249	15	6,0
7	Gazomia Stara	149	6	4,0
8	Gościmowice Drugie	239	8	3,3
9	Gościmowice Pierwsze	140	10	7,1
10	Jarosty	299	12	4,0
11	Karlin	220	7	3,2
12	Kiełczówka	281	5	1,8
13	Kosów	373	19	5,1
14	Michałów	191	6	3,1

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
15	Moszczenica	1525	79	5,2
16	Podolin	215	6	2,8
17	Pomyków	112	2	1,8
18	Raciborowice	193	7	3,6
19	Raków	135	5	3,7
20	Raków Duży	150	7	4,7
21	Rękoraj	370	12	3,2
22	Sierosław	263	8	3,0
23	Srock	377	11	2,9
24	Wola Moszczenicka	1301	70	5,4
suma / wartość średnia		**7 963**	**346**	**4,3**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim (stan na 31.12.2016 r.)

Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym danej jednostki analitycznej zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym. Cechują się one występowaniem stanu kryzysowego ze względu na badany wskaźnik. Są to wszystkie jednostki analityczne, w których udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przekracza 4,3 %.

Najwyższą wartość zanotowano w jednostce analitycznej Gościmowice Pierwsze. Biorąc pod uwagę wartości bezwzględne, największa liczba osób bezrobotnych zamieszkuje Moszczenicę i Wolę Moszczenicką.

Ryc. 14. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (GOPS). GOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i osób, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji, w jakiej się znalazły, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i osób oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i osób oraz ich integracji ze środowiskiem.

W celu przedstawienia jaka liczba mieszkańców korzysta z pomocy oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moszczenicy pozyskano dane w tym zakresie wg stanu na 31.12.2016 r., tj. obejmujące działalność ośrodka za rok 2016. Co ważne, są to dane dotyczące faktycznej liczby osób korzystających ze świadczeń, a nie liczby wniosków.

Dane przedstawiają się następująco:

- liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosi 889;
- liczba dzieci (bez względu na wiek), na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny to 1 068;
- liczba osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze wynosi 288;

- liczba rodzin ogółem pobierających świadczenia opiekuńcze to 282;
- liczba osób ogółem pobierających zasiłki wynosi 794;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa to 693;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia wynosi 184;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności to 165;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci wynosi 230;
- liczba rodzin ogółem pobierających zasiłki rodzinne (tj. liczba złożonych wniosków) wynosi 567.

Szczegółowe dane w tym zakresie w odniesieniu do jednostek analitycznych przestawiono w tabeli. Do obliczeń wskaźnikowych uwzględniono za każdym razem dane dotyczące liczby osób faktycznie korzystających z danej formy pomocy, a nie liczbę wniosków czy rodzin. Takie podejście pozwala lepiej oddać rzeczywisty obraz istniejącej sytuacji.

Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Moszczenicy

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba dzieci (bez względu na wiek), na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze	Liczba osób ogółem pobierających zasiłki	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci
1	Baby	42	56	15	36	33	11	8	11
2	Białkowice	12	12	6	10	5	3	2	2
3	Daszówka	0	6	2	0	0	0	0	0
4	Dąbrówka	0	10	1	0	0	0	0	0
5	Gajkowice	88	83	12	77	67	18	13	28
6	Gazomia Nowa	27	37	10	26	18	3	5	8
7	Gazomia Stara	12	18	5	9	7	3	3	5
8	Gościmowice Drugie	17	42	13	16	12	2	5	5
9	Gościmowice Pierwsze	20	22	4	16	19	8	6	4
10	Jarosty	8	39	10	8	7	3	5	4
11	Karlin	18	40	6	18	12	4	3	3
12	Kiełczówka	16	25	11	13	14	1	5	5
13	Kosów	47	49	23	41	32	11	10	12
14	Michałów	14	21	9	11	10	4	2	4
15	Moszczenica	196	171	65	169	165	54	36	49
16	Podolin	61	55	7	49	45	5	5	18
17	Pomyków	15	23	2	14	8	1	0	5
18	Raciborowice	21	32	9	21	19	5	4	3
19	Raków	18	22	0	18	18	5	4	1
20	Raków Duży	12	18	5	8	6	0	2	1
21	Rękoraj	37	54	15	32	27	2	3	11
22	Sierosław	16	37	8	16	15	3	5	5
23	Srock	48	71	10	42	28	3	1	20
24	Wola Moszczenicka	144	125	40	144	126	35	38	26
suma		**889**	**1 068**	**288**	**794**	**693**	**184**	**165**	**230**

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy, dane za rok 2016, stan na 31.12.2016

2.3.3.1. Wskaźnik - liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Grupę wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego obszaru. Wskaźnik wyraźnie opisuje, jaka część ludności w poszczególnych obszarach nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy GOPS.

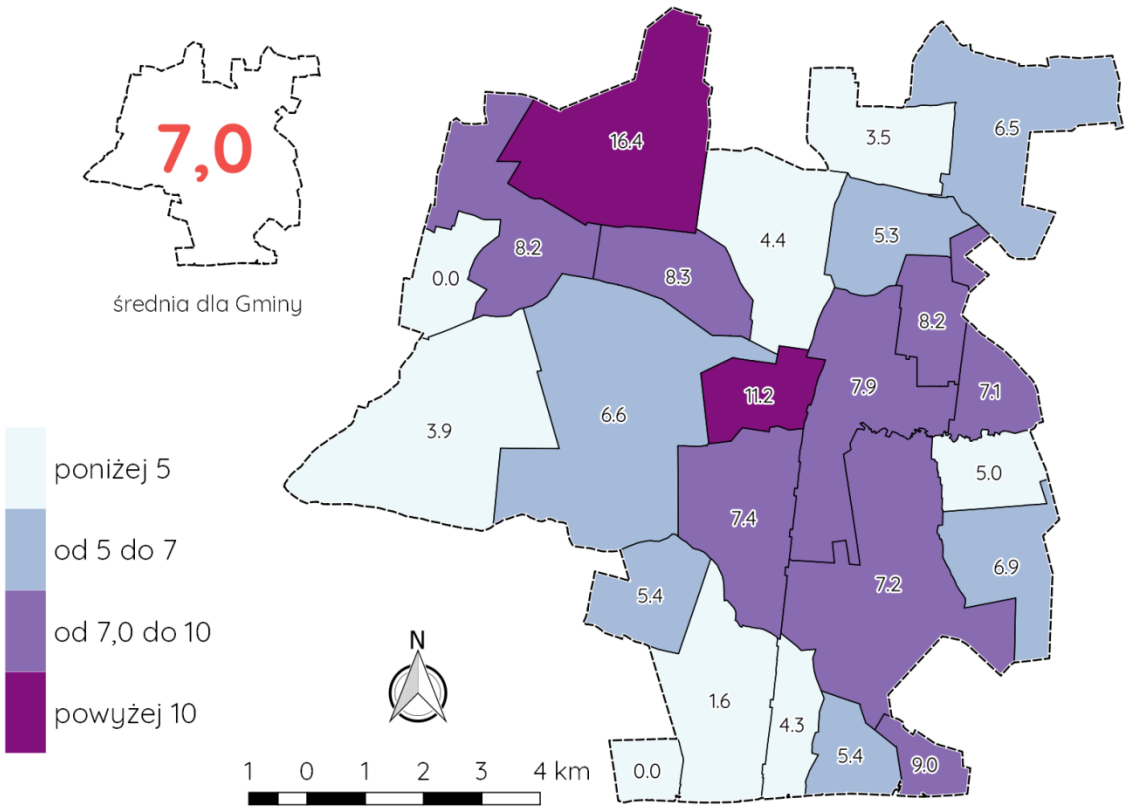
Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2016 r. opracowane na podstawie danych GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli.

Tabela 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	42	5,3
2	Białkowice	169	12	7,1
3	Daszówka	61	0	0,0
4	Dąbrówka	71	0	0,0
5	Gajkowice	787	88	11,2
6	Gazomia Nowa	392	27	6,9
7	Gazomia Stara	240	12	5,0
8	Gościmowice Drugie	389	17	4,4
9	Gościmowice Pierwsze	241	20	8,3
10	Jarosty	488	8	1,6
11	Karlin	336	18	5,4
12	Kiełczówka	451	16	3,5
13	Kosów	633	47	7,4
14	Michałów	324	14	4,3
15	Moszczenica	2 482	196	7,9
16	Podolin	373	61	16,4
17	Pomyków	183	15	8,2
18	Raciborowice	324	21	6,5
19	Raków	199	18	9,0
20	Raków Duży	222	12	5,4
21	Rękoraj	563	37	6,6
22	Sierosław	409	16	3,9
23	Srock	583	48	8,2
24	Wola Moszczenicka	1 988	144	7,2
suma / wartość średnia		**12 696**	**889**	**7,0**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy ze środowiskowej pomocy społecznej w roku 2016 korzystało 889 osób, przy ogólnej liczbie ludności 12 696 osób. Średnia liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi zatem 7,0 %. Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużym odsetkiem osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 15. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska

Źródło: opracowanie własne

2.3.3.2. Wskaźnik - Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Jako bardzo ważny wskaźnik sfery społecznej, dotyczący konieczności korzystania z pomocy społecznej wzięto pod uwagę wskaźnik dotyczący liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

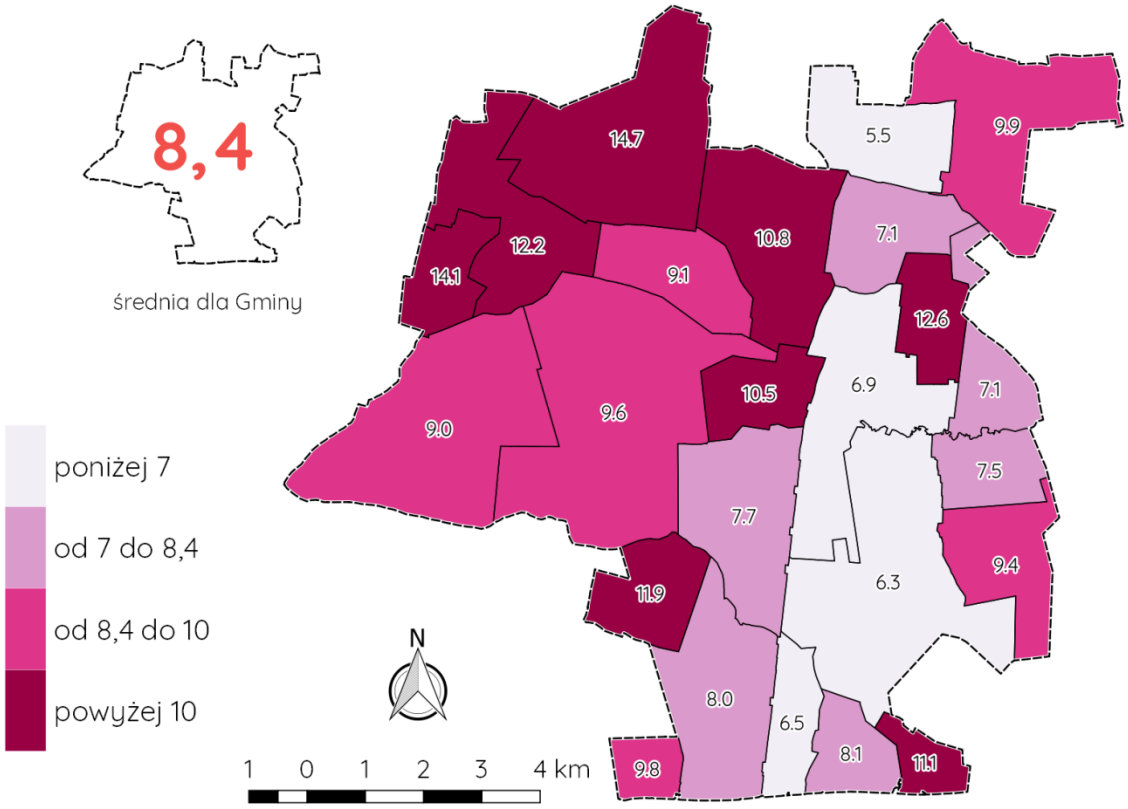
Szczegółowe dane w tym zakresie opracowane na podstawie informacji GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (bez względu na wiek) wynosi 1 068.

Tabela 8. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	Baby	788	56	7,1
2	Białkowice	169	12	7,1
3	Daszówka	61	6	9,8
4	Dąbrówka	71	10	14,1
5	Gajkowice	787	83	10,5
6	Gazomia Nowa	392	37	9,4
7	Gazomia Stara	240	18	7,5
8	Gościmowice Drugie	389	42	10,8
9	Gościmowice Pierwsze	241	22	9,1
10	Jarosty	488	39	8,0
11	Karlin	336	40	11,9
12	Kiełczówka	451	25	5,5
13	Kosów	633	49	7,7
14	Michałów	324	21	6,5
15	Moszczenica	2 482	171	6,9
16	Podolin	373	55	14,7
17	Pomyków	183	23	12,6
18	Raciborowice	324	32	9,9
19	Raków	199	22	11,1
20	Raków Duży	222	18	8,1
21	Rękoraj	563	54	9,6
22	Sierosław	409	37	9,0
23	Srock	583	71	12,2
24	Wola Moszczenicka	1 988	125	6,3
suma / wartość średnia		**12 696**	**1 068**	**8,4**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy liczba dzieci (bez względu na wiek), na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi przeciętnie 8,4. Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny pobierających zasiłki z GOPS, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 16. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.3. Wskaźnik - Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Istotnym wskaźnikiem sfery społecznej jest wskaźnik dotyczący liczby osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej.

Dokładne dane pozyskane od GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli.

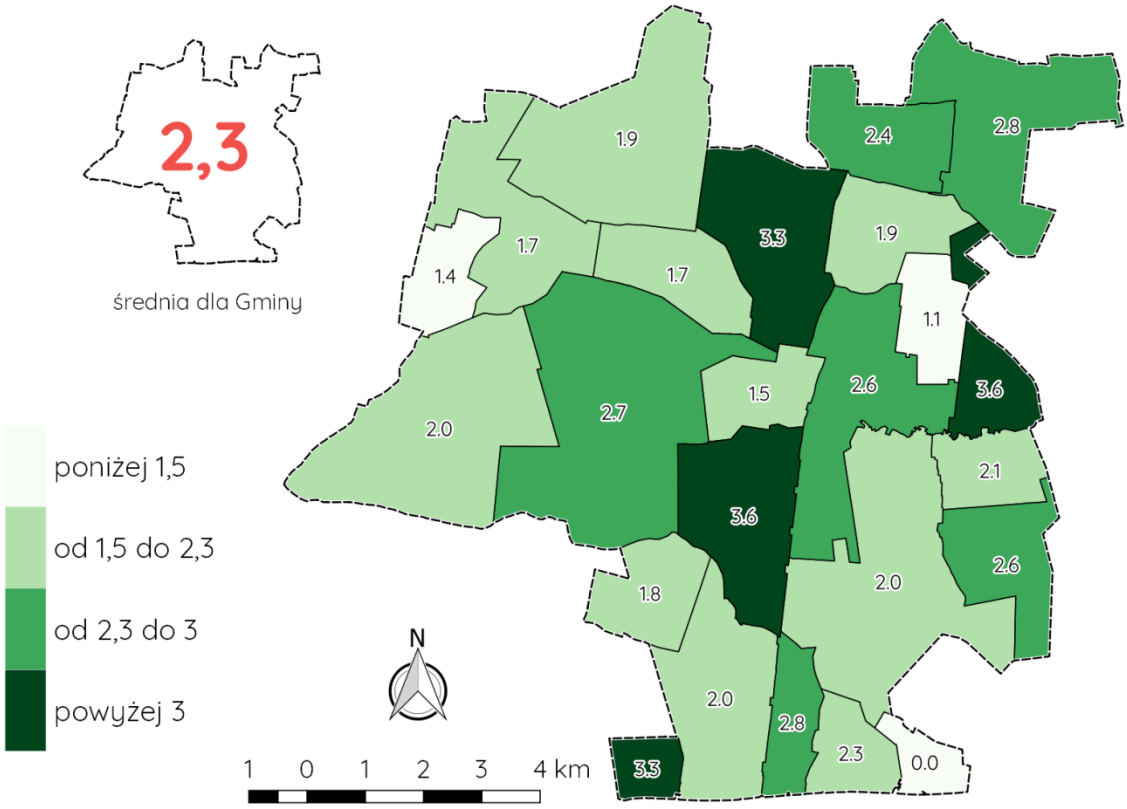
Tabela 9. Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze	Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	15	1,9
2	Białkowice	169	6	3,6
3	Daszówka	61	2	3,3
4	Dąbrówka	71	1	1,4
5	Gajkowice	787	12	1,5
6	Gazomia Nowa	392	10	2,6
7	Gazomia Stara	240	5	2,1
8	Gościmowice Drugie	389	13	3,3
9	Gościmowice Pierwsze	241	4	1,7
10	Jarosty	488	10	2,0
11	Karlin	336	6	1,8
12	Kiełczówka	451	11	2,4
13	Kosów	633	23	3,6
14	Michałów	324	9	2,8
15	Moszczenica	2 482	65	2,6
16	Podolin	373	7	1,9
17	Pomyków	183	2	1,1
18	Raciborowice	324	9	2,8
19	Raków	199	0	0,0
20	Raków Duży	222	5	2,3*
21	Rękoraj	563	15	2,7
22	Sierosław	409	8	2,0
23	Srock	583	10	1,7
24	Wola Moszczenicka	1 988	40	2,0
suma / wartość średnia		**12 696**	**288**	**2,3**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

* *w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy liczba osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze wynosi 288, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej daje przeciętnie 2,3. Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 17. Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.4. Wskaźnik - Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Kolejnym wskaźnikiem sfery społecznej, dotyczącym konieczności korzystania z pomocy społecznej jest wskaźnik dotyczący liczby osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej.

Szczegółowe dane w tym zakresie opracowane na podstawie informacji GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli.

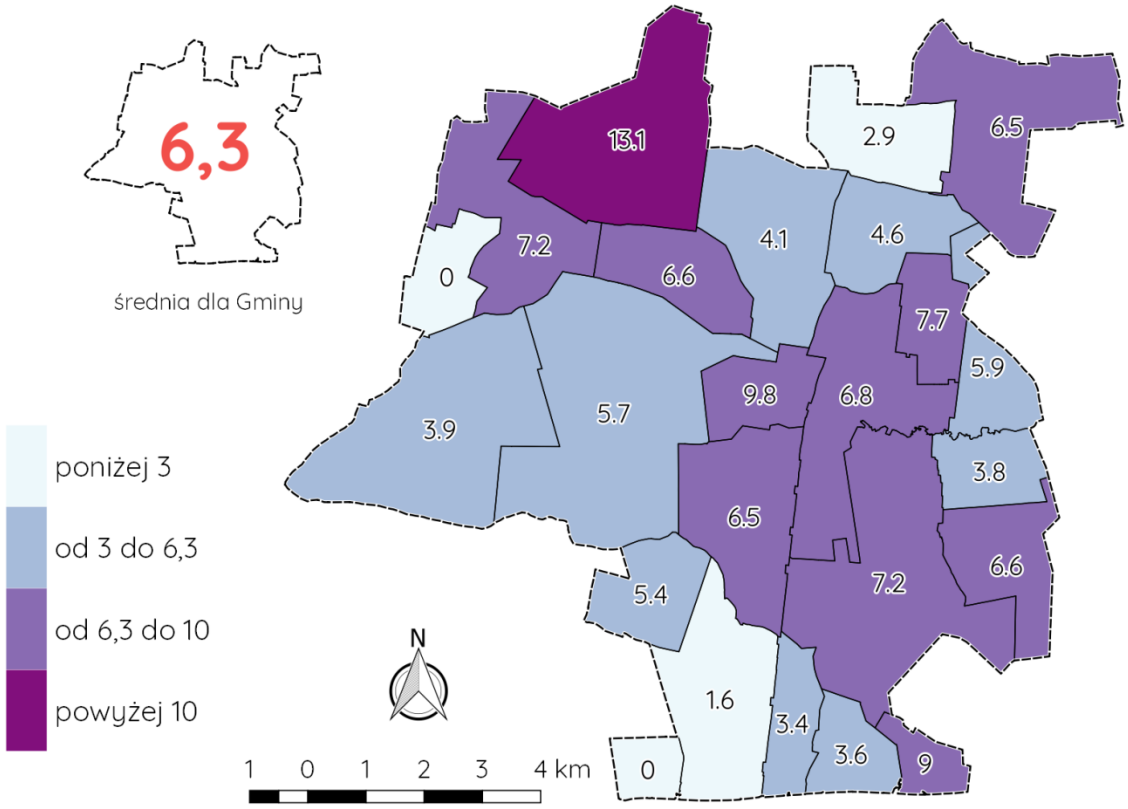
Tabela 10. Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób ogółem pobierających zasiłki	Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	36	4,6
2	Białkowice	169	10	5,9
3	Daszówka	61	0	0,0
4	Dąbrówka	71	0	0,0
5	Gajkowice	787	77	9,8
6	Gazomia Nowa	392	26	6,6
7	Gazomia Stara	240	9	3,8
8	Gościmowice Drugie	389	16	4,1
9	Gościmowice Pierwsze	241	16	6,6
10	Jarosty	488	8	1,6
11	Karlin	336	18	5,4
12	Kiełczówka	451	13	2,9
13	Kosów	633	41	6,5
14	Michałów	324	11	3,4
15	Moszczenica	2 482	169	6,8
16	Podolin	373	49	13,1
17	Pomyków	183	14	7,7
18	Raciborowice	324	21	6,5
19	Raków	199	18	9,0
20	Raków Duży	222	8	3,6
21	Rękoraj	563	32	5,7
22	Sierosław	409	16	3,9
23	Srock	583	42	7,2
24	Wola Moszczenicka	1 988	144	7,2
suma / wartość średnia		**12 696**	**794**	**6,3**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

* *w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy liczba osób ogółem pobierających zasiłki wynosi 794, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej daje przeciętnie 2,7. Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób ogółem pobierających zasiłki, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 18. Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.5. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Wskaźnikiem sfery społecznej, świadczącym o dużym uzależnieniu mieszkańców od świadczonych przez GOPS usług jest wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej.

Biorąc pod uwagę informacje GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli liczbę osób korzystających z takiej formy pomocy w ujęciu poszczególnych jednostek analitycznych.

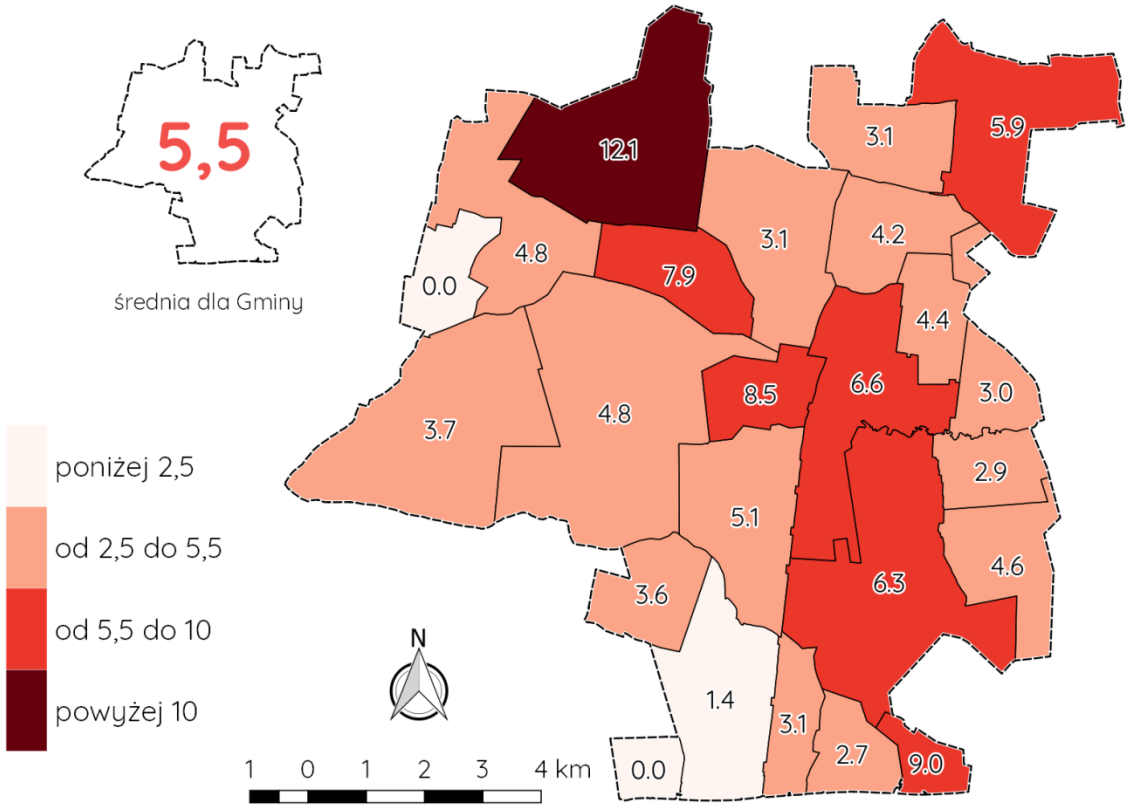
Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	33	4,2
2	Białkowice	169	5	3,0
3	Daszówka	61	0	0,0

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
4	Dąbrówka	71	0	0,0
5	Gajkowice	787	67	8,5
6	Gazomia Nowa	392	18	4,6
7	Gazomia Stara	240	7	2,9
8	Gościmowice Drugie	389	12	3,1
9	Gościmowice Pierwsze	241	19	7,9
10	Jarosty	488	7	1,4
11	Karlin	336	12	3,6
12	Kiełczówka	451	14	3,1
13	Kosów	633	32	5,1
14	Michałów	324	10	3,1
15	Moszczenica	2482	165	6,6
16	Podolin	373	45	12,1
17	Pomyków	183	8	4,4
18	Raciborowice	324	19	5,9
19	Raków	199	18	9,0
20	Raków Duży	222	6	2,7
21	Rękoraj	563	27	4,8
22	Sierosław	409	15	3,7
23	Srock	583	28	4,8
24	Wola Moszczenicka	1988	126	6,3
suma / wartość średnia		**12 696**	**693**	**5,5**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa to 693. Przeliczając na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej uzyskuje się przeciętną wartość 5,5. Wszystkie jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 19. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.6. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Kolejnym wskaźnikiem uwzględnionym do analizy negatywnych zjawisk sfery społecznej, jest wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej.

Na podstawie danych GOPS w Moszczenicy zaprezentowano w tabeli liczbę osób korzystających z takiej formy pomocy z uwzględnieniem podziału na jednostki analityczne.

Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

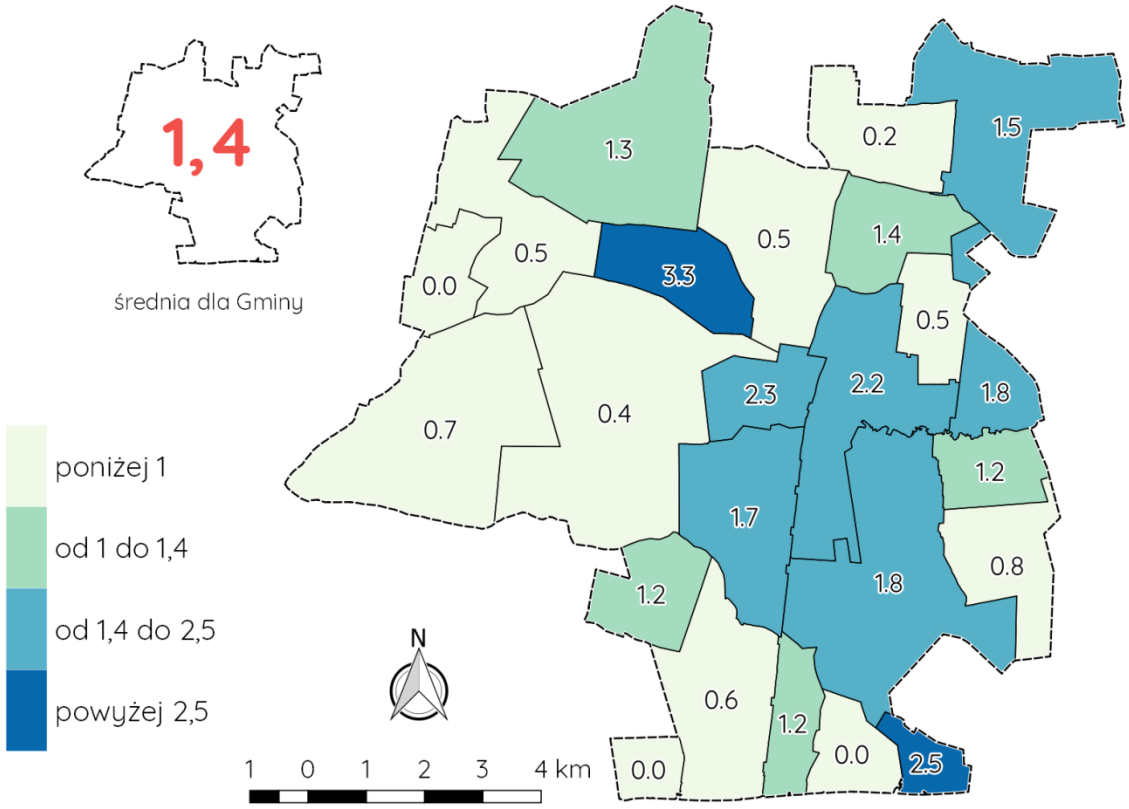
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	11	1,4*
2	Białkowice	169	3	1,8
3	Daszówka	61	0	0,0

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
4	Dąbrówka	71	0	0,0
5	Gajkowice	787	18	2,3
6	Gazomia Nowa	392	3	0,8
7	Gazomia Stara	240	3	1,3
8	Gościmowice Drugie	389	2	0,5
9	Gościmowice Pierwsze	241	8	3,3
10	Jarosty	488	3	0,6
11	Karlin	336	4	1,2
12	Kiełczówka	451	1	0,2
13	Kosów	633	11	1,7
14	Michałów	324	4	1,2
15	Moszczenica	2482	54	2,2
16	Podolin	373	5	1,3
17	Pomyków	183	1	0,5
18	Raciborowice	324	5	1,5
19	Raków	199	5	2,5
20	Raków Duży	222	0	0,0
21	Rękoraj	563	2	0,4
22	Sierosław	409	3	0,7
23	Srock	583	3	0,5
24	Wola Moszczenicka	1988	35	1,8
suma / wartość średnia		**12 696**	**184**	**1,4**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

* *w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Biorąc pod uwagę dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia kształtuje się na poziomie 184 osób, co w odniesieniu do 100 mieszkańców w jednostce analitycznej daje przeciętną wartość 1,4. Jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.7. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Istotnym problemem uwzględnionym w analizie negatywnych zjawisk sfery społecznej jest niepełnosprawność, z którą ściśle związany jest wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej.

GOPS w Moszczenicy dysponuje danymi, które pozwalają na prezentację liczby osób korzystających z takiej formy pomocy z uwzględnieniem podziału na jednostki analityczne.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

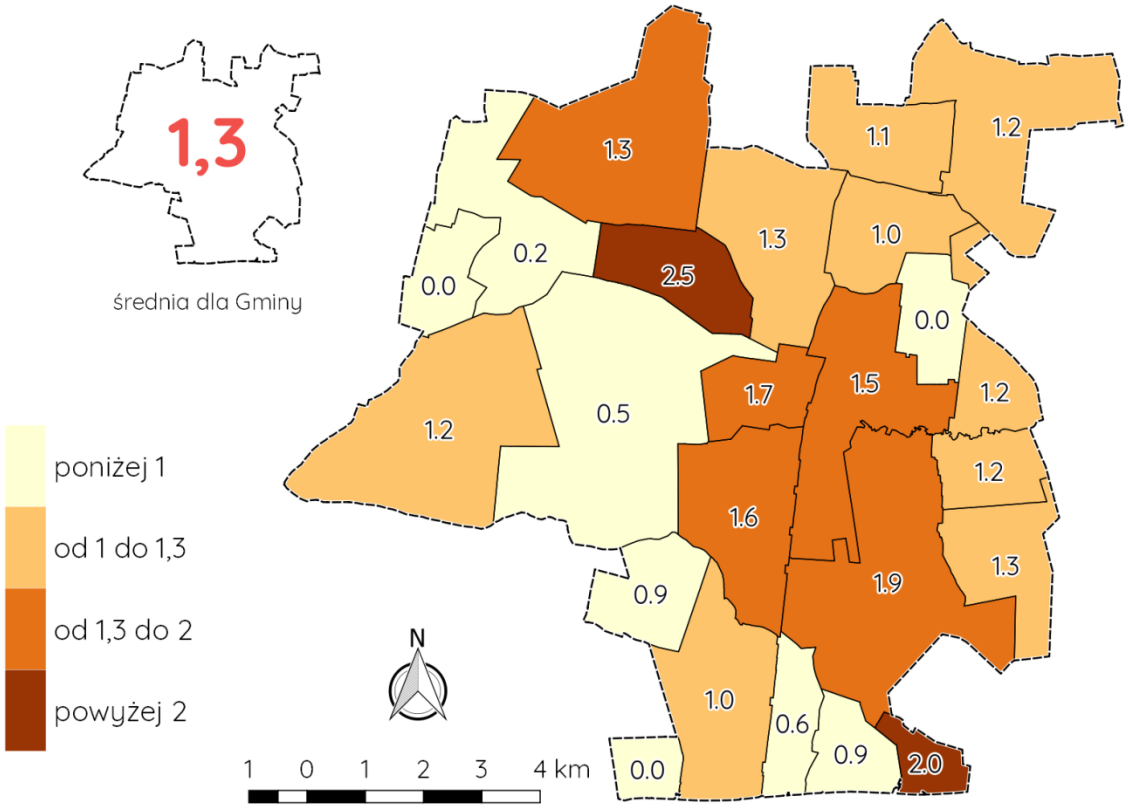
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	8	1,0
2	Białkowice	169	2	1,2
3	Daszówka	61	0	0,0
4	Dąbrówka	71	0	0,0
5	Gajkowice	787	13	1,7
6	Gazomia Nowa	392	5	1,3*
7	Gazomia Stara	240	3	1,3*
8	Gościmowice Drugie	389	5	1,3*
9	Gościmowice Pierwsze	241	6	2,5
10	Jarosty	488	5	1,0
11	Karlin	336	3	0,9
12	Kiełczówka	451	5	1,1
13	Kosów	633	10	1,6
14	Michałów	324	2	0,6
15	Moszczenica	2482	36	1,5
16	Podolin	373	5	1,3*
17	Pomyków	183	0	0,0
18	Raciborowice	324	4	1,2
19	Raków	199	4	2,0
20	Raków Duży	222	2	0,9
21	Rękoraj	563	3	0,5
22	Sierosław	409	5	1,2
23	Srock	583	1	0,2
24	Wola Moszczenicka	1988	38	1,9
suma / wartość średnia		**12 696**	**165**	**1,3**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

* *w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Analiza danych udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moszczenicy wskazuje, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności wynosi 165 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej daje przeciętną wartość 1,3.

Jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.3.8. Wskaźnik - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej

Ostatnim z badanych wskaźników odnoszących się do świadczonej pomocy społecznej jest wskaźnik określający udział osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w ogólnej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym.

Dzięki udostępnionym przez GOPS w Moszczenicy danym, możliwe jest zaprezentowanie ich w formie tabeli uwzględniającej podział na jednostki analityczne.

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej

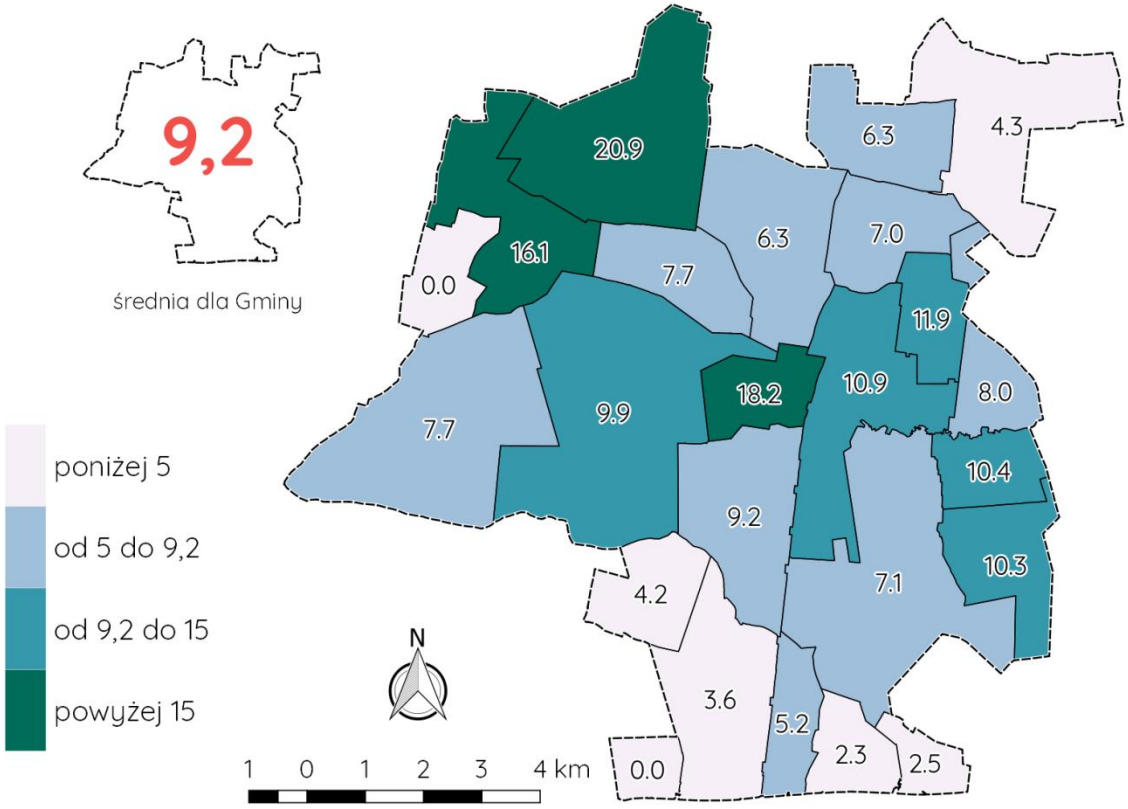
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej
1	Baby	158	11	7,0
2	Białkowice	25	2	8,0
3	Daszówka	13	0	0,0
4	Dąbrówka	17	0	0,0
5	Gajkowice	154	28	18,2
6	Gazomia Nowa	78	8	10,3
7	Gazomia Stara	48	5	10,4
8	Gościmowice Drugie	79	5	6,3
9	Gościmowice Pierwsze	52	4	7,7
10	Jarosty	110	4	3,6
11	Karlin	72	3	4,2
12	Kiełczówka	79	5	6,3
13	Kosów	130	12	9,2*
14	Michałów	77	4	5,2
15	Moszczenica	451	49	10,9
16	Podolin	86	18	20,9
17	Pomyków	42	5	11,9
18	Raciborowice	69	3	4,3
19	Raków	40	1	2,5
20	Raków Duży	44	1	2,3
21	Rękoraj	111	11	9,9
22	Sierosław	65	5	7,7
23	Srock	124	20	16,1
24	Wola Moszczenicka	367	26	7,1
suma / wartość średnia		**2 491**	**230**	**9,2**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy (stan na 31.12.2016 r.)

* *w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Analiza danych udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moszczenicy wskazuje, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci wynosi 230 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców będących w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej daje przeciętną wartość 9,2.

Jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą (przekraczającą wartość referencyjną) liczbą osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci, zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Ryc. 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

2.3.4. Przestępczość – poziom bezpieczeństwa

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komisariat Policji w Wolborzu.

Biorąc pod uwagę przedstawione informacje, analizę poziomu bezpieczeństwa w poszczególnych obszarach wykonano w odniesieniu do liczby interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, których liczba w 2016 r. wynosiła 609, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje 4,8.

2.3.4.1. Wskaźnik – liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Wskaźnikiem dotyczącym bezpieczeństwa na terenie Gminy Moszczenica uwzględnionym w niniejszej analizie jest wskaźnik dotyczący liczby interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, którą odniesiono do 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej.

Szczegółowe dane liczbowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komisariatu Policji w Wolborzu. Informacje dotyczą roku 2016.

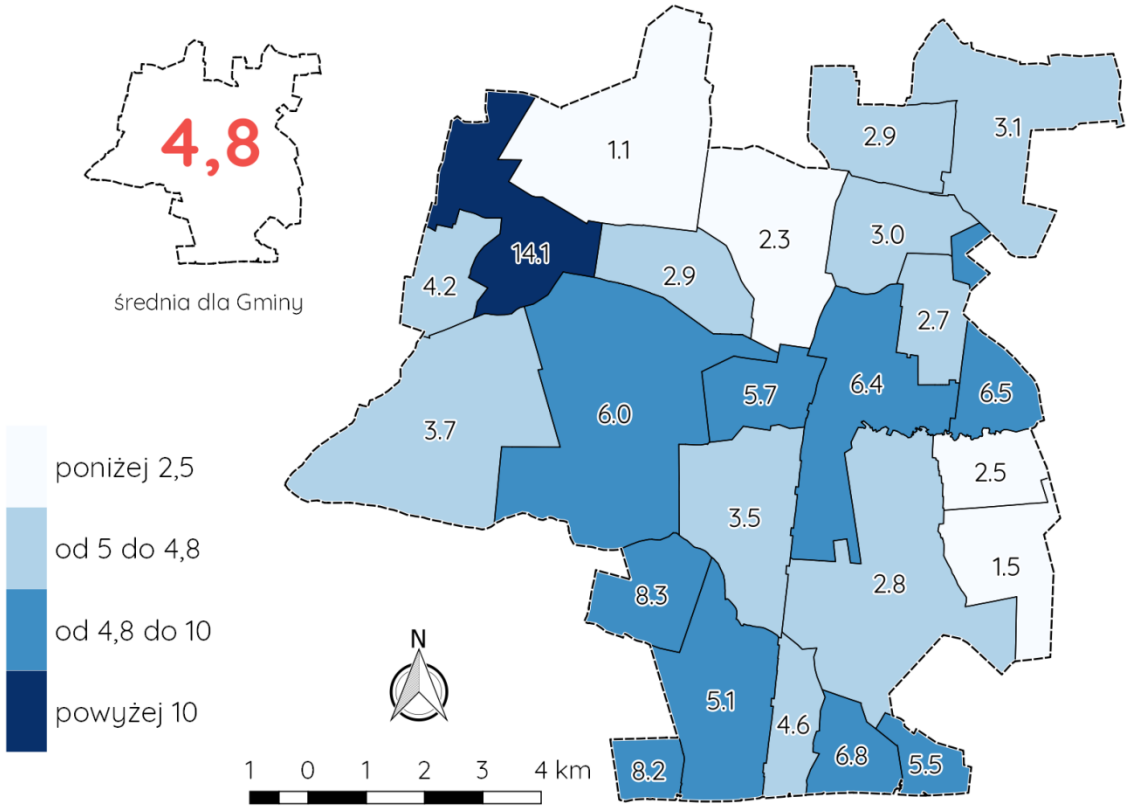
Tabela 15. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej
1	Baby	788	24	3,0
2	Białkowice	169	11	6,5
3	Daszówka	61	5	8,2
4	Dąbrówka	71	3	4,2
5	Gajkowice	787	45	5,7
6	Gazomia Nowa	392	6	1,5
7	Gazomia Stara	240	6	2,5
8	Gościmowice Drugie	389	9	2,3
9	Gościmowice Pierwsze	241	7	2,9
10	Jarosty	488	25	5,1
11	Karlin	336	28	8,3
12	Kiełczówka	451	13	2,9
13	Kosów	633	22	3,5
14	Michałów	324	15	4,6
15	Moszczenica	2482	158	6,4
16	Podolin	373	4	1,1
17	Pomyków	183	5	2,7
18	Raciborowice	324	10	3,1
19	Raków	199	11	5,5
20	Raków Duży	222	15	6,8
21	Rękoraj	563	34	6,0
22	Sierosław	409	15	3,7
23	Srock	583	82	14,1
24	Wola Moszczenicka	1988	56	2,8
suma / wartość średnia		**12 696**	**609**	**4,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy (wg stanu z dnia 31.12.2016 r.) i Komisariatu Policji w Wolborzu, dane za rok 2016

Zgodnie z zebranymi informacjami, przeciętna liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję przypadająca na 100 mieszkańców wynosi 4,8. Wszystkie

jednostki analityczne, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy Moszczenica oznaczono pomarańczowym tłem. Te obszary są szczególnie narażone na występowanie negatywnego zjawiska obniżenia stopnia bezpieczeństwa biorąc pod uwagę stosunkowo dużą liczbę interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję.

Ryc. 23. Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska

Źródło: opracowanie własne

2.3.5. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności

W rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat włącznie; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby powyżej wieku emerytalnego.

2.3.5.1. Wskaźnik – Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala

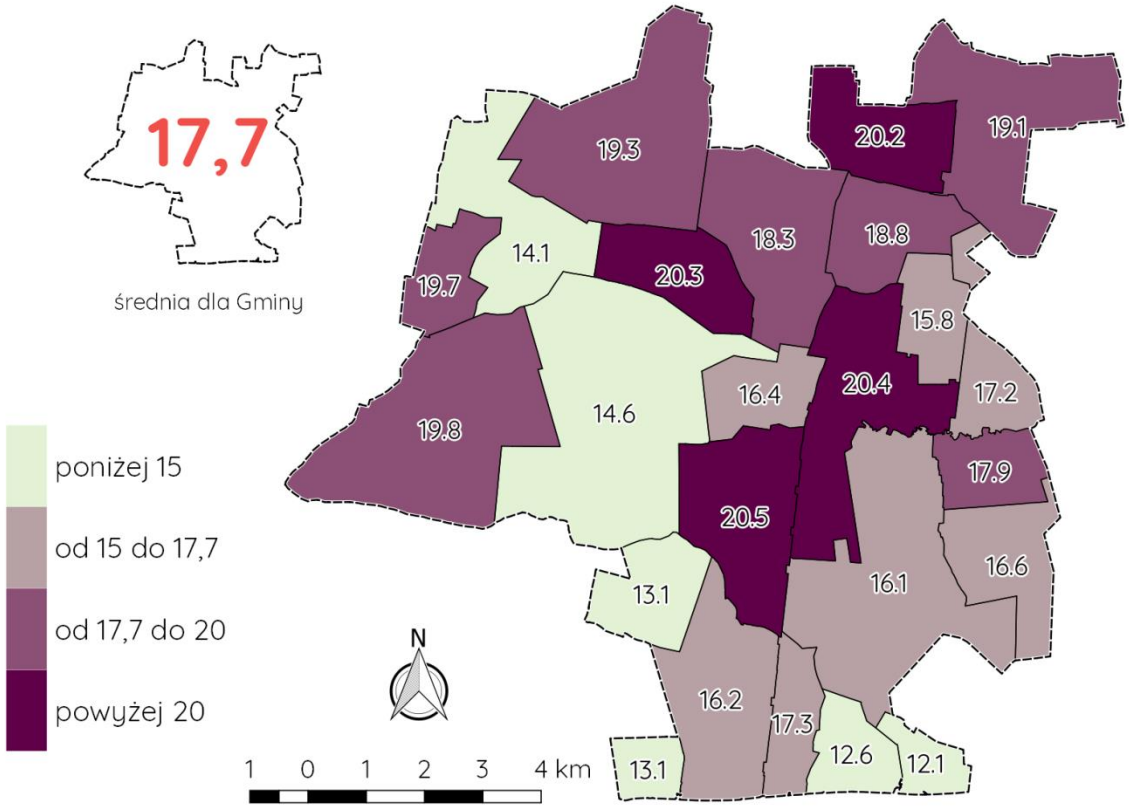
ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o starzeniu się społeczeństwa.

Tabela 16. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej)	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej
1	Baby	788	148	18,8
2	Białkowice	169	29	17,2
3	Daszówka	61	8	13,1
4	Dąbrówka	71	14	19,7
5	Gajkowice	787	129	16,4
6	Gazomia Nowa	392	65	16,6
7	Gazomia Stara	240	43	17,9
8	Gościmowice Drugie	389	71	18,3
9	Gościmowice Pierwsze	241	49	20,3
10	Jarosty	488	79	16,2
11	Karlin	336	44	13,1
12	Kiełczówka	451	91	20,2
13	Kosów	633	130	20,5
14	Michałów	324	56	17,3
15	Moszczenica	2482	506	20,4
16	Podolin	373	72	19,3
17	Pomyków	183	29	15,8
18	Raciborowice	324	62	19,1
19	Raków	199	24	12,1
20	Raków Duży	222	28	12,6
21	Rękoraj	563	82	14,6
22	Sierosław	409	81	19,8
23	Srock	583	82	14,1
24	Wola Moszczenicka	1988	320	16,1
suma / wartość średnia		**12 696**	**2 242**	**17,7**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy, stan na 31.12.2016 r.

W świetle zebranych danych udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie Gminy Moszczenica wynosi 17,7 %. Jednostki analityczne, w odniesieniu do których wskaźnik ten jest wyższy od średniej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym ze względu na udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym. Są to jednostki, w których dominują osoby starsze.

Ryc. 24. Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska
Źródło: opracowanie własne

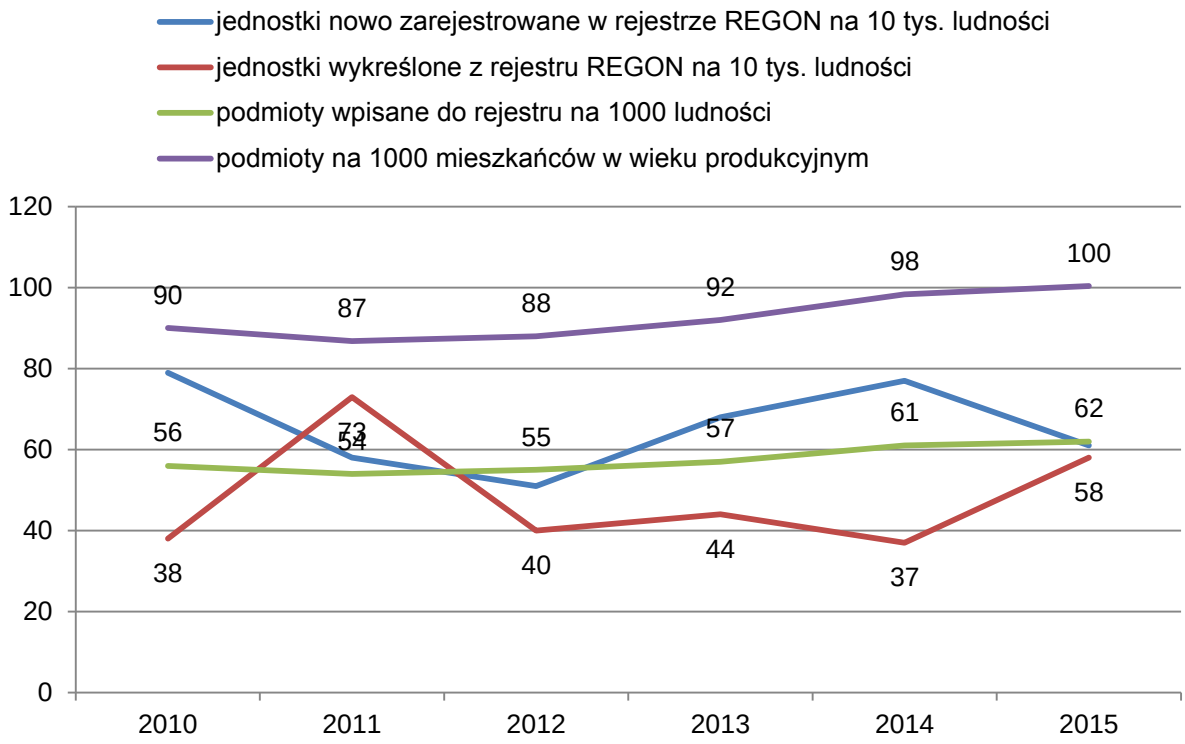
2.4. ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ

2.4.1. Klimat aktywności gospodarczej

Podstawową dziedziną gospodarki Gminy Moszczenica jest rolnictwo. Działalność gospodarczą prowadzi tu jednak szereg podmiotów co należy scharakteryzować.

W celu przedstawienia danych dotyczących klimatu działalności gospodarczej na terenie Gminy Moszczenica powołano się na dane GUS z lat 2010-2015. Według danych za rok 2015 ilość podmiotów wpisanych do rejestru wyniosła 796, co w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosi 620.

W formie wykresu przestawiono proces przemian dotyczący pojawiania się na rynku nowych podmiotów gospodarki biorąc pod uwagę rejestr REGON, wykreślenia podmiotów, a także dane o liczbie działających podmiotów w przeliczeniu na 1 000 ludności. Analiza danych pozwala stwierdzić, że w sferze gospodarczej Gminy Moszczenica zauważalny od kilku lat jest ograniczony rozwój. Liczba nowo powstałych firm przewyższa nieznacznie liczbę podmiotów, jakie zakończyły działalność. Ogólna liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym stopniowo wzrasta i dla roku 2015 wskaźnik ten wyniósł 100 podmiotów.

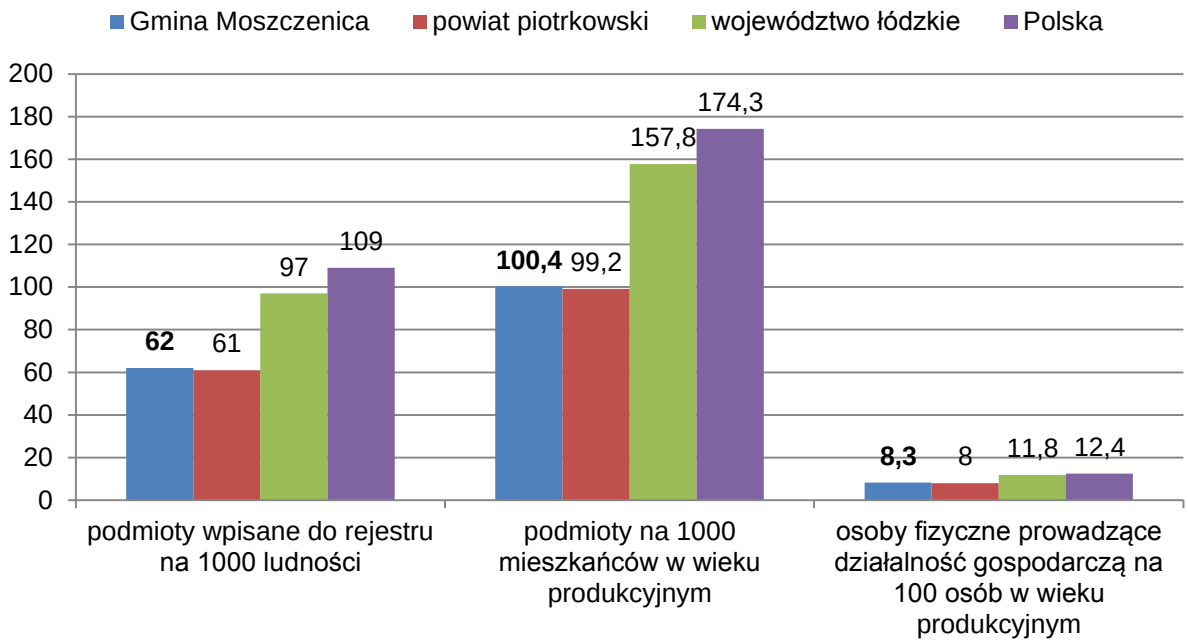

Ryc. 25. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Moszczenica – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy Moszczenica została przeprowadzona także w oparciu o porównanie do wskaźników określonych dla powiatu piotrkowskiego, województwa łódzkiego i całego kraju. Wzięto pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w odniesieniu do 1 000 ludności, liczbę podmiotów na 1 000 mieszkańców oraz liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Moszczenica wartości te są mniejsze niż średnia wartość dla Polski i województwa łódzkiego, ale bardziej korzystne niż wartości dla powiatu piotrkowskiego.

Przedstawione dane zobrazowano na rycinie.

Ryc. 26. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

Zgodnie danymi Urzędu Gminy w Moszczenicy liczba prowadzonych działalności gospodarczych na terenie Gminy Moszczenica na przestrzeni lat rośnie. W 2006 r. było ich 213, natomiast 10 lat później wartość wzrosła do 579. Szczegółowe dane w tym zakresie w odniesieniu do jednostek analitycznych przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 17. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych w Gminie Moszczenica

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2006 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.)
1	Baby	15	46
2	Białkowice	2	4
3	Daszówka	0	4
4	Dąbrówka	16	3
5	Gajkowice	2	33
6	Gazomia Nowa	3	7
7	Gazomia Stara	8	5
8	Gościmowice Drugie	3	21
9	Gościmowice Pierwsze	10	6
10	Jarosty	12	34
11	Karlin	9	25
12	Kiełczówka	6	18
13	Kosów	4	25
14	Michałów	4	13
15	Moszczenica	41	101
16	Podolin	7	14
17	Pomyków	1	4
18	Raciborowice	3	10
19	Raków	3	13

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2006 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.)
20	Raków Duży	6	10
21	Rękoraj	9	30
22	Sierosław	3	17
23	Srock	20	41
24	Wola Moszczenicka	26	95
suma		**213**	**579**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy, stan na 31.12.2006 r., 31.12.2016 r.

2.4.1.1. Wskaźnik – Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju gospodarczego poszczególnych jednostek analitycznych wzięto pod uwagę liczbę prowadzonych działalności gospodarczych wg stanu na koniec roku 2016 w odniesieniu do 100 mieszkańców.

Dzięki temu możliwe jest określenie, w których obszarach Gminy Moszczenica przedsiębiorcy najchętniej podejmują się prowadzenia działalności gospodarczych i gdzie ich jest najwięcej. Oczywiście liczby należy odnieść do ogólnej liczby mieszkańców.

Tabela 18. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców

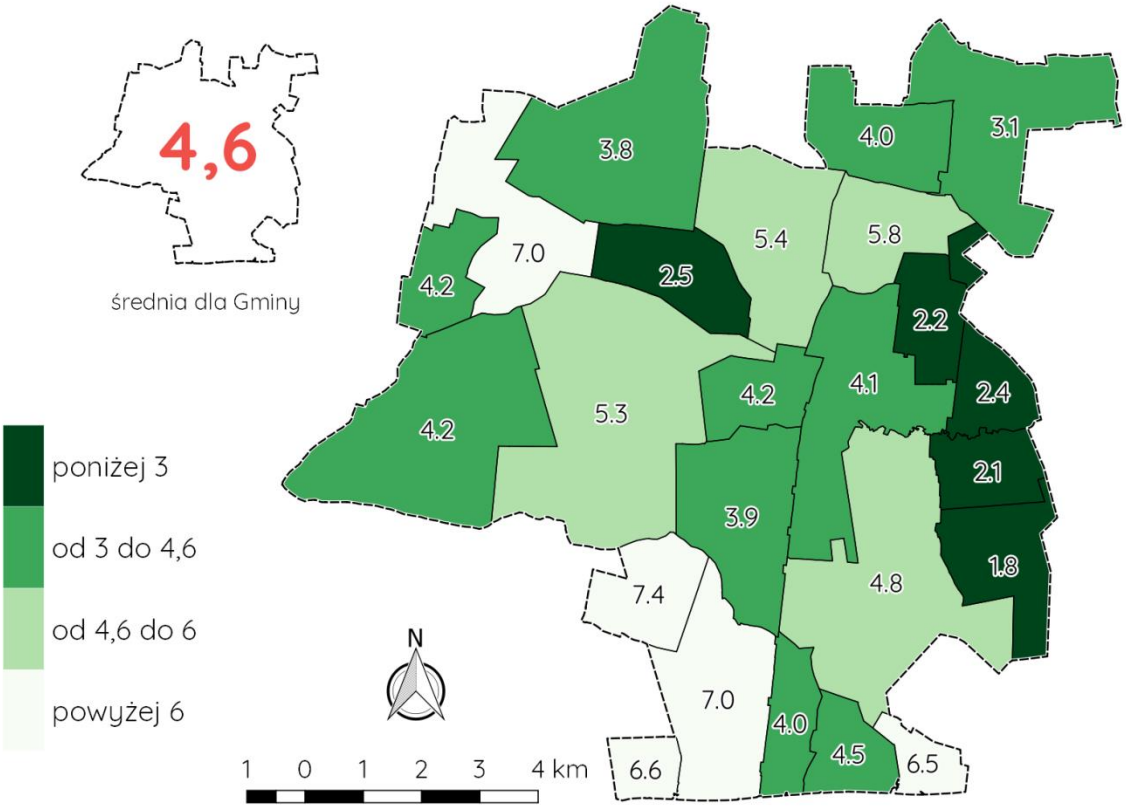
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	Baby	788	46	5,8
2	Białkowice	169	4	2,4
3	Daszówka	61	4	6,6
4	Dąbrówka	71	3	4,2
5	Gajkowice	787	33	4,2
6	Gazomia Nowa	392	7	1,8
7	Gazomia Stara	240	5	2,1
8	Gościmowice Drugie	389	21	5,4
9	Gościmowice Pierwsze	241	6	2,5
10	Jarosty	488	34	7,0
11	Karlin	336	25	7,4
12	Kiełczówka	451	18	4,0
13	Kosów	633	25	3,9
14	Michałów	324	13	4,0
15	Moszczenica	2 482	101	4,1
16	Podolin	373	14	3,8
17	Pomyków	183	4	2,2
18	Raciborowice	324	10	3,1
19	Raków	199	13	6,5

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców
20	Raków Duży	222	10	4,5
21	Rękoraj	563	30	5,3
22	Sierosław	409	17	4,2
23	Srock	583	41	7,0
24	Wola Moszczenicka	1 988	95	4,8
Suma / średnia		**12 696**	**579**	**4,6**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Uwzględniając dane Urzędu Gminy w Moszczenicy wg stanu na 31.12.2016 r. należy stwierdzić, że liczba prowadzonych działalności gospodarczych wynosi 579 przy ogólnej liczbie mieszkańców 12 696. Zgodnie z przedstawionymi informacjami liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 4,6. Jednostki analityczne, w których liczba prowadzonych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest niższa niż wartość referencyjna cechują się występowaniem niskiej aktywności przedsiębiorców. Wartości wskazujące na niewielką atrakcyjność dla prowadzenia działalności gospodarczej oznaczono tłem pomarańczowym.

Warto podkreślić, że jeśli w analizie uwzględnione zostały prowadzone działalności gospodarcze w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, to wynik analizy byłby bardzo zbliżony. W takim przypadku liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 7,27 (liczba prowadzonych działalności gospodarczych x 100 mieszkańców / liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym). Porównując średnie wartości dla jednostek analitycznych będących poniżej średniej gminnej zauważono, że są te same jednostki analityczne, które oznaczono powyżej. Tak więc niezależnie, czy liczbę prowadzonych działalności gospodarczych odniesie się do liczby osób ogółem czy wyłącznie osób w wieku produkcyjnym, to wynik będzie zbliżony. Jedynie w przypadku Daszówki wartość jest zbliżona do średniej i w przypadku uwzględnienia osób w wieku produkcyjnym, w jednostce analitycznej występuje wartość gorsza niż średnia gminna. Nie wpływa to jednak na końcowy wynik delimitacji, gdyż w wymienionej jednostce analitycznej Daszówka nie występuje nawarstwienie problemów społecznych.

Ryc. 27. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska

Źródło: opracowanie własne

2.4.1.2. Wskaźnik – Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r, a 31.12.2016 r.

W sferze gospodarczej elementem wskazanym do oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek analitycznych jest ujawnienie wzrostu lub spadku liczby prowadzonych działalności gospodarczych.

Przedstawienie takiego wskaźnika jest zasadne i pozwala pokazać faktyczną kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Faktem jest, że znaczna część działalności gospodarczych zarejestrowanych jest w Moszczenicy. Jest to jednak zjawiskiem zupełnie normalnym, że w centrum administracyjnym, kulturalnym czy edukacyjnym lokalizuje się dużą ilość sklepików, podmiotów usługowych czy rzemieślniczych. Jednak sama liczba nie odzwierciedla, czy warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są tu dobre. Można to ukazać dopiero, gdy określona zostanie tendencja wzrostu lub spadku liczby prowadzonych działalności gospodarczych w jednostce czasu.

Jeśli działalności gospodarczych przybywa, oznacza to, że przedsiębiorcy znajdują zbyt na swoje towary i usługi. W przeciwnym razie działalności gospodarczych ubywa. Duży ubytek w stosunku do roku bazowego świadczy o słabej kondycji przedsiębiorstw.

Zastosowano zasadę, że jako rok bazowy przyjęto rok 2006 (stan na 31.12.2006 r.). Następnie określono czy do roku 2016 (stan na 31.12.2016 r.) liczba działalności gospodarczych wzrosła czy spadła. W przypadku braku zmian w zakresie ilości prowadzonych działalności gospodarczych wartość wskaźnika wynosi 100. Jeśli od roku 2006 do roku 2016 zanotowano spadek liczby prowadzonych działalności gospodarczych, wartość wskaźnika jest niższa. Im większy spadek liczby prowadzonych działalności gospodarczych, tym wskaźnik jest bliższy wartości wskaźnika 0, co oznacza słabszą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

Sposób obliczeń na przykładzie średniej dla Gminy Moszczenica:

- liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2006 r.) wynosi 213;
- liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) wynosi 579;

579 x 100 % / 213 = 271,8 % - oznacza to, ze liczba prowadzonych działalności gospodarczych w roku 2016 stanowi 271,8 % liczby działalności gospodarczych prowadzonych w roku 2006. Oznacza to korzystną tendencję wzrostową liczby prowadzonych działalności gospodarczych.

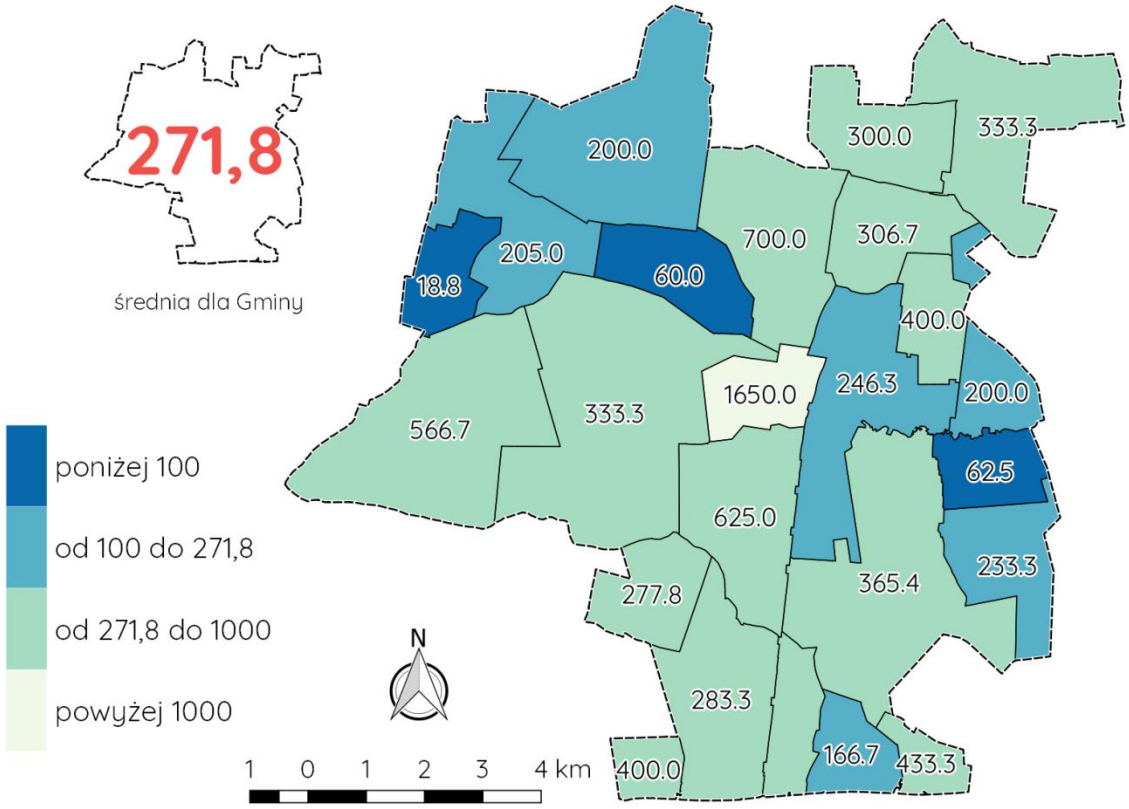
Tabela 19. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2006 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.)	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r.
1	Baby	15	46	306,7
2	Białkowice	2	4	200,0
3	Daszówka	0	4	nie dotyczy (dzielenie przez 0)
4	Dąbrówka	16	3	18,8
5	Gajkowice	2	33	1 650,0
6	Gazomia Nowa	3	7	233,3
7	Gazomia Stara	8	5	62,5
8	Gościmowice Drugie	3	21	700,0
9	Gościmowice Pierwsze	10	6	60,0
10	Jarosty	12	34	283,3
11	Karlin	9	25	277,8
12	Kiełczówka	6	18	300,0
13	Kosów	4	25	625,0
14	Michałów	4	13	325,0
15	Moszczenica	41	101	246,3
16	Podolin	7	14	200,0
17	Pomyków	1	4	400,0
18	Raciborowice	3	10	333,3
19	Raków	3	13	433,3
20	Raków Duży	6	10	166,7
21	Rękoraj	9	30	333,3
22	Sierosław	3	17	566,7
23	Srock	20	41	205,0
24	Wola Moszczenicka	26	95	365,4
Suma / średnia		**213**	**579**	**271,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Biorąc pod uwagę dane Urzędu Gminy w Moszczenicy wg stanu na 31.12.2006 r. oraz 31.12.2016 r. należy stwierdzić, że liczba prowadzonych działalności gospodarczych w okresie tych 10 lat wzrosła z 213 do 579. Znajduje to odzwierciedlenie w wartości wskaźnika na poziomie 271,8, co oznacza duży wzrost. Wszystkie jednostki analityczne, w których odnotowano wartość niższą niż 271,8 oznaczono tłem pomarańczowym. W przypadku wielu jednostek analitycznych wartość oznacza stan kryzysowy (poniżej średniej gminnej), ale liczba prowadzonych działalności gospodarczych jednak wzrosła. W trzech przypadkach wartość wskaźnika jest niższa od 100, co oznacza spadek liczby prowadzonych działalności gospodarczych. Dotyczy to Dąbrówki, Gazomii Starej i Gościmowic Pierwszych.

Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę zasób lokalowy, liczba funkcjonujących w Moszczenicy podmiotów powinna być większa. Jest to wieś gminna, która z racji wiodącej funkcji i liczby mieszkańców powinna w szczególny sposób rozwijać się celem zapewnienia mieszkańcom całej Gminy Moszczenica odpowiedniej obsługi.

Ryc. 28. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r. – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska

Źródło: opracowanie własne

2.5. ANALIZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

2.5.1. Położenie fizycznogeograficzne i struktura użytkowania gruntów

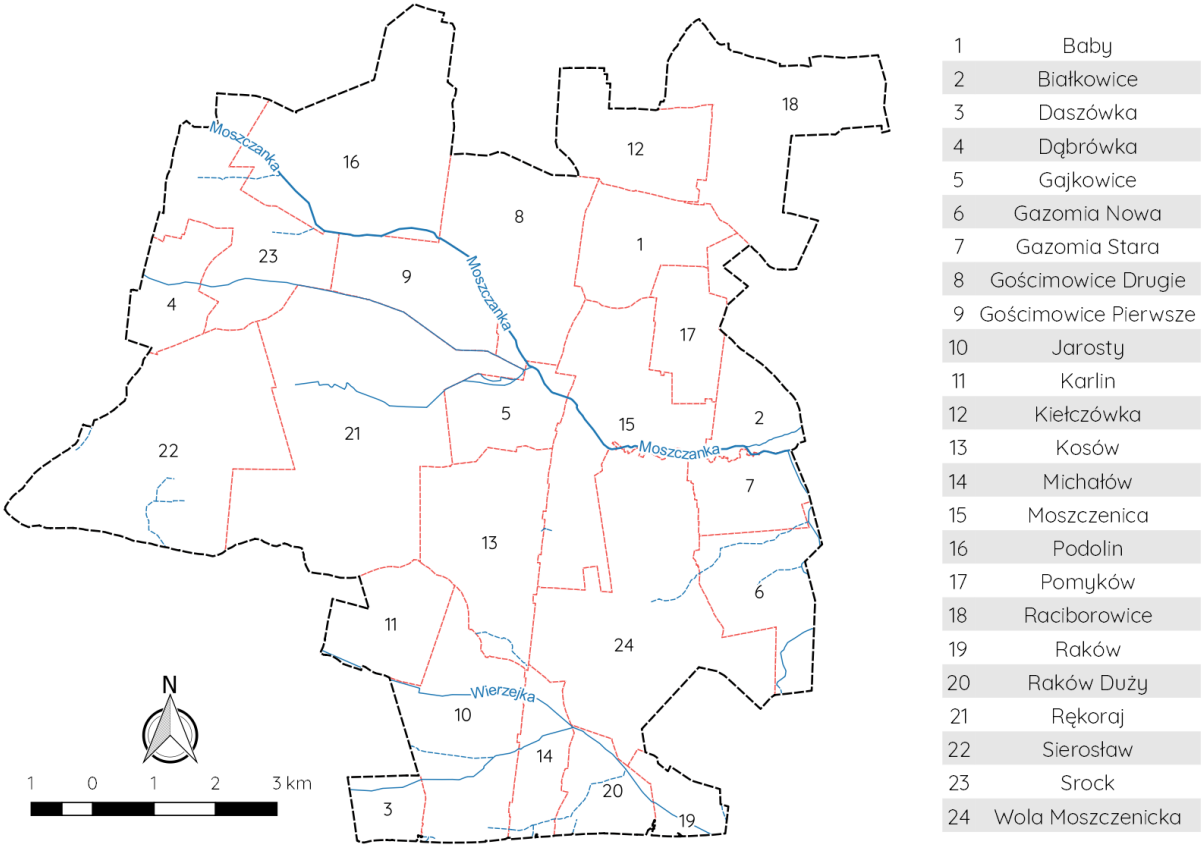
Według regionalizacji fizyczno - geograficznej J. Kondrackiego Gmina Moszczenica leży na pograniczu mezoregionów: Wysoczyzny Bełchatowskiej i Równiny Piotrkowskiej.

Gmina Moszczenica cechuje się dominacją użytków rolnych, które stanowią ponad 81 % ogółu jej powierzchni. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią około 13 % obszaru, a grunty zabudowane i zurbanizowane – około 5 %. Pozostałą część zajmują grunty pod wodami, nieużytki i tereny różne.

2.5.2. Sieć hydrograficzna

Gmina Moszczenica położona jest na dziale pierwszego rzędu, między dorzeczami Wisły i Odry. Sieć wód powierzchniowych nie jest zbyt bogata.

Teren Gminy Moszczenica odwadniają dopływy Pilicy. Przez analizowany obszar przebiega rzeka Moszczanka – prawy dopływ Wolbórki, zbierając wody z systemu palczastych dolin. Przez opisywany teren przepływa również rzeka Wierzejka. Gminę Moszczenica charakteryzuje wysoki stopień zmeliorowania, jakim zostały objęte głównie grunty orne.

Ryc. 29. Sieć hydrograficzna Gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

2.5.3. Zasoby przyrodnicze

Biorąc pod uwagę możliwości wykorzystania zasobów przyrodniczych Gminy Moszczenica należy stwierdzić, że obecne zagospodarowanie nie jest wystarczające i wymaga dostosowania do potrzeb mieszkańców. Należy dążyć do zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju zagospodarowania terenów cennych przyrodniczo.

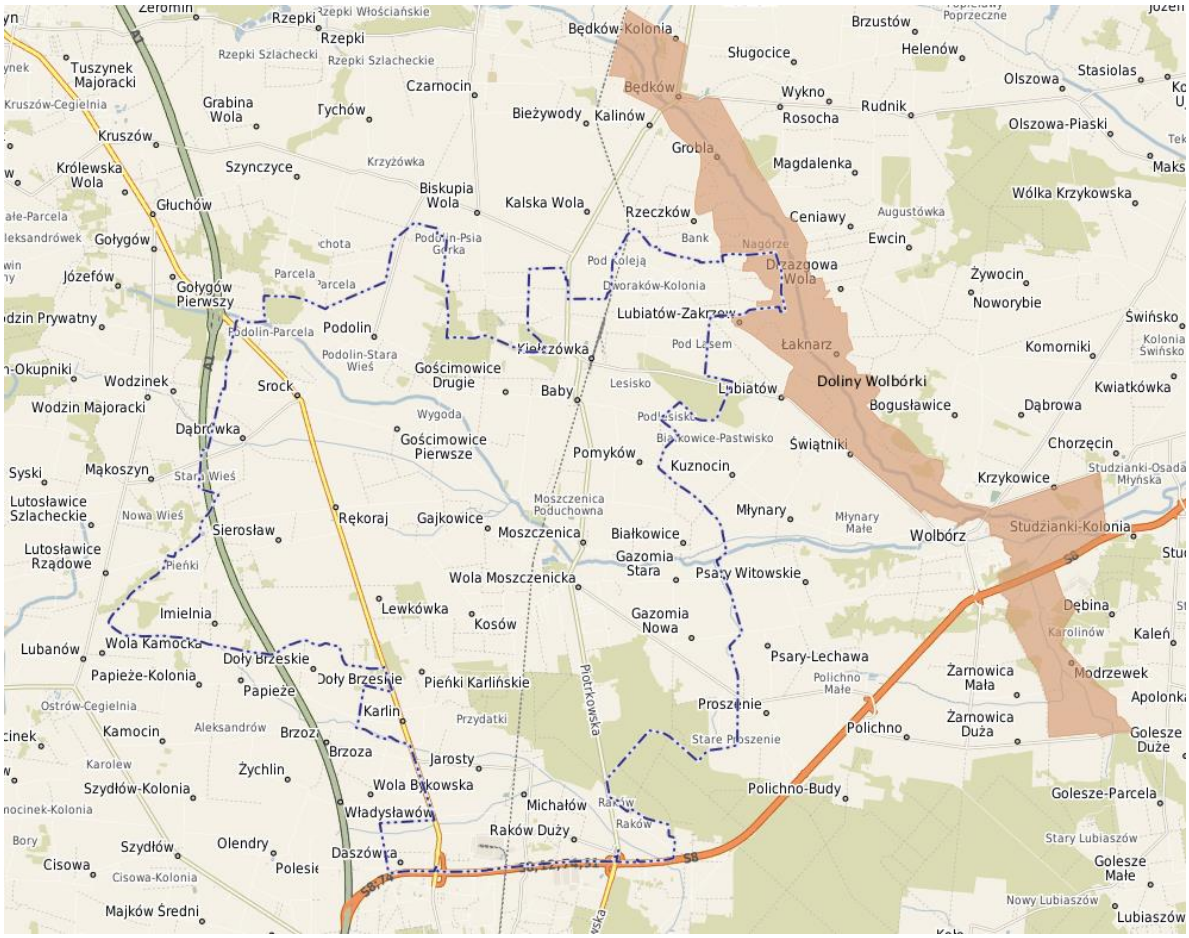
W krajobrazie istotną rolę odgrywa szata roślinna. Najcenniejszym, choć niedużym powierzchniowo elementem są ekosystemy leśne.

Szczególnie cenne obszary zostały objęte ochroną prawną. Wielkopowierzchniową formą ochrony przyrody jest Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki. Został on utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 41/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia

21 sierpnia 2007 r. w sprawie ustanowienia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki. Obecnie obowiązuje Uchwała nr XXXI/613/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. Obszar o całkowitej powierzchni 2 272 ha położony jest na terenie gmin: Będków, Moszczenica i Wolborz.

Położenie obszaru na tle granic Gminy Moszczenica przedstawiono poniżej.

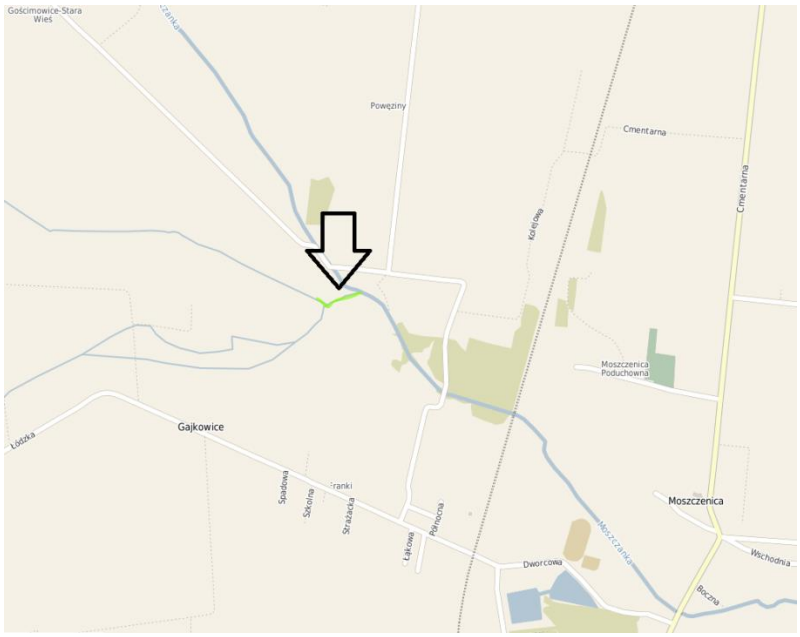
Ryc. 30. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki na tle granic Gminy Moszczenica

Źródło: www.moszczenica.e-mapa.net

Na opisywanym terenie zlokalizowane są też dwa użytki ekologiczne.

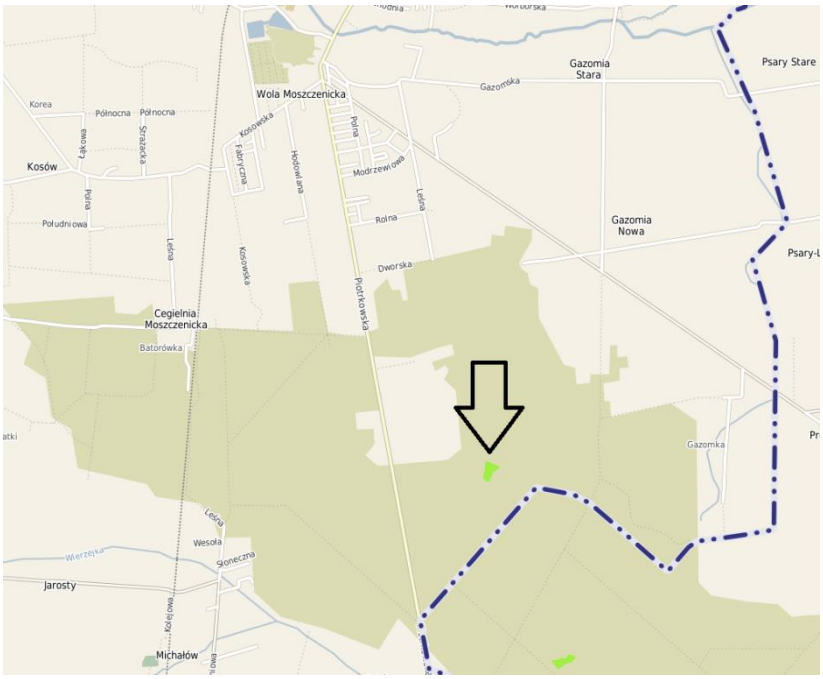
Na podstawie Rozporządzenia Nr 7/98 Wojewody Piotrkowskiego z 09.12.1998 r. w sprawie zmiany rozporządzenia dotyczącego uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne powołano użytek ekologiczny w Woli Moszczenickiej. Ochroną objęto bagno, a teren ochrony wynosi 0,9 ha.

Uchwałą Nr VII/46/2003 Rady Gminy Moszczenica z 09.04.2003 r. utworzony został użytek ekologiczny „Moszczanka". Użytek ekologiczny obejmuje koryto rzeki Moszczanki na długości około 200 m. Lokalizację użytków ekologicznych przedstawiono poniżej.

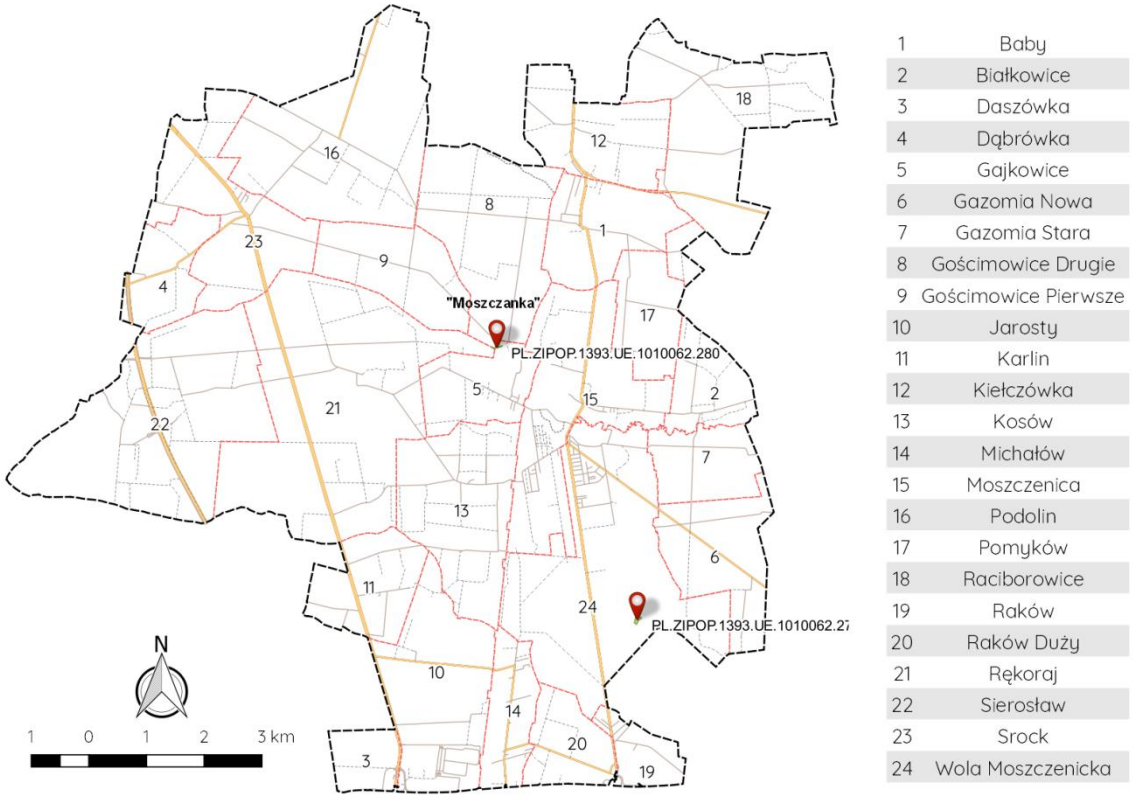
Ryc. 31. Użytek ekologiczny „Moszczanka" okolicy miejscowości Gajkowice

Źródło: www.moszczenica.e-mapa.net

Ryc. 32. Użytek ekologiczny w Woli Moszczenickiej

Źródło: www.moszczenica.e-mapa.net

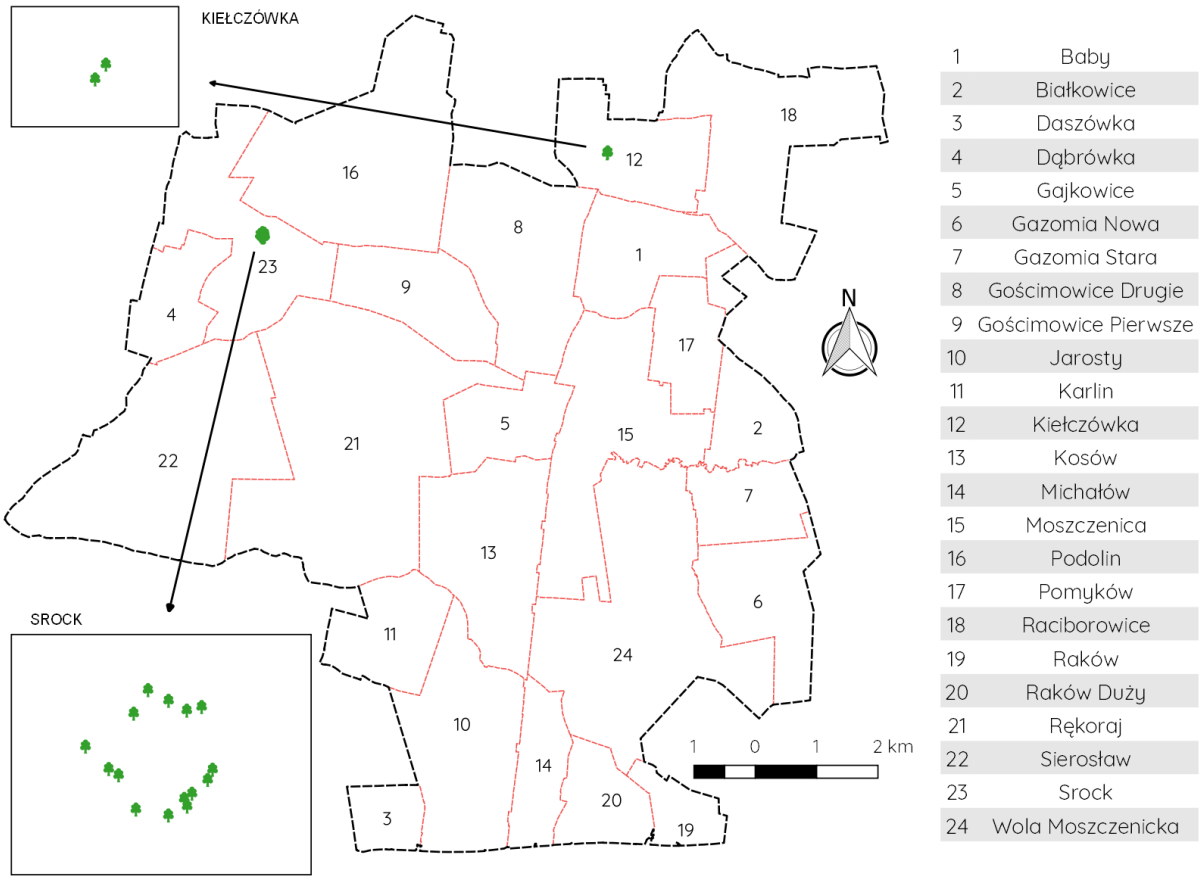

Ryc. 33. Położenie użytków ekologicznych na tle granic Gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Moszczenica występują także dwa pomniki przyrody.

Pierwszy z nich obejmuje skupisko dwóch drzew w Kiełczówce na terenie parku. Został powołany na podstawie Zarządzenia Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

Drugim pomnikiem przyrody określono skupisko 15 drzew położonych na terenie przykościelnym w Srocku. Aktem powołującym pomnik przyrody było Rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 3 lipca 1998 r. w sprawie zmiany rozporządzenia dotyczącego uznania za pomniki przyrody zmienione Rozporządzeniem Nr 33/2007 Wojewody Łódzkiego z dn. 18 lipca 2007 r. w sprawie zniesienia ochrony pomników przyrody.

Ryc. 34. Położenie pomników przyrody na tle granic Gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

Gmina Moszczenica dysponuje też potencjałem przyrody w formie parków, zieleńców, lasów, zieleni cmentarnej. Dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli.

Tabela 20. Dane charakteryzujące sferę środowiskową Gminy Moszczenica w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Parametr	Wartość
1.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych, w tym: - obszary chronionego krajobrazu, - użytki ekologiczne.	58,0 ha 57,0 ha 1,0 ha
2.	Pomniki przyrody	2 szt.
3.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej	12,34 ha
4.	Powierzchnia cmentarzy	6,10 ha
5.	Powierzchnia lasów	1 341 ha
6.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	0,1 %
7.	Lesistość	12 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

2.5.4. Jakość powietrza atmosferycznego

Kolejnym problemem występującym na terenie nie tylko Gminy Moszczenica, ale również całego regionu jest zanieczyszczenie powietrza. Problem ten jest znacznie nasilony w zwartej zabudowie i szczególnie uwydatnia się w gęsto zabudowanych częściach miejscowości.

Należy podkreślić, że indywidualne źródła ogrzewania budynków stanowią główne źródło „niskiej emisji". Przyczyniają się także do występowania stężeń wymienionych zanieczyszczeń powyżej dopuszczalnych norm. Niska emisja to zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szkodliwe dla zdrowia i środowiska substancjami powstałymi w wyniku procesów spalania paliw i innych procesów związanych z bytowaniem człowieka, m.in.: zaopatrzeniem w energię cieplną budynków. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część wykorzystywanych źródeł ogrzewania i ciepłej wody użytkowej nie odpowiada wymaganym standardom w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wiek kotłów centralnego ogrzewania determinuje ich sprawność użytkową. Wraz ze wzrostem okresu, przez jaki eksploatowany jest kocioł, spada jego sprawność grzewcza, czyli należy zużyć więcej paliwa, aby ogrzać tę samą powierzchnię. Powoduje to wzrost kosztów ogrzewania oraz wydzielanie większej ilości CO_2 do atmosfery.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Łodzi corocznie dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach województwa łódzkiego. Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy łódzkiej, do której należy Gmina Moszczenica do jednej z klas oceny.

Zaliczenie strefy łódzkiej do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i może się wiązać z wymaganiami podjęcia działań na rzecz poprawy lub utrzymania jakości powietrza.

Roczna ocena jakości powietrza za rok 2015 wykonana według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin wykazała występowanie stężeń benzo(α)pirenu, pyłu PM 10 i pyłu PM 2,5 przekraczających wartości dopuszczalne, w kontekście całej strefy łódzkiej. Dla ozonu przekroczony został poziom celu długoterminowego. W tabeli przedstawiono wyniki ocen jakości powietrza w strefie łódzkiej w 2015 roku.

Tabela 21. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie łódzkiej w 2015 roku

Nazwa strefy	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarach strefy											
	SO_2	NO_2	CO	PM 10	PM 2,5	C_6H_6	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O^3
Strefa łódzka	A	A	A	C	C, C1	A	A	A	A	A	C	C, D2

Źródło: WIOŚ Łódź, 2016

Badania jakości powietrza prowadzono również ze względu na klasyfikację w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin. W wyniku oceny za rok 2015 przeprowadzonej dla dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę łódzką zaliczono do klasy A, co oznacza, że nie notowano przekroczeń. Odnotowano jednak przekroczenia dopuszczalnych poziomów w przypadku ozonu.

Duża liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu PM10 występuje zawsze w okresie grzewczym, co związane jest z ogrzewaniem budynków w porze jesiennej i zimowej. Należy więc stwierdzić, że stopień zanieczyszczenia powietrza byłby mniejszy, jeśli mniejsze byłoby zapotrzebowanie budynków na energię w celu ich ogrzania i przygotowania ciepłej wody. Istotne jest zatem określenie energochłonności budynków zlokalizowanych na terenie Gminy Moszczenica.

Istotnym problemem środowiskowym w miejscowości Kiełczówka mieszkańcy określają efekty działalności firmy Barter S.A. Znajduje się tu baza dystrybucji węgla. Firma zajmuje się magazynowaniem, sortowaniem, workowaniem węgla na dużą skalę. Ze względu na lokalizację w ścisłej zabudowie (miejscowości Baby i Kiełczówka) pylenie podczas prac jest uciążliwe. Mieszkańcy skarżą się na zanieczyszczenie środowiska (gleby, wód gruntowych, przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu, zapylenie obszaru, niewłaściwe składowanie hałd miału węglowego, który ulega samozapłonowi).

Analizując możliwość efektywnego korzystania z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska należy stwierdzić, że na terenie Gminy Moszczenica występuje mała liczba mikroinstalacji OZE np. paneli słonecznych, ogniw fotowoltaicznych czy pomp ciepła. Takie informacje zawarte są także w obecnie obowiązującym programie ochrony środowiska dla Gminy Moszczenica.

Zgodnie z przeprowadzonym wywiadem społecznym stwierdza się, że znaczna część obiektów budowlanych na terenie Gminy Moszczenica cechuje się postępującą degradacją stanu technicznego oraz brakiem funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

Widoczne są niedostatki w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. Jak wynika z zebranych danych na terenie Gminy Moszczenica istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków.

Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działanie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystania i zmniejszania zużycia energii.

W przypadku wielu budynków, uznanych za obiekty zabytkowe należy podkreślić, że prowadzenie prac w zakresie przebudowy i modernizacji tychże budynków nie zawsze jest możliwe. Przy planowaniu prac należy wziąć pod uwagę wartość historyczną budynków.

2.5.5. Zagospodarowanie nieczystości ciekłych i odpadów komunalnych

Problemem w sferze środowiskowej dla mieszkańców Gminy Moszczenica jest także brak możliwości podłączenia do zbiorczej kanalizacji sanitarnej części nieruchomości.

Mieszkańcy Gminy Moszczenica niepodłączeni do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, w większości korzystają ze zbiorników bezodpływowych, których jest 1 578 sztuk oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w ilości 67 sztuk (wg GUS, stan na 31.12.2015 r.). Korzystanie ze zbiorników bezodpływowych może stanowić potencjalny problem środowiskowy z uwagi na ograniczoną kontrolę postępowania ze zgromadzonymi nieczystościami ciekłymi, jak również biorąc pod uwagę zróżnicowany stan techniczny zbiorników bezodpływowych.

Nie jest to jednak jeden ze wskaźników przyjętych do analizy, a jedynie opis problemu występujący na terenie całej Gminy Moszczenica.

Biorąc pod uwagę zebrane dane należy stwierdzić, że władze Gminy Moszczenica powinny podjąć działania zmierzające do właściwego zagospodarowania nieczystości ciekłych. Powinny one iść w kierunku rozbudowy zbiorczej sieci kanalizacyjnej lub wyposażenia nieruchomości w zabudowie rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków gwarantujące szczelność zbiorników i spełnianie norm środowiskowych. Nadal duża część mieszkańców ma gorsze warunki egzystencji spowodowane problemem zagospodarowania ścieków.

Dane przedstawiające wybrane aspekty w sferze środowiskowej Gminy Moszczenica przedstawiono w tabeli. Dotyczą one:

- ilości wytwarzanych odpadów,
- powierzchni istniejących dzikich wysypisk,
- ilości zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych.

Tabela 22. Dane charakteryzujące sferę środowiskową Gminy Moszczenica w zakresie odpadów i nieczystości ciekłych

Lp.	Parametr	Wartość
1.	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku przypadające na 1 mieszkańca	85,7 kg
2.	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	75,6 kg
3.	Powierzchnia istniejących dzikich wysypisk, stan w dniu 31.12.2015 r.	500 m^2
4.	Zbiorniki bezodpływowe	1 578 sztuk
5.	Oczyszczalnie przydomowe	67 sztuk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

2.5.6. Wyroby zawierające azbest

Na mocy ustawy z dnia 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 nr 3 poz. 20 ze zm.), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie około 20 lat. W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania

kraju z azbestu na lata 2009 – 2032", a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032".

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju.

Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów zawierających azbest oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Sam azbest, to włókniste minerały krzemianowe występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników chemicznych i fizycznych.

Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, itp.) wyrobów zawierających azbest. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia.

Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących wyroby tytoniowe. Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą.

Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre cząsteczki drążnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej, W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego. Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien.

Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Gmina Moszczenica podejmuje szereg działań związanych z eliminacją wyrobów zawierających azbest z otoczenia. Masę wyrobów zawierających azbest unieszkodliwionych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Masa wyrobów zawierających azbest

Lp.	Jednostka analityczna	Masa wyrobów zawierających azbest (w kg) odebranych z terenu Gminy Moszczenica
1	Baby	9 455
2	Białkowice	11 030
3	Daszówka	brak danych
4	Dąbrówka	17 450
5	Gajkowice	11 888
6	Gazomia Nowa	36 332
7	Gazomia Stara	21 940
8	Gościmowice Drugie	14 844

Lp.	Jednostka analityczna	Masa wyrobów zawierających azbest (w kg) odebranych z terenu Gminy Moszczenica
9	Gościmowice Pierwsze	brak danych
10	Jarosty	37 817
11	Karlin	9 406
12	Kiełczówka	16 866
13	Kosów	20 163
14	Michałów	19 924
15	Moszczenica	43 307
16	Podolin	45 024
17	Pomyków	6 240
18	Raciborowice	25 491
19	Raków	3 340
20	Raków Duży	14 697
21	Rękoraj	29 485
22	Sierosław	6 170
23	Srock	8 586
24	Wola Moszczenicka	26 955
suma		**436 410**

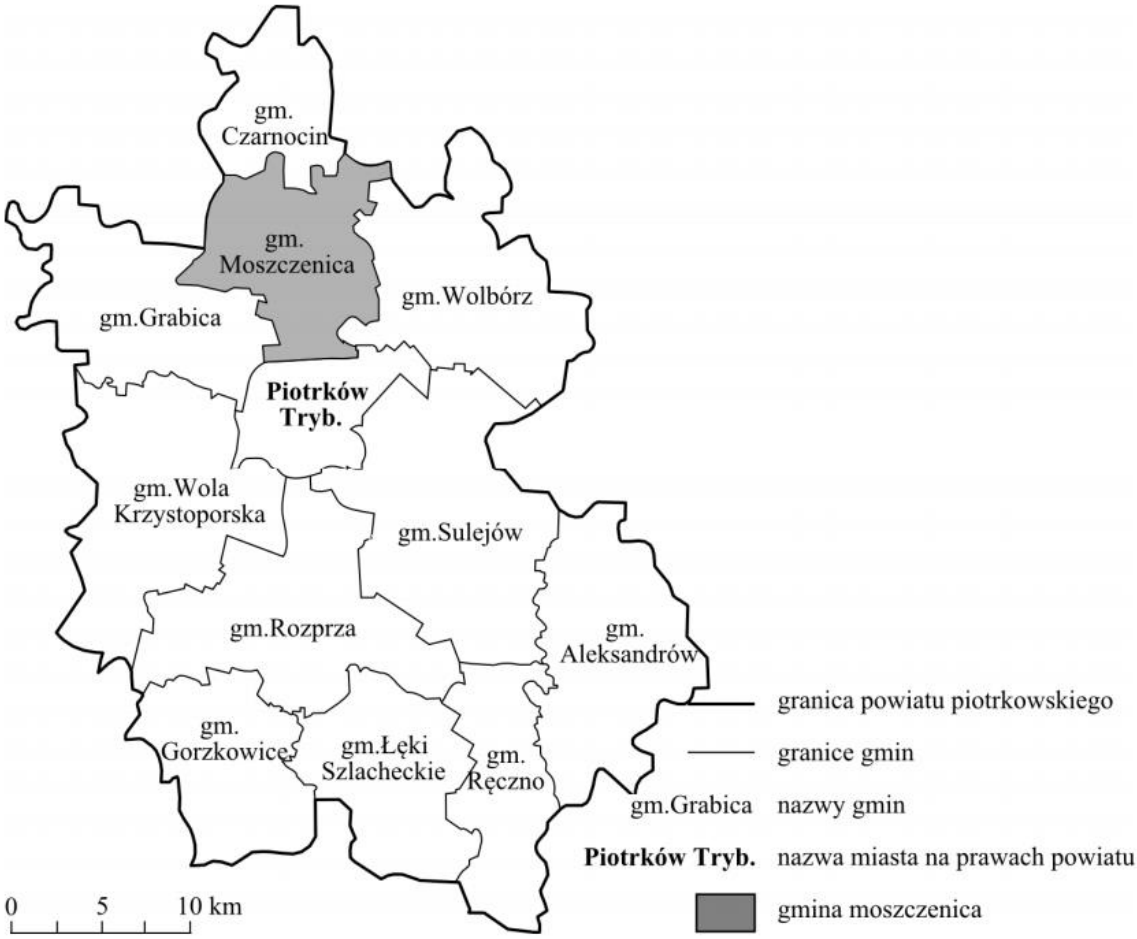
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Zaprezentowane dane nie pozwalają na porównanie wszystkich jednostek analitycznych ze względu na brak danych dotyczących Daszówki i Gościmowic Pierwszych. Należy stwierdzić, że bezwzględne wartości wskazują na znaczące ilości wyrobów zawierających azbest w jednostkach analitycznych: Podolin i Moszczenica – powyżej 40 ton. Nieco mniejsze ilości (powyżej 20 ton) odebrane zostały w jednostkach analitycznych: Gazomia Nowa, Gazomia Stara, Jarosty, Kosów, Raciborowice, Rękoraj, Wola Moszczenicka.

2.6. ANALIZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

2.6.1. Uwarunkowania wynikające z lokalizacji Gminy Moszczenica

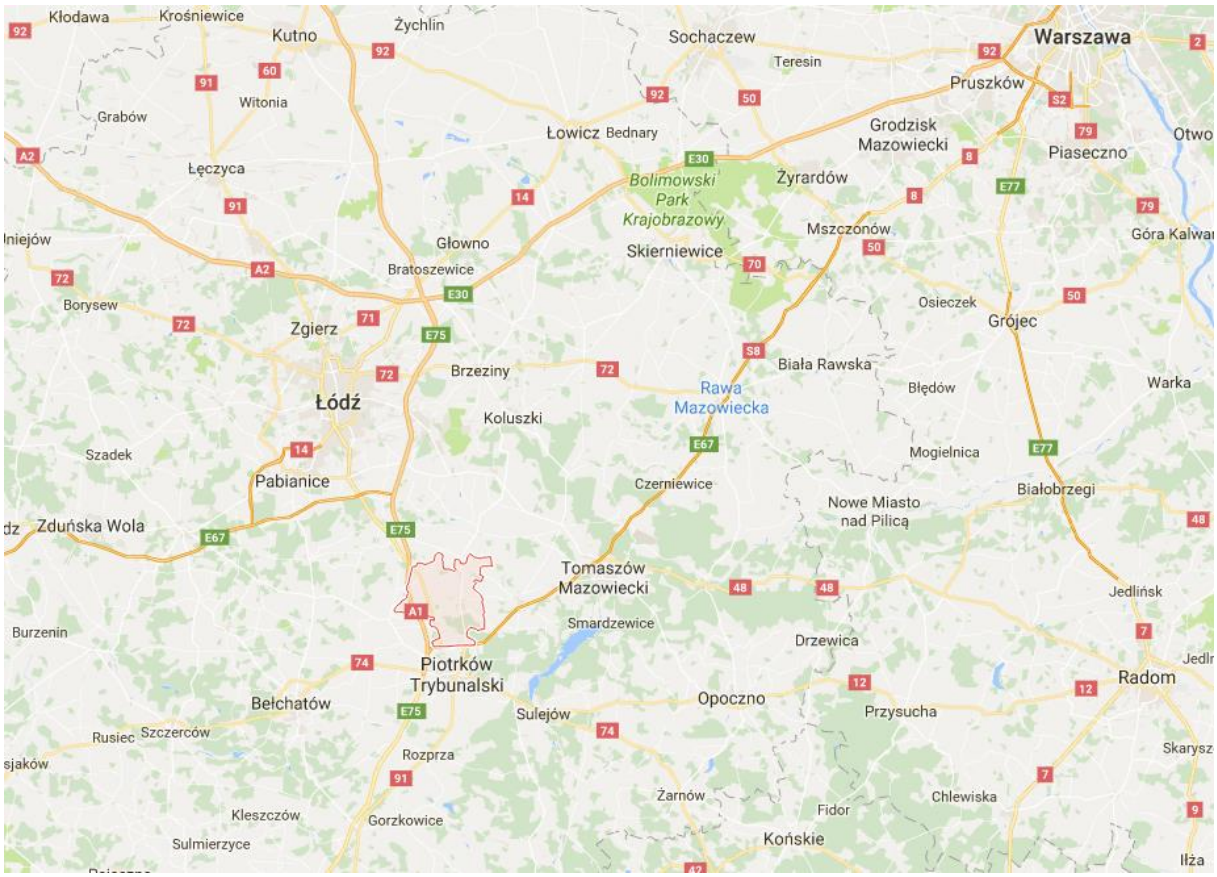
Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne Gminy Moszczenica w dużej mierze wynikają z położenia terytorialnego. Opisywany obszar wchodzi w skład powiatu piotrkowskiego w województwie łódzkim. Bezpośrednim sąsiadem gminy Moszczenica jest dawna stolica województwa piotrkowskiego, a obecnie powiat grodzki – Piotrków Trybunalski, który pełni istotną dla województwa łódzkiego funkcję ośrodka regionalnego. Odległość do Łodzi wynosi około 40 km, natomiast do Warszawy około 150 km.

Ryc. 35. Położenie Gminy Moszczenica na tle powiatu piotrkowskiego
Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Moszczenica na lata 2014-2017

2.6.2. Uwarunkowania komunikacyjne

Bardzo dobrą dostępność komunikacyjną Gminy Moszczenica warunkuje przebieg przez gminę autostrady A1, a także niewielkie oddalenie od węzła autostradowego A1-A2. Bezpośrednie jest sąsiedztwo drogi ekspresowej S8 z Warszawy do Wrocławia. Przez teren Gminy Moszczenica przebiega droga krajowa nr 91 oraz droga wojewódzka nr 716. Lokalną sieć dróg stanowią drogi powiatowe i gminne.

Ryc. 36. Położenie Gminy Moszczenica na tle sieci komunikacyjnej
Źródło: www.google.pl/maps

Na obszarze gminy, w miejscowościach: Moszczenica, Baby i Jarosty znajdują się stacje kolejowe dla pociągów relacji Warszawa – Katowice (linia nr 1).

Rozwój infrastruktury drogowej powinien zapewniać dobre warunki życia i rozwoju dla lokalnej społeczności. Służyć temu powinien rozwój chodników i dróg rowerowych z odpowiednim oświetleniem co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów.

2.6.3. Uwarunkowania wynikające z dostępu do edukacji

Jednym z podstawowych czynników przestrzenno-funkcjonalnych wpływających na dostęp do edukacji jest dostępność placówek edukacyjnych. Na terenie Gminy Moszczenica funkcjonują trzy gimnazja, sześć szkół podstawowych, pięć przedszkoli i oddziały przedszkolne.

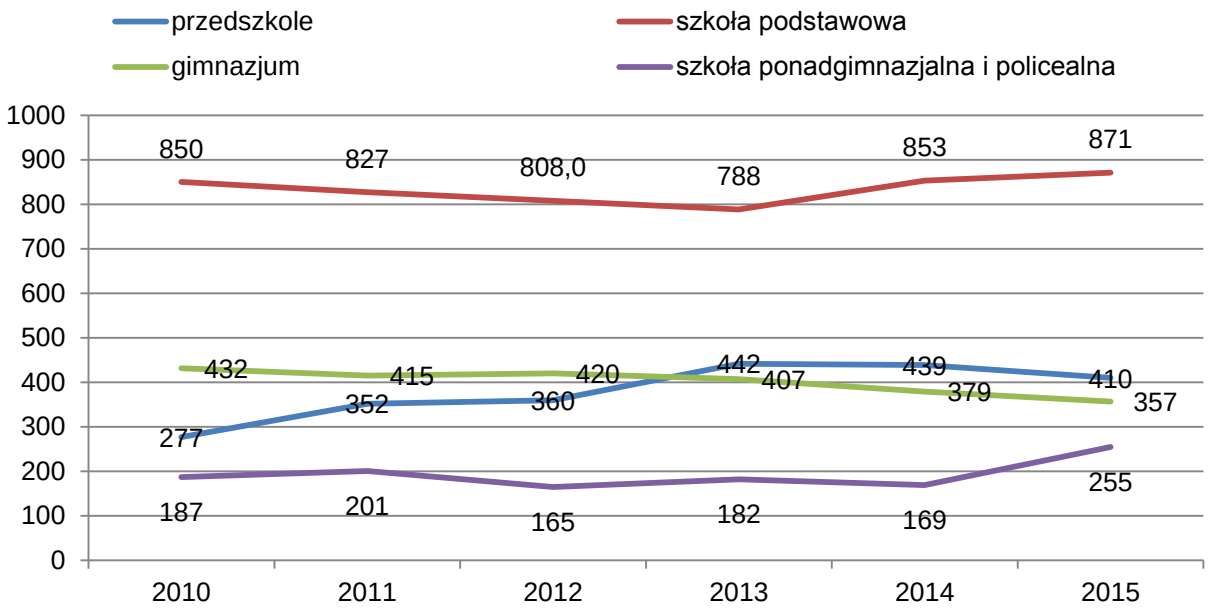
Wykaz szkół podstawowych i gimnazjów przedstawiono poniżej.

Tabela 24. Szkoły podstawowe i gimnazja na terenie Gminy Moszczenica

Lp.	Placówka	Adres	Obręb geodezyjny	Własność
1.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Babach	Baby, ul. Piotrkowska 20	Baby	własność komunalna, oddana w trwały zarząd
2.	Szkoła Podstawowa w Gazomi im. św. Jana Pawła II	Stara Gazomia 29	Gazomia Stara	własność komunalna, oddana w trwały zarząd
3.	Szkoła Podstawowa im. Margarethy Kamprad w Jarostach	Jarosty ul. Leśna 14	Jarosty	własność komunalna, oddana w trwały zarząd
4.	Szkoła Podstawowa im. św. Stanisława Kostki w Moszczenicy	Moszczenica ul. Dworcowa 9	Moszczenica	własność komunalna, oddana w trwały zarząd
5.	Gimnazjum im. Stanisława Małachowskiego w Moszczenicy	Moszczenica ul. Piotrkowska 13	Moszczenica	własność komunalna, oddana w trwały zarząd
6.	Szkoła w Rękoraju (szkoła podstawowa, gimnazjum)	Rękoraj 52	Rękoraj Wieś	własność komunalna, umowa użyczenia
7.	Zespół Szkół w Srocku	Srock ul. Łódzka 5	Srock Rządowy	własność komunalna, oddana w trwały zarząd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Gmina jest organem prowadzącym szkoły podstawowe i gimnazja. Należy stwierdzić, że ze względu na stabilną w szkołach podstawowych, a malejącą w gimnazjach liczbę uczniów obecnie nie jest zasadne tworzenie nowych placówek. Naturalnym faktem jest, że zlokalizowane są one w miejscowościach zamieszkałych przez największą liczbę ludności.

Ryc. 37. Liczba dzieci i uczniów w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Moszczenica w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.6.4. Uwarunkowania wynikające z dostępu do kultury, sportu i rekreacji

Moszczenica jest miejscowością gminną, a zarazem głównym ośrodkiem społecznym i kulturalnym. Na terenie gminy funkcjonuje: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu im. Jana Justyny w Moszczenicy (GOKiS), Gminna Biblioteka Publiczna - z filiami, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, czyli Gminny Ośrodek Zdrowia w Moszczenicy i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Srocku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Woli Moszczenickiej ul. Piotrkowska 47G, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Woli Moszczenickiej ul. Piotrkowska 60. Ponadto na terenie gminy znajduje się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej HELP - MED Sp. z o.o. w Raciborowicach.

Główną instytucją w zakresie krzewienia kultury i sportu na terenie Gminy Moszczenica jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Moszczenicy zlokalizowany przy ul. Dworcowej 16a.

Ponadto w Moszczenicy działa kompleks boisk sportowych „Orlik" oraz stadion gminny. Kolejny stadion zlokalizowany jest w Babach. Sale gimnastyczne posiadają szkoły w Jarostach, Rękoraju, Srocku i Moszczenicy.

W zakresie działalności kulturalnej, zgodnie z danymi GUS ilość imprez organizowanych przez GOKiS na terenie Gminy Moszczenica w 2015 r. wyniosła ogółem 10, w tym 4 koncerty, 4 imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, 1 konkurs i 1 festiwal / przegląd artystyczny. Włącznie w imprezach uczestniczyło 880 osób.

W Moszczenicy przy ul. Dworcowej 16a funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca filie w Babach (ul. Piotrkowska 49) i Srocku (ul. Łódzka 5). Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2015 r.) księgozbiór składa się z ponad 48 tys. woluminów. W ciągu roku, biblioteka zanotowała 915 czytelników, a liczba wypożyczeń na zewnątrz to 25 635 woluminów.

Kultura promowana jest także w strażnicach i salach Ochotniczych Straży Pożarnych, Domach Ludowych, Kołach Gospodyń Wiejskich, świetlicach wiejskich itp. Ich wykazy przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 25. Ochotnicze straże pożarne na terenie Gminy Moszczenica

Lp.	Obiekt OSP	Adres	Obręb geodezyjny	Nr działki ewidencyjnej
1	Baby	Baby l. Piotrkowska 49	Baby	129/1
2	Gajkowice	Gajkowice ul. Łódzka 64	Gajkowice	176
3	Gazomia Stara	Gazomia Stara 26	Gazomia Stara	53/1, 53/2
4	Gazomia Nowa	Gazomia Nowa 51	Gazomia Nowa	202/1
5	Gościmowice Drugie	Gościmowice Drugie 23	Gościmowice Pierwsze	165
6	Jarosty	Jarosty ul. Nowa 37	Jarosty	49
7	Kosów	kosów ul. Główna 26	Kosów	253
8	Kiełczówka	Kiełczówka, ul. Parkowa 6	Kiełczówka	227
9	Moszczenica	Moszczenica ul. Piotrkowska 4	Moszczenica	392
10	Podolin	Podolin 41	Podolin	318/1
11	Rękoraj	Rękoraj 48a	Rękoraj wieś	95/1
12	Raciborowice	Raciborowice 22	Raciborowice	104
13	Sierosław	Sierosław 50	Sierosław	242/2, 243/2

Lp.	Obiekt OSP	Adres	Obręb geodezyjny	Nr działki ewidencyjnej
14	Srock	Srock Plac Rynek 3	Srock Prywatny	263/2, 262

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Tabela 26. Domy ludowe, świetlice wiejskie, itp. na terenie Gminy Moszczenica

Lp.	Obiekt	Adres	Obręb geodezyjny	Nr działki ewidencyjnej
1	Wiejski Dom Kultury w Babach	Baby ul. Piotrkowska 49	Baby	129/1
2	Dom Ludowy w Białkowicach	Białkowice 22	Białkowice	197/7
3	Dom Ludowy w Gajkowicach	Gajkowice ul. Łódzka 56	Gajkowice	304
4	Sala OSP w Gazomii Nowej	Gazomia Nowa 51	Gazomia Nowa	202/1
5	Dom Ludowy w Gazomi Starej	Gazomia Stara 26	Gazomia Stara	53/1, 53/2
6	Dom Ludowy w Gościmowicach Pierwszych	Gościmowice Pierwsze 39	Gościmowice Drugie	207/1
7	Świetlica Wiejska i sala OSP w Gościmowicach Drugich	Gościmowice Drugie 23	Gościmowice Pierwsze	165
8	Dom Ludowy w Gościmowicach Drugich - Powęziny	Gościmowice Drugie 101a	Gościmowice Pierwsze	356/5
9	Sala OSP w Jarostach	Jarosty, ul. nowa 37	Jarosty	49
10	Dom Ludowy w Karlinie	Karlin ul. Piotrkowska 50	Karlin	65/2
11	Sala OSP w Kiełczówce	Kiełczówka, ul. Parkowa 6	Kiełczówka	227
12	Sala OSP Kosów	Kosów, ul. Główna 26	Kosów	252, 253
13	Świetlica wiejska w Michałowie	Michałów ul. Południowa 70	Michałów	118/1
14	Sala OSP w Moszczenicy	Moszczenica ul. Piotrkowska 4	Moszczenica	392
15	Sala OSP w Podolinie	Podolin 41	Podolin	318/1
16	Dom Ludowy w Pomykowie	Pomyków	Pomyków	214/33, 89/5, 88/5
17	Sala OSP w Raciborowicach	Raciborowice 22,	Raciborowice	104
18	Dom Ludowy w Rakowie Dużym	Raków Duży ul. Główna 90/92	Raków Duży	53/3
19	Sala OSP w Rękoraju	Rękoraj 48a	Rękoraj Wieś	95/1
20	Sala OSP w Sierosławiu	Sierosław 50	Sierosław	242/2, 243/2
21	Sala OSP w Srocku	Srock Plac Rynek 3	Srock Prywatny	263/2, 262

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Istotną bazą dla organizacji zajęć sportowych jest Gminno-Szkolna Hala Sportowa im. Romana Kaźmierczaka w Moszczenicy przy ulicy Spacerowej 15.

Hala sportowa wyposażona jest w sprzęt sportowy: piłki do wszystkich gier zespołowych, piłki lekarskie 2 kg, 3 kg, 5 kg, bramki, kosze, słupki do siatkówki, słupki do badmintona, stojaki do skoku wzwyż, materace gimnastyczne, sprzęt do zajęć korekty postawy. Charakterystyka hali sportowej przedstawia się następująco: długość – 45 m,

szerokość – 24,72 m, wysokość 10,68 m, powierzchnia – 1 092 m², ilość miejsc siedzących na trybunach typu „ławka rozsuwana" – 530 miejsc, bieżnia torowa o długości 100 mb – 684,25 m², skocznia w dal 67,5 m². Na terenie obiektu znajduje się też boisko trawiaste, nawadniane, o wymiarach 20x40 m z bramkami o wymiarach 2 metry wysokości na 3 m szerokości, ilość miejsc siedzących na trybunach typu „ławka rozsuwana" – 530 miejsc.

Na terenie Gminy zlokalizowane są także place zabaw, siłownie zewnętrzne i boiska, jak również planowane są nowe obiekty. Dane w tym zakresie przedstawiono poniżej.

Tabela 27. Istniejące i planowane place zabaw, siłownie zewnętrzne i boiska na terenie Gminy Moszczenica

Lp.	Obiekt	Adres	Obręb geodezyjny	Dodatkowe informacje
1	Plac zabaw przy szkole podstawowej im. Janusza Korczaka w Babach	Baby, ul. Piotrkowska 20	Baby	-
2	Plac zabaw przy szkole podstawowej im. św. Jana Pawła II w Gazomi Starej	Stara Gazomia 29	Gazomia Stara	-
3	Plac zabaw i siłownia zewnętrzna przy szkole podstawowej im. Margarethy Kamprad w Jarostach	Jarosty ul. Leśna 14	Jarosty	-
4	Boisko wielofunkcyjne przy szkole podstawowej im. Margarethy Kamprad w Jarostach	Jarosty ul. Leśna 14	Jarosty	do realizacji
5	Plac zabaw w Kosowie	Kosów ul. Strażacka	Kosów	przewidziany do rozbudowy w 2017 r. w ramach funduszu sołeckiego
6	Plac zabaw w Gościmowicach Drugich - Powęziny	Gościmowice Pierwsze	Gościmowice Drugie	Etap I (projekt) przewidziany do realizacji w 2017r w ramach Funduszu Sołeckiego sołectwa Gościmowice Drugie - Powęziny; realizacja w latach kolejnych
7	Plac zabaw przy szkole podstawowej im. św. Stanisława Kostki w Moszczenicy	Moszczenica ul. Dworcowa 9	Moszczenica	-
8	Plac zabaw „Skrzat" przy ul. Kosowskiej w Moszczenicy	Moszczenica ul. Kosowska	Moszczenica	Przewidziany do rozbudowy w 2017 r. w ramach funduszu sołeckiego
9	Boisko osiedlowe przy ul. Kosowskiej	Moszczenica ul. Kosowska	Moszczenica	Zagospodarowanie w 2017 r. w ramach funduszu sołeckiego
10	Plac zabaw i siłownia zewnętrzna w Moszczenicy	Moszczenica ul. Wolborska (tzw. „DOLISKA")	Moszczenica	Zakupiony sprzęt w 2016 r. z Funduszu Sołeckiego, realizacja w latach kolejnych
11	Stadion Włókniarz	Moszczenica ul. Dworcowa 16a	Moszczenica	przewidziany do modernizacji
12	Plac zabaw w Rakowie Dużym	Raków Duży	Raków Duży	Zakupiony sprzęt w 2016

Lp.	Obiekt	Adres	Obręb geodezyjny	Dodatkowe informacje
		ul. Główna 90/92		r. z Funduszu Sołeckiego, realizacja w latach kolejnych
13	Boiska sportowe w Rakowie Dużym	Raków Duży ul. Główna 90/92	Raków Duży	Budowa boiska do piłki nożnej i siatkówki przewidziana do realizacji w 2017 r. w ramach funduszu sołeckiego
14	Plac zabaw przy szkole w Rękoraju Szkoła w Rękoraju	Rękoraj 52	Rękoraj Wieś	-
15	Plac zabaw przy Zespole Szkół w Srocku	Srock ul. Łódzka 5	Srock Rządowy	-
16	Plac zabaw „Brzdąc„ w Woli Moszczenickiej	Wola Moszczenicka Plac Włókniarzy	Wola Moszczenicka	-
17	Siłownia zewnętrzna w Woli Moszczenickiej	Wola Moszczenicka Plac Włókniarzy	Wola Moszczenicka	Przewidziana do rozbudowy w 2017 r. w ramach funduszu sołeckiego
18	Miasteczko Ruchu Drogowego „Serpentynka”	Wola Moszczenicka Plac Włókniarzy	Wola Moszczenicka	-
19	Boiska osiedlowe w Woli Moszczenickiej	Wola Moszczenicka ul. Akacjowa	Wola Moszczenicka	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Przez Gminę Moszczenica przebiegają dwa szlaki turystyczne:

1. znakowany na zielono: szlak rekreacyjny wokół Piotrkowa Trybunalskiego o przebiegu Piotrków Trybunalski (Plac Czarnieckiego – PTTK) – ul. Zamkowa – ul. Marii Skłodowskiej-Curie – ul. Sulejowska – jezioro Bugaj – oś. Wierzeje – Leśniczówka Uszczyn – Leśniczówka Budy – Polichno pomnik – Proszenie – Michałów – Jarosty (PKP).
   Jest to szlak pieszy, ale jest on również dostępny dla turystyki rowerowej.
2. znakowany na czarno szlak łącznikowy Moszczenica – Proszenie, pieszy.

Ponadto Rada Gminy podjęła Uchwałę w sprawie przystąpienia do realizacji Projektu pod nazwą „Trasy Rowerowe EuroVelo”.

Gmina Moszczenica posiada także zasób komunalny, który jest istotny z punktu widzenia prowadzenia rewitalizacji. Został on wykazany w tabeli poniżej.

Tabela 28. Zasób komunalny Gminy Moszczenica do uwzględnienia przy planowaniu rewitalizacji

Lp.	Obiekt	Adres	Obręb geodezyjny	Nr działki ewidencyjnej
1	Budynek mieszkalny + komórki + stodoła (własność komunalna)	Srock ul. Plac Rynek 2	Srock Prywatny	263/1
2	Budynek mieszkalny + budynek gospodarczy (własność komunalna)	Srock ul. Krótka 3	Srock Prywatny	11/3
3	Budynek mieszkalny	Gościmowice	Gościmowice	225/3

Lp.	Obiekt	Adres	Obręb geodezyjny	Nr działki ewidencyjnej
	(własność komunalna)	Pierwsze 56	Drugie	
4	Szatnia sportowa przy LKS Pionier Baby (własność komunalna w użytkowaniu GOKiS)	Baby ul. Sportowa 42/44	Baby	72/16
5	Budynek szatni przy stadionie (własność komunalna w użytkowaniu GOKiS)	Moszczenica ul. Dworcowa 16a	Moszczenica	640/26
6	Budynek z boksami (własność komunalna)	Moszczenica ul. Kosowska 7	Moszczenica	867
7	Budynek przedszkola niepublicznego + budynek gospodarczy (własność komunalna)	Moszczenica ul. Cmentarna 1	Moszczenica	251
8	Budynek przedszkola niepublicznego	Jarosty ul. Nowa 93	Jarosty	72/2
9	Budynek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (własność komunalna oddana w trwały zarząd)	Kosów ul. Główna 23	Kosów	325
10	Budynki po dawnych zakładach bawełnianych (własność komunalna)	Moszczenica ul. Dworcowa	Moszczenica	640/25, 640/38, 640/39
11	Budynek Urzędu Gminy	Moszczenica, ul. Kosowska 1	Wola Moszczenicka	418

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

2.6.5. Uwarunkowania wynikające z posiadanych wartości historycznych

W niniejszej diagnozie zebrano informacje dotyczące rejestrowych zabytków nieruchomych na terenie Gminy Moszczenica. Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, że nagromadzeniem obiektów określonych jako rejestrowe zabytki nieruchome cechuje się miejscowość Moszczenica, co wskazuje na konieczność prowadzenia tu kompleksowej rewitalizacji.

Tabela 29. Obiekty Gminy Moszczenica wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru zabytków	Własność
1.	Kiełczówka	Park dworski z połowy XIX w.	nr rej.: 372 z 10.11.1986 i z 29.09.1993	prywatna
2.	Moszczenica	Kościół parafialny p.w. św. Krzyża z 1769 r.	nr rej.: 689 z 16.09.1967	parafialna
3.	Moszczenica	Dzwonnica murowano-drewniana z XIX w.	nr rej.: 690 z 16.09.1967	parafialna
4.	Moszczenica	zespół dworski, XVIII-XIX	- dwór, nr rej.: 279/82 z 18.05.1982; -park, nr rej.: 691 z 16.09.1967 i z 13.11.1996	dwór – prywatna; park podworski – prywatna i komunalna
5.	Moszczenica	Dawna gorzelnia (obecnie dom), początek XIX w.	nr rej.: 620/IX-55 z 10.06.1955	prywatna
6.	Raciborowice	Park dworski z początku XIX w.	nr rej.: 383 z 22.01.1987	prywatna
7.	Rękoraj	Park i teren podwórza gosp.	nr rej.: 417 z 27.06.1990	prywatna

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer rejestru zabytków	Własność
			i z 7.07.1994	
8.	Srock	Kaplica p.w. św. Mikołaja z 1627 r.	nr rej.: 693 z 27.09.1967	prywatna
9.	Srock	Kościół paraf. p.w. św. Benedykta i św. Anny datowany na 1764-66	nr rej.: A/19 z 09.09.2004	prywatna

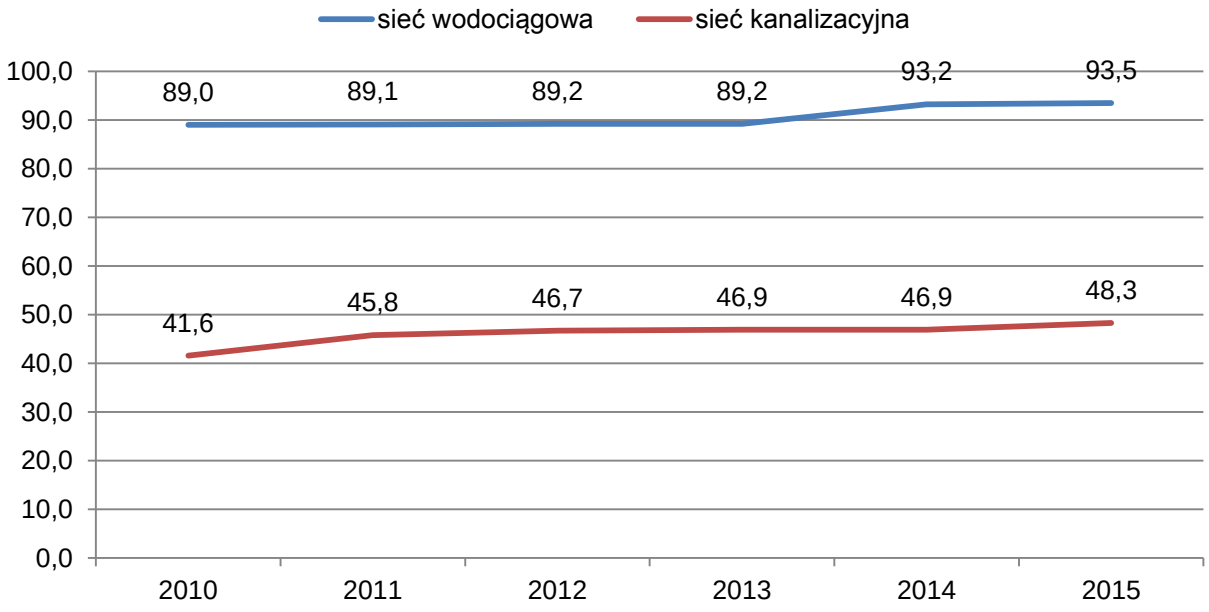
Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych woj. łódzkiego opublikowanego na stronie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dostęp z dnia 24.03.2017 r.) oraz dane Urzędu Gminy w Moszczenicy

2.7. ANALIZA SFERY TECHNICZNEJ

Przy opisie uwarunkowań technicznych wpływających na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Moszczenica wzięto pod uwagę wyposażenie w infrastrukturę techniczną – wodociągową, kanalizacyjną i gazową.

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Moszczenica jest zaopatrywana w wodę z sieci wodociągowej, której jakość na bieżąco kontrolowana jest przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Piotrkowie Trybunalskim.

Zróżnicowanie jest widoczne w przypadku wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną. W tym przypadku około połowy mieszkańców korzysta z sieci kanalizacji sanitarnej. Warto jednak zauważyć, że przyłączenie niektórych nieruchomości w zabudowie rozproszonej nie jest uzasadnione ekonomicznie. Wtedy należy wprowadzać indywidualne metody zagospodarowania nieczystości ciekłych w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ryc. 38. Udział osób (%) korzystających z infrastruktury technicznej na terenie Gminy Moszczenica w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy Moszczenica mają bardzo ograniczony dostęp do sieci gazowej. Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2015 r. odsetek osób posiadających dostęp do sieci gazowej wynosi jedynie 0,1 %.

Gmina Moszczenica niezależnie od prowadzonej rewitalizacji prowadzić będzie szereg działań w zakresie infrastruktury technicznej. Cześć z tych zadań planowana jest do realizacji w ramach opracowanego programu rewitalizacji. Wśród istotnych przedsięwzięć znajdują się:

1) Kompleksowa modernizacja placówek oświatowych Gminy Moszczenica.
   Przedsięwzięcie obejmuje następujące zadania:
   a) Rozbudowa i modernizacja starej części szkoły w Zespole Szkół w Srocku. Projekt budowlany przewiduje wyburzenie dawnej części mieszkalnej budynku adoptowanej na potrzeby przedszkola i zaplecza szkolnego, z uwagi na jego zły stan techniczny. W miejsce wyburzonej części zaprojektowano nowe skrzydło budynku, które przejmie jego funkcje. W pozostałej części szkoły wzmocniono stropy wykonano nowe ścianki, wymieniono instalacje. Zagospodarowanie terenu obejmuje zespół boisk, bieżnię, skocznię i dojścia z kostki brukowej. W związku z wyburzeniem części budynku zlikwidowano istniejącą kotłownię węglową. Nowe pomieszczenia kotłowni zlokalizowano w dobudowanym skrzydle z wejściem z zewnątrz budynku. Przewidziano wyposażenie obiektu w piec CO opalany peletem. Zagospodarowanie terenu obejmuje: parking o dziesięciu miejscach postojowych w tym dwóch dla niepełnosprawnych, plac manewrowy dla autobusu szkolnego, przyszkolnego placu zabaw, boiska wielofunkcyjnego z bezpieczną nawierzchnią do rozgrywek siatkówki i koszykówki, a także bieżnię i skocznię w dal. Zaopatrzenie w wodę z istniejącego wodociągu, odprowadzenie ścieków do istniejącej przydomowej oczyszczalni ścieków.
   b) Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Jarostach. W celu uzupełnienia infrastruktury sportowej planowana jest budowa boiska sportowego wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 24x13 m wraz z bieżnią i skocznią w dal.
   c) Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Gazomi Starej z budową sali gimnastycznej. Szkoła Podstawowa w Gazomi nie ma zaplecza sportowego, dlatego planowana jest budowa Sali gimnastycznej przy istniejącym obiekcie szkoły. Na zaplecze sanitarno-szatniowe i magazynowe Sali zostaną zaadaptowane pomieszczenia w istniejącym budynku szkoły. Minimalne wymiary przewidywanego obiektu to 25x13 m. Budynek wyposażony zostanie w następujące instalacje: centralnego ogrzewania i c.w.u., wentylację mechaniczną i grawitacyjną, instalacje elektryczne, instalację odgromową.
   d) Budowa wiejskiego centrum rozrywki z salą sportową, kręgielnią, salą bilardową i świetlicą wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Rękoraju.
2) Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa Łódzkiego poprzez kompleksowe uzbrojenie Moszczenickich Terenów Inwestycyjnych (MTI).
   Zakres planowanego przedsięwzięcia obejmuje kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie pofabrycznego terenu w Moszczenicy pod inwestycje gospodarcze – około 3,5 ha, poprzez budowę sieci wodociągowej (około 500 m), kanalizacji sanitarnej (około 350 m) i deszczowej (około 350 m), sieć energetyczną (około 250 m) ŚN 15 kV i stację transformatorową, oświetlenie uliczne, sieć

światłowodową (około 250 m), wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną (drogi wewnętrzne o długości około 250 m, chodniki oraz parkingi o powierzchni około 700 m^2), przebudowę i remont istniejących budynków pofabrycznych, które znajdują się na terenie MTI.

3) Wymiana oświetlenia ulicznego (oprawy rtęciowe i sodowe na LED-y) na terenie gminy. Ilość opraw do wymiany – 1 300 sztuk, ilość nowych opraw – 1 200 sztuk, koszt – realizacja przez firmę w ramach oszczędności w opłatach.
4) Gospodarka wodno-ściekowa. W skład zadania wchodzą:
    a) Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Lipowej i Cmentarnej w Moszczenicy o długości około 3,6 km,
    b) Budowa kanalizacji sanitarnej w Gościmowicach Drugich o długości około 2,1 km,
    c) Budowa kanalizacji sanitarnej w Powęzinach o długości około 3,9 km,
    d) Budowa kanalizacji sanitarnej w Gazomi Starej o długości około 3,3 km,
    e) Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Zacisznej w Woli Moszczenickiej o długości około 120 m,
    f) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Kiełczówce w ul. Słonecznej długości 430 m,
    g) Przebudowa oczyszczalni ścieków w zakresie budowy systemu zagospodarowania osadów ściekowych wraz z wyrównaniem przepływów,
    h) Budowa magistrali wodociągowej zasilającej w wodę Wolę Moszczenicką (przebieg w ul. Kosowskiej i ul. Hodowlanej w Moszczenicy i ul. Dworskiej w Woli Moszczenickiej) o długości około 3,1 km,
    i) Budowa łącznika sieci wodociągowej Baby – Moszczenica – o długości około 1,25 km,
    j) Budowa spinki sieci wodociągowej od ujęcia wody w Babach do ul. Zielonej o długości 1,2 km,
    k) Rozbudowa ujęcia wody w Srocku,
    l) Rozbudowa ujęcia wody w Jarostach.
5) Rozbudowa i przebudowa dróg na terenie gminy. W skład zadania wchodzą:
    a) Rozbudowa drogi gminnej Nr 1532E/1 Rękoraj – Moszczenica (etap III ul. Dworcowa w Moszczenicy) o długości około 0,9 km,
    b) Rozbudowa drogi w ul. Kosowskiej w Moszczenicy o długości 1,1 km,
    c) Przebudowa pasa drogowego ul. Głównej w Rakowie Dużym w zakresie budowy chodnika i remontu istniejących zjazdów o długości około 1,5 km,
    d) Budowa drogi w ul. Północnej i Rękorajskiej w Kosowie o długości 0,8 km,
    e) Budowa drogi w ul. Polnej i Południowej w Kosowie o długości 0,9 km,
    f) Budowa drogi w Raciborowicach o długości 0,7 km,
    g) Budowa dróg w ulicach: Dworska, Brzozowa, Dębowa i Klonowa w Woli Moszczenickiej o długości 1,2 km,
    h) Budowa drogi w ul. Zacisze w Michałowie o długości 0,3 km,
    i) Budowa drogi w ul. Gazomskiej o długości 3,5 km.
6) Rekultywacja wysypiska śmieci w Moszczenicy - obejmuje rekultywację techniczną i biologiczną.
7) Rozbudowa i modernizacja GOPS w Kosowie.
8) Rozbudowa i modernizacja GZOZ w Moszczenicy.
9) Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy – dobudowa pomieszczeń, modernizacja klatki schodowej i pomieszczeń wewnątrz obiektu.

10) Modernizacja stadionu sportowego w Moszczenicy obejmująca budynki szatniowo-sanitarne, trybuny, nawierzchnię boiska.
11) Budowa sieci gazowej od Kosowa do Moszczenicy o długości około 5 km - inwestycja realizowana przez PGNiG.
12) Budowa basenu krytego przy Gminnej Hali Sportowej obejmująca: basen pływacki o wymiarach 25x12,5 m, basen rekreacyjny z funkcją basenu do nauki pływania, brodzik, zjeżdżalnię, zaplecze techniczno-socjalno-sanitarne, infrastrukturę techniczna zewnętrzną.

O istniejącym potencjale rozwojowym, ale również o potrzebach mieszkańców Gminy Moszczenica świadczy wykaz zadań zgłoszonych do realizacji w ramach funduszu sołeckiego w roku 2017. Wykaz został przedstawiony poniżej.

Tabela 30. Wykaz zadań zgłoszonych do realizacji w ramach funduszu sołeckiego w roku 2017 (dane wg Uchwały Nr XXXIII/249/16 w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na rok 2017 z dnia 29.12.2016r z późniejszymi zmianami) (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2017r poz. 610 z późn. zm.)

Lp.	Nazwa sołectwa	Wysokość środków przypadających na dane sołectwo	Zadania	Kwota
1	Baby	29 091,23	Zakup i montaż klimatyzacji na Sali OSP Baby	13 455,00
			Remont klatki schodowej w budynku Sali OSP Baby	7 545,00
			Zakup stołów, krzeseł i mebli kuchennych do Wiejskiego Domu Kultury w Babach	8 091,23
2	Białkowice	10 781,04	Remont pomieszczeń w Domu Ludowym	9 781,04
			Uporządkowanie terenu wokół Domu Ludowego	1 000,00
3	Gajkowice	29 296,30	Modernizacja strażnicy - świetlicy wiejskiej Gajkowice, w tym:	29 296,30
			Warunki zabudowy budynku strażnicy - świetlicy OSP Gajkowice	1 000,00
			Projekt techniczny budynku strażnicy - świetlicy OSP Gajkowice	20 000,00
			Zakup materiałów budowlanych	8 296,30
4	Gazomia Nowa	17 460,59	Remont pomieszczeń znajdujących się w budynku OSP Gazomia Nowa	17 460,59
5	Gazomia Stara	12 831,78	Zakup materiałów potrzebnych do wymiany podłogi w Małym Wiejskim Domu Ludowym z siedzibą w OSP w Gazomii Starej	12 831,78
6	Gościmowice Pierwsze	13 007,56	Zakup pomocy dydaktycznych do Zespołu Szkół w Srocku	1 000,00
			Remont centralnego ogrzewania w budynku ośrodka zdrowia	1 000,00
			Doposażenie Domu Ludowego w Gościmowicach Pierwszych	11 007,56
7	Gościmowice Drugie	11 513,45	Remont budynku OSP w Gościmowicach Drugich	5 513,45
			Zakup stołów i krzeseł do świetlicy wiejskiej znajdującej się w strażnicy OSP w Gościmowicach Drugich	6 000,00
8	Gościmowice Drugie - Powęziny	11 718,52	Budowa placu zabaw oraz siłowni dla dorosłych na dz. nr 331/3 obręb Gościmowice Pierwsze - etap I	4 500,00
			Zakup i montaż ogrodzenia terenu placu zabaw	5 000,00

Lp.	Nazwa sołectwa	Wysokość środków przypadających na dane sołectwo	Zadania	Kwota
			i siłowni – etap I	
			Zakup grzejników konwektorowych z termostatem do Domu Ludowego	2 218,52
9	Jarosty	21 942,93	Zakup kuchni 6 palnikowej	6 356,00
			Zakup taboretu gazowego	1 240,00
			Zakup i montaż altany przy Szkole Podstawowej w Jarostach	14 346,93
10	Karlin	15 556,34	Budowa chodników przy ulicy Brzozowej w Karlinie	
			Etap II - zakup kostki brukowej	14 566,34
			Pełnienie funkcji kierownika budowy	1 000,00
11	Kiełczówka	19 482,04	Budowa chodnika na drodze gminnej w Kiełczówce na ulicy Parkowej - etap 6	12 000,00
			Budowa części ogrodzenia na boisku OSP w Kiełczówce	7 482,04
12	Kosów	24 755,37	Budowa placu zabaw w Kosowie przy ul. Strażackiej	18 755,37
			Zakup kuchni gazowych i mebli kuchennych do Sali OSP w Kosowie	6 000,00
13	Michałów	15 321,96	Zakup oświetlenia do altany wolnostojącej	1 200,00
			Zakup kratek ozdobnych do altany wolnostojącej	1 000,00
			Zakup i zamontowanie tablicy informacyjnej	1 900,00
			Zakup i montaż okapu kuchennego	2 000,00
			Zakup i montaż rynien i obróbki komina	500,00
			Zakup i montaż mebli kuchennych	8 721,96
14	Podolin	16 669,59	Zakup i montaż ogrodzenia wokół placu OSP Podolin	15 000,00
			Zakup pomocy dydaktycznych do Zespołu Szkół w Srocku	1 669,59
15	Pomyków	11 279,08	Remont Domu Ludowego w Pomykowie	11 279,08
16	Raciborowice	15 585,63	Zakup 3 stołów do Sali OSP Raciborowice	5 100,00
			Zakup kuchni gazowej z piekarnikiem elektrycznym do Sali OSP Raciborowice	4 000,00
			Zakup okapu kuchennego do Sali OSP Raciborowice	1 400,00
			Zakup pieca kaflowego z płaszczem wodnym oraz osprzętu do montażu CO w Sali OSP Raciborowice	5 085,63
17	Raków	18 222,30	Zagospodarowanie terenu wokół Domu Ludowego	18 222,30
18	Rękoraj	21 796,45	Utwardzenie placu i wyłożenie kostką przed remizą OSP w Rękoraju	21 796,45
19	Sierosław	18 163,71	Utwardzenie części działki przy OSP w Sierosławiu - etap II	10 000,00
			Ocieplenie części budynku OSP w Sierosławiu	8 163,71
20	Srock	25 077,63	Remont centralnego ogrzewania w budynku ośrodka zdrowia	2 000,00
			Zakup pomocy dydaktycznych do Zespołu szkół w Srocku i remont płyty boiska szkolnego, w tym:	12 077,63
			zakup pomocy dydaktycznych	6 077,63

Lp.	Nazwa sołectwa	Wysokość środków przypadających na dane sołectwo	Zadania	Kwota
			remont płyty boiska szkolnego	6 000,00
			Remont podłogi w Sali OSP	11 000,00
21	Moszczenica	29 296,30	Zakup elementów placu zabaw dla dzieci i montaż wszystkich zakupionych urządzeń i elementów placu zabaw i siłowni zewnętrznej	14 296,30
			Montaż ogrodzenia wokół placu tzw. „Doliska”	9 000,00
			Zakup tablicy interaktywnej do szkoły Podstawowej w Moszczenicy	3 000,00
			Naprawa i remont instrumentów muzycznych dla Gminnej Orkiestry Dętej w Moszczenicy	3 000,00
22	Moszczenica Osiedle	29 296,30	Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica - Osiedle	29 296,30
23	Moszczenica - Wola	29 296,30	Zorganizowanie siłowni zewnętrznej na działce nr 516 położonej w obrębie geodezyjnym Wola Moszczenicka - II etap	29 296,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

2.8. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

Podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest przeprowadzenie rzetelnej i szczegółowej analizy odzwierciedlającej skalę i koncentrację najważniejszych problemów występujących na obszarze analizowanej jednostki. Dla poszczególnych jednostek analitycznych Gminy Moszczenica przeprowadzono analizę wskaźnikową, której celem jest zbadanie występowania stanu kryzysowego, który predysponuje dane jednostki do włączenia do obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Jako wskaźniki służące wyznaczeniu obszarów będących w stanie kryzysowym wybrane zostały:

1. Sfera społeczna:
   - Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
   - Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej,
- Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej,
- Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,

2. Sfera gospodarcza:
   - Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
   - Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r, a 31.12.2016 r.

Dane dotyczące analizy wskaźnikowej zestawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica – sfera społeczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA										
		Bezrobocie	Pomoc społeczna								Poziom bezpieczeństwa	Proces starzenia się ludności
		Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej	Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze
1	Baby	5,0	5,3	7,1	1,9	4,6	4,2	1,4*	1,0	7,0	3,0	18,8
2	Białkowice	3,5	7,1	7,1	3,6	5,9	3,0	1,8	1,2	8,0	6,5	17,2
3	Daszówka	0,0	0,0	9,8	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2	13,1
4	Dąbrówka	0,0	0,0	14,1	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	19,7
5	Gajkowice	4,6	11,2	10,5	1,5	9,8	8,5	2,3	1,7	18,2	5,7	16,4
6	Gazomia Nowa	6,0	6,9	9,4	2,6	6,6	4,6	0,8	1,3*	10,3	1,5	16,6
7	Gazomia Stara	4,0	5,0	7,5	2,1	3,8	2,9	1,3	1,3*	10,4	2,5	17,9
8	Gościmowice Drugie	3,3	4,4	10,8	3,3	4,1	3,1	0,5	1,3*	6,3	2,3	18,3
9	Gościmowice Pierwsze	7,1	8,3	9,1	1,7	6,6	7,9	3,3	2,5	7,7	2,9	20,3
10	Jarosty	4,0	1,6	8,0	2,0	1,6	1,4	0,6	1,0	3,6	5,1	16,2
11	Karlin	3,2	5,4	11,9	1,8	5,4	3,6	1,2	0,9	4,2	8,3	13,1
12	Kiełczówka	1,8	3,5	5,5	2,4	2,9	3,1	0,2	1,1	6,3	2,9	20,2
13	Kosów	5,1	7,4	7,7	3,6	6,5	5,1	1,7	1,6	9,2*	3,5	20,5
14	Michałów	3,1	4,3	6,5	2,8	3,4	3,1	1,2	0,6	5,2	4,6	17,3
15	Moszczenica	5,2	7,9	6,9	2,6	6,8	6,6	2,2	1,5	10,9	6,4	20,4
16	Podolin	2,8	16,4	14,7	1,9	13,1	12,1	1,3	1,3*	20,9	1,1	19,3
17	Pomyków	1,8	8,2	12,6	1,1	7,7	4,4	0,5	0,0	11,9	2,7	15,8
18	Raciborowice	3,6	6,5	9,9	2,8	6,5	5,9	1,5	1,2	4,3	3,1	19,1
19	Raków	3,7	9,0	11,1	0,0	9,0	9,0	2,5	2,0	2,5	5,5	12,1
20	Raków Duży	4,7	5,4	8,1	2,3*	3,6	2,7	0,0	0,9	2,3	6,8	12,6
21	Rękoraj	3,2	6,6	9,6	2,7	5,7	4,8	0,4	0,5	9,9	6,0	14,6
22	Sierosław	3,0	3,9	9,0	2,0	3,9	3,7	0,7	1,2	7,7	3,7	19,8
23	Srock	2,9	8,2	12,2	1,7	7,2	4,8	0,5	0,2	16,1	14,1	14,1
24	Wola Moszczenicka	5,4	7,2	6,3	2,0	7,2	6,3	1,8	1,9	7,1	2,8	16,1
wartość średnia dla Gminy Moszczenica		**4,3**	**7,0**	**8,4**	**2,3**	**6,3**	**5,5**	**1,4**	**1,3**	**9,2**	**4,8**	**17,7**

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych, *-w przypadku wartości zbliżonej do średniej dla całej Gminy Moszczenica wzięto pod uwagę bardziej dokładny wynik, tj. drugie miejsce po przecinku*

** w przypadku, gdy średnia wartość dla gminy jest identyczna jak wartość dla jednostki analitycznej wzięto pod uwagę kolejne miejsce po przecinku, aby dokonać porównania*

Tabela 32. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica – sfera gospodarcza

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	
		Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r.
1	Baby	5,8	306,7
2	Białkowice	2,4	200,0
3	Daszówka	6,6	nie dotyczy (dzielenie przez 0)
4	Dąbrówka	4,2	18,8
5	Gajkowice	4,2	1 650,0
6	Gazomia Nowa	1,8	233,3
7	Gazomia Stara	2,1	62,5
8	Gościmowice Drugie	5,4	700,0
9	Gościmowice Pierwsze	2,5	60,0
10	Jarosty	7,0	283,3
11	Karlin	7,4	277,8
12	Kiełczówka	4,0	300,0
13	Kosów	3,9	625,0
14	Michałów	4,0	325,0
15	Moszczenica	4,1	246,3
16	Podolin	3,8	200,0
17	Pomyków	2,2	400,0
18	Raciborowice	3,1	333,3
19	Raków	6,5	433,3
20	Raków Duży	4,5	166,7
21	Rękoraj	5,3	333,3
22	Sierosław	4,2	566,7
23	Srock	7,0	205,0
24	Wola Moszczenicka	4,8	365,4
wartość średnia dla Gminy Moszczenica		**4,6**	**271,8**

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

III. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych może także nastąpić na podstawie dokumentów strategicznych i planistycznych gminy (przyjętych uchwałą, w tym strategii rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), jeśli kwestie te są w nich w wystarczający sposób określone.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść dodatkowo obszary występowania problemów przestrzennych, takie jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojskowe lub pokolejowe, jeżeli występują na nich negatywne zjawiska właściwe dla obszaru zdegradowanego, inne niż zjawiska społeczne. Uznanie ich za element obszaru rewitalizacji jest jednak możliwe wyłącznie w przypadku, gdy już na wczesnym etapie rewitalizacji można stwierdzić, że planowane tam działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji. Gmina musi zatem udowodnić możliwość ścisłego powiązania funkcjonalnego tych terenów z zasadniczą częścią obszaru rewitalizacji tak, aby działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach dały się powiązać z celami społecznymi rewitalizacji.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni Gminy Moszczenica oraz zamieszkały przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców Gminy Moszczenica.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich obszarów położonych na terenie Gminy Moszczenica zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności zaawansowania starzenia się ludności, bezrobocia, problemów ekonomicznych ludności, zmniejszonego poziomu bezpieczeństwa oraz stosunkowo dużego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi: m.in. Urzędu Gminy w Moszczenicy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Moszczenicy, Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim i Komisariatu Policji w Wolborzu.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Moszczenica została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkim obszarów, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego. Z 11 przedstawionych wskaźników 1 dotyczy bezrobocia, 8 pomocy społecznej, 1 poziomu bezpieczeństwa, 1 udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Należy zauważyć,

ze największą rolę przywiązano do świadczonej pomocy społecznej, gdyż liczba osób korzystających z różnorakich form pomocy społecznej świadczy o kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym w gospodarstwach domowych. Co więcej, wskaźniki wzajemnie się uzupełniają, np. w sferze pomocy społecznej jednym ze wskaźników jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

2) Obszar zdegradowany powinien obejmować jednostki analityczne w których stwierdzono kumulację negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, przy współwystępowaniu innych negatywnych zjawisk. Kumulację negatywnych zjawisk społecznych stwierdzono w jednostkach analitycznych: Moszczenica i Gajkowice. Są to jednostki analityczne, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystaną niż średnia wartość dla Gminy Moszczenica, w przypadku co najmniej 9 wskaźników ze sfery społecznej.
3) Kolejnym elementem procedury było wyznaczenie jednostek analitycznych w których występuje stan kryzysowy w sferze gospodarczej, dla której przeprowadzono analizę wskaźnikową uwzględniającą: liczbę prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców, a także liczbę prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r. Spośród jednostek analitycznych, w których wcześniej (w punkcie 2) zdiagnozowano negatywne zjawiska społeczne, kumulację negatywnych zjawisk gospodarczych stwierdzono:
   - w jednostce analitycznej Moszczenica – dwukrotnie, tj. w przypadku obu wskaźników,
   - w jednostce analitycznej Gajkowice – jednokrotnie, tj. stwierdzono małą liczbę prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

   Są to jednostki analityczne, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla Gminy Moszczenica, w przypadku co najmniej 1 wskaźnika ze sfery gospodarczej.
4) Za obszar zdegradowany uznano jednostki analityczne, dla których stwierdzone zostało występowanie kumulacji negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym współwystępowaniu negatywnych zjawisk gospodarczych, tj. dwie jednostki analityczne: Moszczenica i Gajkowice.

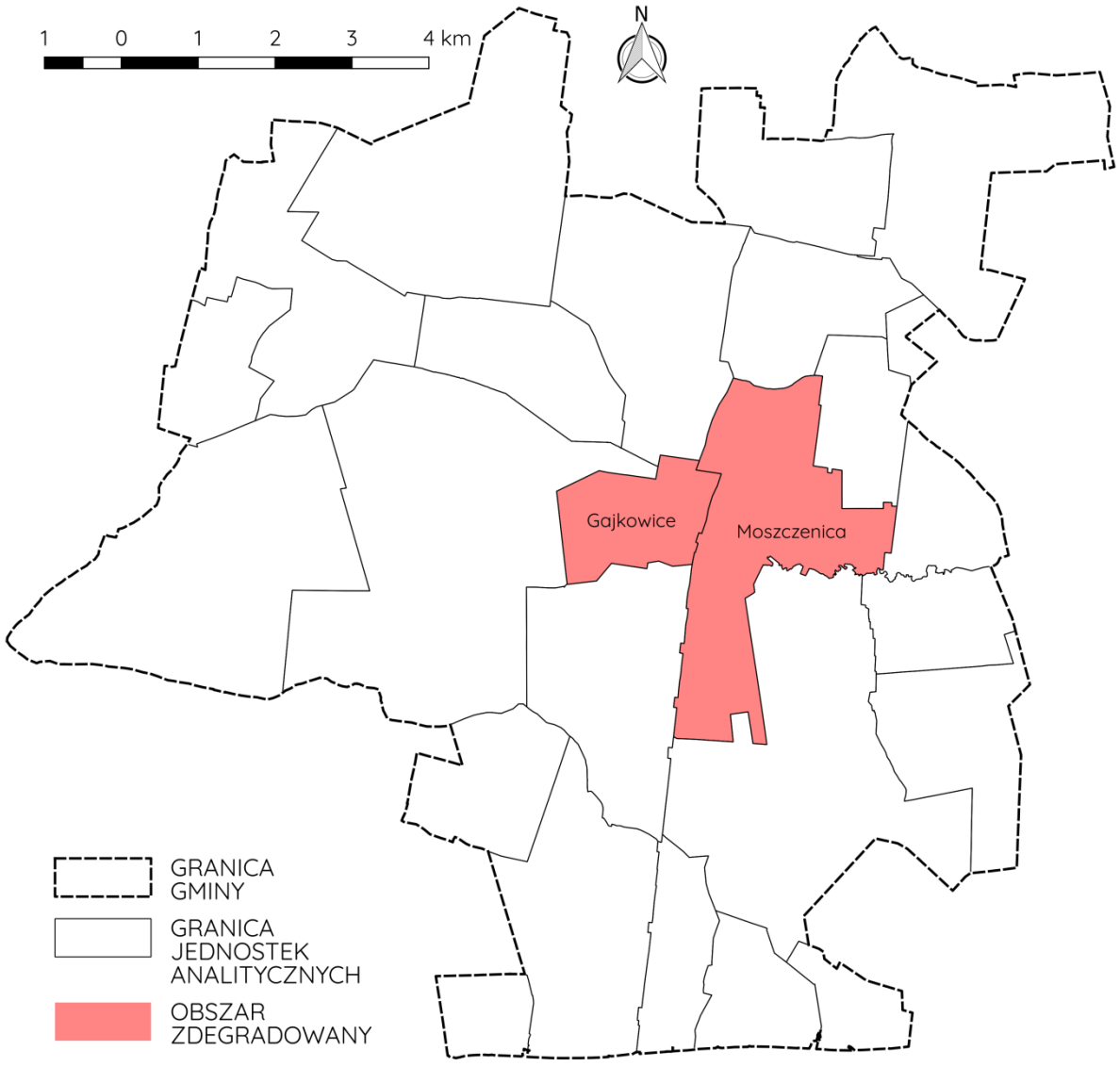
W sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej nie prowadzono analizy wskaźnikowej pokazującej zróżnicowanie w podziale na jednostki analityczne. Przedstawiono jednak opis jakościowy, który wskazał, że jednostki analityczne w których zdiagnozowano stan kryzysowy w sferze społecznej i gospodarczej są narażone także na występowanie negatywnych zjawisk w sferach:

- środowiskowej - przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza atmosferycznego, zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych ze strony potencjalnie nieszczelnych zbiorników bezodpływowych;
- przestrzenno-funkcjonalnej – niedostateczne rozwinięcie infrastruktury drogowej, komunikacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, przy jednoczesnym występowaniu takich walorów jak zabytki wpisane do rejestru wojewódzkiego;

– technicznej – brak pełnego wyposażenia w infrastrukturę techniczną (np. kanalizacyjną).

Łączna ilość mieszkańców wydzielonych jednostek analitycznych: Moszczenica i Gajkowice wynosi 3 269 osób. Liczba ludności całej Gminy Moszczenica wynosi 12 696 osób. Liczba osób zamieszkałych na terenie obszaru zdegradowanego stanowi około 26 % ogólnej liczby ludności Gminy Moszczenica.

Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 885 ha, przy całkowitej powierzchni Gminy Moszczenica wynoszącej 11 149 ha, co oznacza, że powierzchnia obszaru zdegradowanego stanowi 8 % powierzchni Gminy Moszczenica.

Ryc. 39. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Moszczenica
Źródło: opracowanie własne

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20 % powierzchni Gminy Moszczenica i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdzono, że wyznaczony obszar zdegradowany Gminy Moszczenica obejmuje teren wymagający najpilniejszej interwencji spełniający wymagany próg dotyczący ludności i powierzchni.
2) Negatywne zjawiska o charakterze społecznym i gospodarczym są bezpośrednio związane z ludnością zamieszkującą dany obszar oraz przedsiębiorcami prowadzącymi działalności gospodarcze. W związku z tym zalecane jest, aby obszar rewitalizacji ograniczyć do zamieszkałych i zabudowanych części jednostek analitycznych. Tereny rolnicze nie wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych. Taka konieczność występuje w odniesieniu do zurbanizowanych części jednostek analitycznych. Jednak ze względu na charakter podziału jednostek analitycznych na działki ewidencyjne nie zawsze było możliwe opracowanie sensownego podziału wg granic tych działek. Dominują działki wydłużone, gdzie część zabudowana nie jest w żaden sposób oddzielona od części rolniczej. Wobec tego wydzielenia z obszaru zdegradowanego mniejszych części jako obszaru rewitalizacji dokonano we wszystkich przypadkach, w których ma to uzasadnienie.
3) W związku z powyższym wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica obejmuje jednostki analityczne: Moszczenica i Gajkowice, w granicach przedstawionych na następnej poglądowej mapie oraz na załączniku graficznym do niniejszego programu.
4) Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę wynik badania społecznego polegającego na zbieraniu danych (dotyczących występujących problemów, a także pomysłów, projektów) przeprowadzonego wśród interesariuszy rewitalizacji na etapie diagnozowania i programowania rewitalizacji.
5) Tak wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane kryteria, tj. obejmuje mniej niż 20 % powierzchni Gminy Moszczenica oraz dotyczy mniej niż 30 % mieszkańców Gminy Moszczenica.

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane kryteria, tj.

- **obejmuje mniej niż 20% powierzchni Gminy Moszczenica, a dokładnie 8 % powierzchni gminy (około 11 149 ha),**
- **dotyczy mniej niż 30% mieszkańców Gminy Moszczenica, a dokładnie 26 % mieszkańców (12 696 osób).**

IV. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Na bazie przeprowadzonej analizy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji konieczne jest przeprowadzenie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

Gminę Moszczenica podzielono na jednostki analityczne, które umożliwiły przeprowadzenie analizy wewnątrzgminnej wskazującej obszaru, na których występuje koncentracja różnorodnych problemów i jest potrzeba przeprowadzenia kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Obszar gminy został podzielony na 24 jednostki analityczne, które są tożsame z miejscowościami. Dla każdej z jednostek analitycznych wskazano jaka część mieszkańców Gminy Moszczenica zamieszkuje ten obszar oraz jaki udział w powierzchni ogólnej gminy zajmuje dana jednostka.

Pozyskane dane posłużyły do przeprowadzenia analizy wewnątrzgminnej w poszczególnych sferach. Najważniejszą rolę przywiązano do sfery społecznej ze względu na charakter rewitalizacji. Poniżej dokonano pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji.

Do obszaru rewitalizacji włączono 2 jednostki analityczne, które tworzą Podobszar rewitalizacji Moszczenica oraz Podobszar rewitalizacji Gajkowice.

Podobszar rewitalizacji Moszczenica – jest to jednostka analityczna obejmująca miejscowość Moszczenica, która jest siedzibą gminy wiejskiej. Dana jednostka jest centrum administracyjnym gminy, w której mieszczą się najważniejsze instytucje tj. Urząd Gminy Moszczenica, Gminna Biblioteka Publiczna, czy Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. Wydzielona jednostka zajmuje 644 ha, czyli 5,8 % powierzchni całkowitej Gminy Moszczenica, a także jest zamieszkana przez 2 482 osoby co stanowi 19,5 % mieszkańców gminy.

W opisywanej jednostce analitycznej wykazano szereg problemów natury społecznej. W ramach sfery społecznej przeanalizowano wskaźniki obrazujące przede wszystkim problematykę zależności od pomocy społecznej, a także wskaźniki dotyczące problemu bezrobocia, poziomu bezpieczeństwa publicznego, czy starzenia się społeczeństwa. Spośród wszystkich 11 przeanalizowanych wskaźników jednostka Moszczenica otrzymała wartości gorsze od średniej dla Gminy Moszczenica w 10 przypadkach, co jednoznacznie predysponuje obszar do objęcia kompleksową pomocą w zakresie rewitalizacji.

W zakresie problemów związanych z pomocą społeczną zbadano 8 wskaźników. W 7 z nich wykazano wartość gorszą od średniej wartości dla Gminy Moszczenica.

Pierwszym z tej grupy wskaźników była liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Obliczono, że na 100 osób przypada 8, które są zależne od pomocy zewnętrznej. Świadczy to o trudnej sytuacji życiowej i ekonomicznej osób objętych wsparciem i ich braku samodzielności. Pozostałe wskaźniki obrazują uszczegółowienie problemu związanego z brakiem samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców Moszczenicy.

Kolejnym wskaźnikiem wskazującym na trudną sytuację ekonomiczną mieszkańców jest liczba osób pobierających zasiłki. Wynik osiągnięty przez opisywany podobszar również był gorszy od średniej dla gminy i wyniósł 6,8 w przeliczeniu na 100 osób danej jednostki analitycznej. Natomiast jeśli chodzi o liczbę bezwzględną 169 osób i jest najwięcej w całej gminie.

Zbadano również problem dotyczące liczby osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze, gdzie również wykazano przekroczenie wskaźnika. Jeśli chodzi o liczbę bezwzględną, to zdecydowanie najwięcej takich osób (65 osób) zamieszkuje analizowany podobszar rewitalizacji. Świadczy to nie tylko o trudnej sytuacji życiowej tych osób, ale także członków ich rodzin – opiekunów.

Zbadano z jakich powodów mieszkańcy korzystają z pomocy społecznej. W tym celu obliczono wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu kolejno: ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności. Wyniki tej analizy również wskazały jednoznacznie jednostkę analityczną Moszczenica jako predysponowaną do objęcia wsparciem w ramach rewitalizacji. Dane wskaźniki również uzyskały wartości gorsze od średniej dla gminy, co zostało szczegółowo opisane w części diagnostycznej (rozdział II).

W analizie wskaźnikowej zbadano także liczbę dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, a także liczbę dzieci korzystających z dożywiania. Wykazano, że zasiłki rodzinne są pobierane przez blisko 7 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców co jest wartością lepszą od średniej gminy. Jednakże w przypadku dzieci korzystających z dożywiania wskaźnik otrzymał wartość 10,9 i jest gorszy od średniej gminy. Świadczy to o trudnej sytuacji ekonomicznej rodzin, co może prowadzić do trudności w zapewnieniu odpowiednich warunków do wychowania i opieki nad dziećmi.

Poza grupą wskaźników dotyczących pomocy społecznej zbadano również poziom bezpieczeństwa publicznego mierzony wskaźnikiem liczby interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców, a także proces starzenia się społeczeństwa mierzony wskaźnikiem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W obydwu przypadkach Moszczenica osiągnęła przekroczenia wskaźników co świadczy o występowaniu przytoczonych zjawisk kryzysowych.

O kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym w jednostce analitycznej Moszczenica świadczy uzyskanie wśród 11 badanych wskaźników, aż 10 przekroczeń wartości referencyjnej wskazujących na stan kryzysowy.

Dopełnieniem przeprowadzonej analizy było zbadanie zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach. Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji użyto dwóch wskaźników ze sfery gospodarczej. Pierwszy z nich odnosił się do liczby prowadzonych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Drugi natomiast dotyczył liczby prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienia tendencji liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r. a 31.12.2016 r. W obydwu przypadkach badana jednostka analityczna uzyskała wynik gorszy od średniej dla Gminy Moszczenica. Dany problem jest również skorelowany z problemem bezrobocia. Mała liczba przedsiębiorstw i trudność w ich utrzymaniu skutkuje również problemem w zakresie bezrobocia. Natomiast problemy w zakresie bezrobocia są bezpośrednio związane zależnością od pomocy społecznej i wsparcia finansowego w postaci różnego rodzaju zasiłków.

Podłożem problemów zarówno natury społecznej, jak i gospodarczej w jednostce analitycznej Moszczenica, a także w okolicznych miejscowościach może być ich historia związana z przemysłem, a przede wszystkim przemysłem włókienniczym. W Moszczenicy od końca XIX w. działały Moszczenickie Zakłady Przemysłu Bawełnianego, które na przestrzeni lat wielokrotnie zmieniały swoją nazwę. Zakłady były przyczyną rozwoju wsi, która na początku XX wieku utraciła typowy wiejski charakter i cechuje się zwartą zabudową i niskim udziałem gospodarstw rolnych w ogólnej strukturze gospodarczej miejscowości. Same zakłady stanowiły główne miejsce zatrudnienia okolicznej ludności. Przemysł bawełniany

w Moszczenicy rozwijał się bardzo dobrze do okresu transformacji ustrojowej. W latach 90 zakłady upadły co skutkowało znacznym zwiększeniem bezrobocia, depopulacją i pogłębieniem problemów społecznych. Efekty tych zmian są widoczne do dziś i prezentują to również zbadane wskaźniki rozwoju, które potwierdzają występowanie koncentracji negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji. Obecnie obiekty wchodzące w skład kompleksu Zakładów Przemysłu Bawełnianego, są opuszczone i popadają w ciągłą degradację. Jednakże tego typu obszary stanowią wielki potencjał do wykorzystania w ramach prowadzenia rewitalizacji, który może znacznie ożywić zarówno społecznie jak i gospodarczo obszar rewitalizacji. Gmina Moszczenica planuje ożywić gospodarczo obszar poprzez przygotowanie terenów pod inwestycje i adaptacje obiektów na cele społeczne i gospodarcze.

Podobszar rewitalizacji Gajkowice – jest to jednostka analityczna obejmująca wieś Gajkowice. Jest ona położona w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Moszczenica i graniczy z nią od wschodniej strony. Wydzielona jednostka zajmuje 241 ha, czyli 2,2 % powierzchni całkowitej Gminy Moszczenica, a także jest zamieszkana przez 787 osoby co stanowi 6,2 % mieszkańców gminy.

W opisywanej jednostce analitycznej wykazano szereg problemów natury społecznej. W ramach sfery społecznej przeanalizowano wskaźniki obrazujące przede wszystkim problematykę zależności od pomocy społecznej, a także wskaźniki dotyczące problemu bezrobocia, poziomu bezpieczeństwa publicznego, czy starzenia się społeczeństwa. Spośród wszystkich 11 przeanalizowanych wskaźników jednostka Gajkowice otrzymała wartości gorsze od średniej dla Gminy Moszczenica w 9 przypadkach, co jednoznacznie predysponuje obszar do objęcia kompleksową pomocą w zakresie rewitalizacji.

W zakresie problemów związanych z pomocą społeczną zbadano 8 wskaźników. W 7 z nich wykazano wartość gorszą od średniej wartości dla Gminy Moszczenica.

Pierwszym z tej grupy wskaźników była liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Obliczono, że w Gajkowicach na 100 osób przypada ponad 11, które są zależne od pomocy zewnętrznej. Świadczy to o trudnej sytuacji życiowej i ekonomicznej osób objętych wsparciem. Dalsze wskaźniki prezentują szczegółowe dane w zakresie korzystania z pomocy społecznej.

Następnym wskaźnikiem wskazującym na trudną sytuację ekonomiczną mieszkańców jest liczba osób pobierających zasiłki. Średnia wartość danego wskaźnika w Gminie Moszczenica wyniosła 6,8, natomiast w Gajkowicach aż 11,2 co świadczy o dużej liczbie osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej.

Zbadano także problem dotyczący liczby osób, na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze, gdzie wartość w opisywanej jednostce analitycznej jest lepsza od średniej dla Gminy Moszczenica co wskazuje na brak występowania danego negatywnego zjawiska.

Sprawdzono również z jakich powodów mieszkańcy korzystają z usług pomocy społecznej. W tym celu obliczono wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu kolejno: ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności. Wyniki analizy wskaźników odnoszących się do wymienionych problemów wskazały Gajkowice jako jednostkę, w której skoncentrowane są dane problemy. W każdym przypadku opisywana jednostka osiągnęła wartości gorsze od średniej dla gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie znajdują się w części diagnostycznej (rozdział II).

Zbadano również problemy samowystarczalności ekonomicznej rodzin, które dotykają najmłodszą grupę wiekową. W tym celu przeanalizowano dwa wskaźniki. Pierwszym z nich była liczba dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, a drugim liczba dzieci

korzystających z dożywiania. W przypadku pierwszego wskaźnika jednostka Gajkowice osiągnęła wartość 10,5 co było wartością gorszą od średniej dla gminy wynoszącej 8,4. Natomiast w przypadku drugiego wskaźnika wartość dla Gajkowic wyniosła 1,7 i również była gorsza od średniej gminy, która wynosi 1,3. Świadczy to o trudnej sytuacji ekonomicznej rodzin i trudnościach w zapewnieniu warunków do wychowania i opieki nad dziećmi.

Poza grupą wskaźników dotyczących pomocy społecznej zbadano również poziom bezpieczeństwa publicznego mierzony wskaźnikiem liczby interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców, a także proces starzenia się społeczeństwa mierzony wskaźnikiem udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W przypadku pierwszego z wymienionych wskaźników Gajkowice osiągnęły wartość gorszą od średniej dla gminy. Wartość danego wskaźnika dla opisywanej jednostki wyniosła 5,7 przy średniej dla Gminy Moszczenica 4,8. Natomiast w przypadku drugiego wskaźnika nie wykazano przekroczeń co świadczy o braku występowania negatywnego zjawiska.

O kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społecznym w jednostce analitycznej Gajkowice świadczy uzyskanie wśród 11 badanych wskaźników, aż 9 przekroczeń wartości referencyjnej wskazujących na stan kryzysowy.

Uzupełnieniem przeprowadzonej analizy w sferze społecznej było zbadanie zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach. Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji użyto dwóch wskaźników ze sfery gospodarczej. Pierwszy z nich odnosił się do liczby prowadzonych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Drugi natomiast dotyczył liczby prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienia tendencji liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r. a 31.12.2016 r. W przypadku pierwszego z wymienionych wskaźników Gajkowice osiągnęły wartość gorszą od średniej dla Gminy Moszczenica. Świadczy to o stosunkowo małej liczbie podmiotów gospodarczych na danym obszarze. Jednak drugi wskaźnik wykazał wzrost liczby podmiotów gospodarczych, co świadczy o poprawiającej się kondycji gospodarczej. Jednakże liczba podmiotów gospodarczych nadal jest niedostateczna.

Natomiast podłoże problemów gospodarczych może być analogiczne jak w jednostce analitycznej Moszczenica. Miejscowość Gajkowice leży w bezpośrednim sąsiedztwie Moszczenickich Zakładów Przemysłu Bawełnianego. Część z osób zamieszkujących daną miejscowość z pewnością była zatrudniona w upadłych zakładach i do dziś odnotowuje się tutaj liczę osób bezrobotnych większą od średniej dla gminy. Dlatego ważne jest dalsze pobudzanie rozwoju przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności, a także przeciwdziałanie problemowi bezrobocia.

Podsumowując, wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica obejmuje jednostki analityczne **Moszczenica** i **Gajkowice**.

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane kryteria, tj. obejmuje mniej niż 20 % powierzchni Gminy Moszczenica, a dokładnie 8 % powierzchni gminy, a także dotyczy mniej niż 30 % mieszkańców Gminy Moszczenica, a dokładnie 26 % mieszkańców.

V. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZONEJ REWITALIZACJI

Wizja stanu obszaru rewitalizacji odpowiada na pytania dotyczące stanu docelowego, do którego dąży się w wyniku działań rewitalizacyjnych:

- Co chcemy osiągnąć do 2023 r.?
- Do jakiego stanu rozwoju obszaru rewitalizacji dążymy?

Wizja obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji przedstawia się następująco:

Obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica (Moszczenica, Gajkowice) w 2023 r. jest miejscem:

- ***przyjaznym i atrakcyjnym do życia i pracy dla mieszkańców***
- ***tworzącym warunki do rozwoju dla lokalnej przedsiębiorczości***
- ***wykorzystującym potencjał w postaci obiektów zabytkowych i poprzemysłowych celem ożywienia społeczno-gospodarczego wyznaczonego obszaru rewitalizacji***
- ***w którym interesariusze dbają o dziedzictwo kulturowe i środowisko przyrodnicze poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury społecznej i technicznej***
- ***obszarem współpracy wszystkich interesariuszy rewitalizacji***

Osiągnięcie stanu obszaru rewitalizacji w 2023 r. przedstawionego w powyższej wizji będzie możliwe dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na wyjście ze zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej i wykorzystanie lokalnego potencjału rozwoju danego obszaru. Rewitalizacja będzie prowadzona kompleksowo we wszystkich sferach, w których wymagane jest wsparcie, poprzez realizacje skoncentrowanych terytorialnie działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki

VI. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Działania rewitalizacyjne dla Gminy Moszczenica będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji wynikające ze zbadanych problemów oraz lokalnych uwarunkowań i potencjału rozwoju Moszczenicy i Gajkowic. Wszystkie cele i przypisane do nich kierunki działań są również pochodną wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji. Zakładana interwencja jest ukierunkowana przede wszystkim na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są także zgodne

z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Moszczenica co zostało opisane w rozdziale VII. Opis powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Wyznaczono główny cel rewitalizacji, który brzmi następująco:

Wyjście ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji Gminy Moszczenica dzięki przeprowadzeniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na eliminację lub ograniczenie wykazanych problemów

Do celu głównego przypisano trzy cele szczegółowe. W następnej tabeli określono cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań, które odnoszą się do zidentyfikowanych problemów opisanych w diagnozie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 33. Zestawienie celów szczegółowych rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań

Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji	Cel 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel 4. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
Kierunki działań			
1.1 Aktywne włączenie społeczne osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem	**2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju początkujących przedsiębiorców**	**3.1 Adaptacja terenów i obiektów poprzemysłowych na rzecz aktywizacji społecznej i gospodarczej obszaru rewitalizacji**	**4.1 Ograniczenie niskiej emisji**
1.2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	**2.2 Przygotowanie terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej**	**3.2 Modernizacja i uzupełnienie infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji**	**4.2 Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej**
1.3 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji		**3.3 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w postaci obiektów zabytkowych**	
		3.4 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	

Źródło: opracowanie własne.

VII. OPIS POWIĄZAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

7.1. POWIĄZANIA Z STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY MOSZCZENICA NA LATA 2014 - 2020

Strategia Rozwoju Gminy Moszczenica na lata 2014-2020 stanowi podstawowy dokument wyznaczający Wizję, Misję oraz główne cele strategiczne i operacyjne, których realizacja jest niezbędna dla zapewnienia równomiernego rozwoju gminy. Głównym celem tworzenia strategii jest diagnoza stanu istniejącego danej jednostki oraz wypracowanie na jej podstawie priorytetowych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia umożliwia zbudowanie bazy do efektywnego zarządzania gminą, a także możliwości ubiegania się o zewnętrzne źródła finansowania, przede wszystkim środki Unii Europejskiej.

Wizja ujęta w Strategii brzmi następująco:

„Gmina Moszczenica miejscem przyjaznym mieszkańcom i zapewniającym im godziwe warunki życia".

Określono również Misję, która określa zarówno główny cel gminy, a także jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do gminy, dla której została sformułowana. Brzmi ona następująco:

„Gmina Moszczenica gminą elastycznie reagującą na wyzwania współczesności celem realizacji swej wizji"

W niniejszej Strategii wyznaczono również 4 cele strategiczne, które są pochodną określonej wizji i misji rozwoju Gminy Moszczenica. Wyznaczone cele wpisują się także w określone w niniejszym programie cele i kierunki działań. Poniżej zaprezentowano cele strategiczne i przypisane do nich cele operacyjne, które są powiązane z celami GPR:

- Cel strategiczny I wzmocnienie infrastruktury oraz rozwój i różnicowanie lokalnej działalności gospodarczej:
  - Cel operacyjny 1.1 Realizacja zadań związanych z infrastruktura zapisanych w prognozie budżetowej,
  - Cel operacyjny 1.4 Promocja lokalnych wytwórców produktów rolnych,
  - **Cel operacyjny 1.5 Rewitalizacja i odnowa miejscowości**
- Cel strategiczny II aktywizacja lokalnej społeczności poprzez stwarzanie warunków do integrowania oraz rozbudzania aktywności i zaradności osobistej mieszkańców w tym w dziedzinie gospodarczej:
  - Cel operacyjny 2.1 Aktywizacja liderów społeczności lokalnych,
  - Cel operacyjny 2.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i działania na rzecz włączenia społeczności lokalnych do działań na rzecz realizacji strategii i rozwoju regionu,
  - Cel operacyjny 2.3 Edukacja społeczności lokalnych,
  - Cel operacyjny 2.4 Aktywizacja organizacji,
  - Cel operacyjny 2.5 Działania na rzecz integracji społecznej seniorów
- Cel strategiczny III Rozwój i wzmocnienie funkcji turystyczno – rekreacyjnej poprzez inwestycje w zwiększenie potencjału rekreacyjnego Gminy:
  - Cel operacyjny 3.1 Ochrona wód powierzchniowych
  - Cel operacyjny 3.2 Ochrona powietrza atmosferycznego

- Cel strategiczny IV Rozwój efektywnych działań promocyjno - marketingowych min. poprzez stworzenie ośrodka wdrażania i ewaluacji strategii
  - Cel operacyjny 4.1 Działania na rzecz racjonalizacji sieci placówek oświatowych
  - Cel operacyjny 4.2 Działania na rzecz budowy i modernizacji infrastruktury sportowo – rekreacyjnej
  - Cel operacyjny 4.3 Działania na rzecz organizacji imprez sportowo rekreacyjnych
  - Cel operacyjny 4.4 Działania na rzecz promocji i propagowania lokalnych

Powyżej przytoczone cele strategiczne i operacyjne odnajdują swoje odzwierciedlenie w celach i kierunkach określonych w programie rewitalizacji. Pierwszy cel strategiczny odnosi się do celu 2, 3 i 4 GPR. Poszczególne kierunki działań są ze sobą powiązane i odnoszą się do działań związanych z polepszeniem stanu infrastruktury społecznej, a także działań na rzecz ożywienia gospodarczego. Natomiast cel operacyjny 1.5 bezpośrednio wskazuje na konieczność przeprowadzenia rewitalizacji na obszarze Gminy Moszczenica. Do danego celu operacyjnego wchodzi również szereg zadań, który dotyczy w większości inwestycji w zdegradowaną infrastrukturę. Jednymi z najważniejszych zadań jest rewitalizacja terenów poprzemysłowych po byłych zakładach bawełnianych, która mogłaby by się przyczynić do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji, a także wyrównać dysproporcje rozwojowe poprzez ograniczenie bądź eliminację zbadanych problemów.

Pierwszy cel szczegółowy programu jest ściśle powiązany z celem strategicznym II określonym w opisywanej Strategii. Obydwa cele odnoszą się do aktywizacji lokalnej społeczności i eliminacji problemów społecznych. Zatem ich realizacja jest ważna z punktu widzenia rewitalizacji, która przede wszystkim odnosi się do poprawy sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji.

Cel strategiczny III analizowanej strategii odpowiada na problemy natury środowiskowej poprzez realizację różnorodnych zadań na rzecz ochrony wód powierzchniowych, czy powietrza atmosferycznego. Dane zadania mogą być realizowane w programie rewitalizacji poprzez inwestycje dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków czy modernizacji i rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej.

Przytoczone powyżej zapisy strategii rozwoju znajdują swoje odzwierciedlenie w zaproponowanych w GPR projektach i przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. Dlatego można stwierdzić, że realizacja i wdrożenie założeń procesu rewitalizacji ujętego w programie jest zgodne z wizją rozwoju Gminy Moszczenica określonej w Strategii Rozwoju Gminy Moszczenica na lata 2014-2020.

7.2. POWIĄZANIA Z STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MOSZCZENICA NA LATA 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Moszczenica na lata 2016-2020 pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. W dokumencie określono misję oraz cele strategiczne i zadania, których realizacja powinna w znacznym stopniu przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych występujących na obszarze danej

jednostki terytorialnej. Niniejszy dokument jest ważny w kontekście rewitalizacji, która odnosi się przede wszystkim do eliminacji bądź ograniczenia wykazanych na danym obszarze gminy problemów społecznych. Dlatego ważne jest zachowanie spójności danych dokumentów, które dążą do poprawy sytuacji społecznej. Strategia określa także misję, która jest sposobem urzeczywistnienia celów strategicznych. Misją Strategii jest zapewnienie mieszkańców Gminy Moszczenica warunków sprzyjających do rozwoju własnego potencjału oraz skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu za pomocą sprawnego systemu umożliwiającego osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych.

W Strategii określone są również cele strategiczne i operacyjne, które są wynikiem diagnozy zjawisk i problemów społecznych przeprowadzonych na cele opracowania strategii, jak również analizy zasobów środowiska lokalnego. Poniżej zaprezentowane cele, które wpisują się w cele i kierunki GPR:

- Cel strategiczny 1. Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną
  - Cel operacyjny: Wzmacnianie trwałości i skuteczne wspieranie rodzin przeżywających trudności ekonomiczne oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- Cel strategiczny 2. Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy:
  - Cel operacyjny: Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne,
  - Cel operacyjny: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- Cel strategiczny 3. System rozwiązywania i przeciwdziałania uzależnieniom:
  - Cel operacyjny: Promowanie zdrowego stylu życia
- Cel strategiczny 4. Wsparcie i pomoc osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i starszym w integracji i funkcjonowaniu w społeczności
  - Cel operacyjny: Opracowanie systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych,
  - Cel operacyjny: Wsparcie inicjatyw informacyjnych i edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społeczności lokalnej i kształtowaniu prawidłowych postaw wobec osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych.

Wszystkie cele analizowanej Strategii są powiązane z celem 1 GPR. Cel pierwszy przedmiotowego programu rewitalizacji dotyczy przeciwdziałania negatywnym zjawiskom ze sfery społecznej przede wszystkim za pomocą działań miękkich nastawionych na ograniczenie problemów tj. bezrobocie, zależność od pomocy społecznej, czy integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zakres tych problemów i planowanych działań ukierunkowanych na ich rozwiązanie został ujęty również w Strategii, w celach strategicznych i celach operacyjnych, które zostały przytoczone powyżej.

Podsumowując można stwierdzić, że określone w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica cele i wynikające z nich kierunki działań wpisują się w cele i założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Moszczenica na lata 2016-2020.

7.3. POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MOSZCZENICA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem planistycznym wyznaczającym kierunki polityki przestrzennej Gminy Moszczenica. Zostało opracowane w oparciu o uwarunkowania i potrzeby lokalne, z uwzględnieniem założeń dokumentów planistycznych na szczeblu wojewódzkim. Obecnie obowiązujące studium zostało podjęte Uchwałą Nr XXXI/282/13 Rady Gminy Moszczenica z dnia 30.01.2013 r. Na przestrzeni ostatnich lat dokument był aktualizowany w zależności od potrzeb i zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy.

Założenia studium dotyczące kierunków polityki przestrzennej Gminy Moszczenica na obszarze rewitalizacji są zgodne z celami programu rewitalizacji i wynikającymi z nich projektami i przedsięwzięciami. Założone projekty i przedsięwzięcia nie stoją w sprzeczności z określonym w studium przeznaczeniem danych terenów, a tym samym są kontynuacją polityki przestrzennej Gminy Moszczenica.

VIII. PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE

W poniższym rozdziale przedstawiono planowane do realizacji projekty rewitalizacyjne.

8.1. GŁÓWNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Lista projektów głównych ukierunkowanych na osiągnięcie celów rewitalizacji prezentuje się następująco:

1. Rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego
2. Rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego w Moszczenicy
3. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy
4. Kompleksowa modernizacja budynku szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy
5. Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle
6. Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną
7. Utworzenie świetlicy środowiskowej na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica
8. Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w Moszczenicy
9. Budowa świetlicy OSP Gajkowice
10. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu
11. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej
12. Pierwszy krok we własny biznes – wsparcie przedsiębiorczości

Poniżej został przedstawiony szczegółowy opis zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych w postaci kart projektów. Zawarto w nich informację dotyczące powiązań z celami i kierunkami działań, zakres realizowanych zadań, a także prognozowane rezultaty

wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia. Wskazano również lokalizację danego projektu, okres realizacji, szacunkową wartość i potencjalne źródła finansowania.

KARTA PROJEKTU NR 1	
Nazwa projektu	**Rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości 2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju początkujących przedsiębiorców 2.3 Przygotowanie terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.1 Adaptacja terenów i obiektów poprzemysłowych na rzecz aktywizacji społecznej i gospodarczej obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica, podmioty prywatne
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: działki nr ewid. 640/25, 640/41, 640/38, 640/21, 640/15
Zakres realizowanych zadań	W ramach danego działania planuje się kompleksowe zagospodarowanie terenu poprzemysłowego po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego w Moszczenicy celem pobudzenia rozwoju gospodarczego Gminy Moszczenica. Projekt zakłada realizację następujących zadań – uzbrojenie terenów inwestycyjnych – remont i adaptacja budynków na rzecz prowadzenia działalności gospodarczej W zamierzeniu teren, jak i poszczególne obiekty mają zostać przeznaczone pod aktywizację gospodarczą i pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości. Projekt zakłada również utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości dla na rewitalizowanym obszarze, który jest jednym z elementów danego działania. Zadaniem inkubatora będzie kompleksowe wsparcie nowopowstałych podmiotów gospodarczych w początkowej fazie rozwoju przedsiębiorstwa począwszy od pomysłu poprzez inkubację. W ramach Inkubatora będzie można skorzystać z doradztwa w zakresie zakładania własnej działalności gospodarczej, opracowania strategii, monitorowania biznesu
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	6 500 000
Okres realizacji projektu	2017-2019
Grupa docelowa	przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Planowana inwestycja ma w zamierzeniu zachęcić nowych przedsiębiorców do zakładania swojej działalności i inwestowania na obszarze Gminy Moszczenica. Projekt zakłada również utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości, który ma w zamierzeniu wspierać nowe firmy działające na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica. Dany projekt jest odpowiedzią na problemy związane z przedsiębiorczością i bezrobociem zdiagnozowanym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Powstanie nowych firm i miejsc pracy przyniesie wymierny efekt w postaci nowych miejsc pracy

	i zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych. Dodatkowym efektem będą również pozytywne przekształcenia przestrzenno-funkcjonalne terenów poprzemysłowych. Wpłynie to korzystnie na dążenie do osiągnięcia ładu przestrzennego w danym obszarze. Aktualnie teren po byłym zakładzie jest niewykorzystany i popada w degradację. Nadanie nowych funkcji i kompleksowy remont obiektów stworzy nowy obszar dynamicznego rozwoju gospodarczego w sercu obszaru rewitalizacji Wskaźniki: – powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych – liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych – liczba nowych miejsc pracy
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest powiązany z realizacją pozostałych działań rewitalizacyjnych. Ze zrewitalizowanego obszaru po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego będą mogły skorzystać osoby uczestniczące w projekcie 12 i założyć swoją działalność na przygotowanych w tym celu terenie. Również uczestnicy projektu 11 w ramach odbytej reintegracji społeczno-zawodowej będą mogli znaleźć zatrudnienie w nowopowstałych przedsiębiorstwach.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PROJEKTU NR 2	
Nazwa projektu	**Rewitalizacja zabytkowego parku w Moszczenicy**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji 1.3 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnieni infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.3 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w postaci obiektów zabytkowych 3.4 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: działki nr: 854/1, 854/2, 869 i 853/5
Zakres realizowanych zadań	Dany projekt zakłada kompleksową modernizację zabytkowego parku stanowiącego część zespołu dworsko-parkowego w Moszczenicy. Planowana inwestycja ma w zamierzeniu nawiązać do historycznego układu parku i przywrócić mu dawną świetność. Zakres realizowanych zadań: – remont układu komunikacyjnego parku, – budowa oświetlenia, monitoringu i obiektów małej architektury (kosze, ławki),

	– rekultywacja stawu, – zabiegi pielęgnacyjne drzew i krzewów, w tym usunięcie obumarłych drzew i krzewów, wykonanie nowych nasadzeń. Zrewitalizowany park może się stać nowym miejscem spotkań i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całej i gminy. Obecnie jest on niefunkcjonalny i zatracił swój pierwotny charakter. Jest to również miejsce niebezpieczne, które nie posiada monitoringu wizyjnego. Natomiast lokalizacja parku w samym centrum miejscowości jest korzystna z punktu rozwoju tego obszaru, dzięki jego dobrej dostępności dla większej liczby mieszkańców. Dany obszar może się stać nowym miejscem spotkań i integracji mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	1 610 000
Okres realizacji projektu	2017-2018
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego zadania ma na celu osiągnięcie następujących rezultatów – dostosowanie parku do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, – stworzenie miejsca służącego integracji społecznej, – stworzenie nowego miejsca spotkań, organizacji imprez i wydarzeń lokalnych, – edukacja lokalnej społeczności i turystów dzięki umieszczeniu tablic informacyjno-edukacyjnych o lokalnej faunie i florze, historii danego zespołu dworsko – parkowego, – poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej – poprawa jakości życia mieszkańców dzięki utworzeniu atrakcyjnej przestrzeni publicznej w postaci parku, – zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturalnego, – budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców. Wskaźniki: – powierzchnia zrewitalizowanych obszarów
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest powiązany z realizacją zadań zawartych w projektach miękkich 10 i11. Na zrewitalizowanym obszarze będą mogły być prowadzone zajęcia z zakresu animacji społecznej. Członkowie KIS natomiast będą mogli być odpowiedzialni za obsługę danego terenu po przeprowadzonej inwestycji w ramach swojej reintegracji społeczno-zawodowej.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – WFOŚiGW.

KARTA PROJEKTU NR 3	
Nazwa projektu	**Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnieni infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: działka nr 640/3
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada rozbudowę istniejącej infrastruktury społecznej w postaci siedziby Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu celem zwiększenia dostępności i jakości świadczonych usług kulturalnych. Rozbudowany obiekt zwiększy również możliwości realizacji większej liczby wydarzeń, czy imprez kulturalnych, a także będzie służył mieszkańcom i organizacjom pozarządowym na rzecz prowadzonej przez nich działalności np. aktywizacji społecznej. W ramach projektu przewiduje się realizację następujących zadań: – rozbudowę obiektu GOKiS poprzez dobudowę pomieszczeń, – modernizacja klatki schodowej, – modernizację pomieszczeń wewnątrz obiektu. Realizacja danego projektu wspiera rozwój infrastruktury społecznej na obszarze rewitalizacji poprzez jej modernizację i dostosowanie do potrzeb mieszkańców. Obszar na którym znajduje się GOKiS znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie terenu po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego, także Stadion Gminny. Dlatego modernizacja budynku GOKiS, a także sąsiednich terenów przyczyni się do kompleksowego zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizacji, poprawy stanu ładu przestrzennego. Zrewitalizowane obszary mogą znacznie wpłynąć na poprawę stanu rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	1 000 000
Okres realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy Gminy Moszczenica
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – poprawa stanu technicznego obiektu GOKiS w Moszczenicy, – zwiększenie możliwości i jakości prowadzonych usług kulturalnych, – powstanie nowych pomieszczeń z przeznaczeniem na działalność kulturalną GOKiS, a także dla organizacji pozarządowych,

	– stworzenie nowego miejsca dla działalności NGO, – stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, – integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji, – aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki: – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej – Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych obiektach (rocznie)
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest powiązany z realizacją kilku projektów społecznych ujętych w programie. W zmodernizowanym obiekcie swoją siedzibę będzie miała świetlica środowiskowa ujęta w ramach projektu 7. Rewitalizowany obiekt byłby miejscem realizacji zadań ujętych projektach 10 i 12. W budynku GOKiS mogłyby również być prowadzone zajęcia dla członków KIS, którzy również mogli być odpowiadać za obsługę budynku GOKiS.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – MKDiDN – WFOŚiGW.

KARTA PROJEKTU NR 4	
Nazwa projektu	**Kompleksowa modernizacja budynku szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnieni infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel 4. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego 4.1 Ograniczenie niskiej emisji
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: działka nr 640/26
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje przeprowadzenie kompleksowej modernizacji budynki szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy. Celem tego działania jest modernizacja istniejącej, niefunkcjonalnej infrastruktury społecznej. Dany obiekt stanowi zaplecze sanitarne dla Stadionu Gminnego, który jest ważnym miejscem życia publicznego dla całej miejscowości, jak i okolicy. To na nim odbywają się różnorodne imprezy sportowe, czy wydarzenia kulturalne. Dlatego ważny jest rozwój niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, która zwiększy możliwości i jakość organizowania różnorodnych wydarzeń. W zakres zadań danego działania wchodzi:

	– ocieplenie stropu, ścian zewnętrznych i podłogi na gruncie, – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na energooszczędne, – modernizacja systemu grzewczego na piec gazowy zasilany z podziemnego zbiornika na propan butan, – wymiana instalacji ciepłej wody użytkowej, – montaż instalacji fotowoltaicznej, – modernizacja instalacji elektrycznej. Projekt zawiera kompleksową termomodernizację obiektu, celem poprawy jego efektywności energetycznej i funkcjonalności. Pozwoli to na pełniejsze korzystanie z obiektu Stadionu, którego zaplecze jest niezbędne do obsługi różnych wydarzeń, w tym zaplanowanych projektów miękkich w programie rewitalizacji.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	420 000
Okres realizacji projektu	2017-2018
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – poprawa efektywności energetycznej budynku szatniowo-sanitarnego, – kompleksowy remont obiektu, – zmniejszenie zużycia energii, – poprawa funkcjonowania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dzięki modernizacji budynku szatnio-sportowego. Wskaźniki: – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Projekt jest powiązany z realizacją działania dotyczącego prowadzenia KIS (Projekt 11). Członkowie KIS, mogliby uczestniczyć przy przebudowie danego obiektu, a także być odpowiedzialni za obsługę zrewitalizowanego obszaru.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PROJEKTU NR 5	
Nazwa projektu	**Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnieni infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.4 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: działki nr 871/6, 874
Zakres realizowanych zadań	Projekt przewiduje kompleksowe zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego w miejscowości Moszczenica, na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle. Projekt obejmuje następujące zadania: – zakup i montaż urządzeń placu zabaw, – zakup i montaż urządzeń siłowni zewnętrznej, – montaż altany, ławek, stojaka, – zagospodarowanie otoczenia boiska i placu. Infrastruktura istniejąca na danym obszarze jest w złym stanie technicznym i przeprowadzenia kompleksowych działań celem poprawy jego funkcjonalności. Przeprowadzenie danej inwestycji stworzy atrakcyjną przestrzeń publiczną co wpłynie na jakość życia mieszkańców dzięki stworzeniu miejsca aktywności programu.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	50 000
Okres realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – integracja lokalnej społeczności, – możliwość spędzenia czasu na świeżym powietrzu, – powstanie nowego atrakcyjnego miejsca spotkań mieszkańców, – możliwość organizacji na zrewitalizowanym obszarze różnorodnych wydarzeń, imprez, czy innych projektów rewitalizacyjnych, – promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców. Wskaźniki:

	– Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Niniejszy projekt jest ściśle powiązany z realizacją projektów społecznych ujętych w programie. Projekt nr 10 dotyczący animacji lokalnej może być realizowany również na rewitalizowanym terenie. Natomiast członkowie KIS (projekt 11) będą mogli być uczestniczyć przy realizacji danego zadania, a także być odpowiedzialni za obsługę obszaru placu zabaw i boiska osiedlowego.
Potencjalne źródło finansowania	– Fundusz Sołecki sołectwa Moszczenica-Osiedle.

KARTA PROJEKTU NR 6	
Nazwa projektu	**Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości 2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju początkujących przedsiębiorców 2.2 Przygotowanie terenów i obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica działki nr: 631, 640/4, 640/37, 640/26, 640/27 i 853/5
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy rozbudowy targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną celem poprawy warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, a także stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej. W zakres zadań danego projektu wchodzą: – budowa wiaty handlowej na ok. 50 stanowisk handlowych, – uzbrojenie terenu, – utwardzenie placu, – budowa ok. 50 miejsc postojowych, Kompleksowe zagospodarowanie terenu odpowiada na zdiagnozowane problemy gospodarcze, w postaci małej liczby prowadzonych działalności gospodarczej, a także tendencji zmian liczby podmiotów. Efektem danego działania w zamierzeniu ma być stworzenie atrakcyjnego miejsca dla mieszkańców przeznaczonego do handlu, jak i miejsca spotkań i integracji.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	850 000
Okres realizacji projektu	2018-2019
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, lokalni przedsiębiorcy
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – stworzenie dobrych warunków dla przedsiębiorców chcących prowadzić działalność na danym obszarze,

	– usunięcie istniejących barier komunikacyjnych (brak miejsc parkingowych), – wzrost liczby podmiotów gospodarczych, – powstanie nowych miejsc pracy, – stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań, – utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, – integracja lokalnej społeczności, – stworzenie miejsca organizacji imprez i różnego rodzaju wydarzeń. Wskaźniki: – powierzchnia zrewitalizowanych obszarów, – liczba przedsiębiorców korzystających z targowiska, – liczba nowopowstałych miejsc pracy.
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Projekt jest powiązany z realizacją projektów nr 11 i 12. Członkowie KIS-u będą mogli być odpowiedzialni za obsługę danego terenu, a także będą mogli znaleźć zatrudnienie w przedsiębiorstwach działających na danym obszarze. Również potencjalni przedsiębiorcy, którzy skorzystają z projektu 12 będą mogli zlokalizować swoją działalność na przebudowanych targowisku.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – PROW.

KARTA PROJEKTU NR 7	
Nazwa projektu	**Utworzenie świetlicy środowiskowej na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji 1.1 Aktywne włączenie społeczne osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem 1.3 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica, GOPS, podmioty prywatne
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica: Podobszar rewitalizacji Moszczenica – siedziba GOKiS Podobszar rewitalizacji Gajkowice – świetlica wiejska
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada utworzenie świetlicy środowiskowej w Gminie Moszczenica. Świetlica będzie funkcjonować w dwóch lokalizacjach na obydwu podobszarach rewitalizacji. Świetlica środowiskowa ma za zadanie wsparcie w wychowaniu dzieci i młodzieży, szczególnie z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, czy rodzin dysfunkcyjnych. Świetlica świadczy usługi tj.: pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, pomoc w wychowaniu dzieci, rozwija zainteresowania podopiecznych, czy oferuje wsparcie psychologiczne, socjoterapeutyczne i materialne.

	Dane zadanie przeciwdziała zbadanym problemom natury społecznej, przede wszystkim dotykających rodzin, które korzystają z pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży. W diagnozie wykazano problemy tj. duża liczba osób pobierających zasiłek rodzinny i wysoka liczba dzieci korzystających z dożywiania.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	100 000
Okres realizacji projektu	2018-2023
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – pomoc w wychowaniu i opiece nad dziećmi z rodzin będących w trudnej sytuacji ekonomicznej, – pomoc w nauce i zrost kompetencji społecznych wśród dzieci i młodzieży, – poprawa jakości życia dzieci z rodzin zależnych od pomocy społecznej. Wskaźniki: – liczba dzieci korzystających z usług świetlicy środowiskowej.
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Projekt związany z utworzeniem świetlicy środowiskowej jest ściśle powiązany z projektami infrastrukturalnymi nr 3 i 9, które będą docelowym miejscem działalności świetlicy środowiskowej.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PROJEKTU NR 8	
Nazwa projektu	**Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w Moszczenicy**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnienie infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.4 Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica działka. nr 308/2
Zakres realizowanych zadań	Projekt przewiduje kompleksowe zagospodarowanie terenu położonego na działce 308/2 na terenie miejscowości Moszczenica na cele utworzenia placu zabaw i siłowni zewnętrznej.

	Projekt obejmuje następujące zadania: – zakup i montaż urządzeń placu zabaw, – zakup i montaż urządzeń siłowni zewnętrznej, – budowa altany, grilla, – zagospodarowanie otoczenia i utworzenie boiska do piłki nożnej oraz siatkówki. Przeprowadzenie danego działania ma na celu kompleksowe zagospodarowanie wybranego terenu na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności. W danej części miejscowości brakuje miejsca spotkań, rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Odpowiednie zagospodarowanie tej przestrzeni publicznej pozwoli ożywić ten obszar i uatrakcyjnić go dla mieszkańców. Na tym terenie będą mogły się również odbywać różnego rodzaju zajęcia i imprezy dla lokalnej społeczności, a także będą mogły być realizowane inne projekty rewitalizacyjne o charakterze miękkim.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	15 000
Okres realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – stworzenie miejsca spotkań i integracji społecznej, – stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, – promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców, – rozwój podstawowej infrastruktury społecznej, – możliwość organizacji na zrewitalizowanym obszarze różnorodnych wydarzeń, imprez, czy innych projektów rewitalizacyjnych. Wskaźniki: – powierzchnia zrewitalizowanych obszarów.
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest ściśle powiązany z realizacją projektu nr 10 i 11. Działania z zakresu animacji lokalnej będą mogły być prowadzone na zrewitalizowanym obszarze, natomiast członkowie KIS będą mogli uczestniczyć przy pracach budowalnych zwartych w danym projekcie, a także obsługiwać dany plac zabaw i siłownie zewnętrzną.
Potencjalne źródło finansowania	– Fundusz Sołecki sołectwa Moszczenica

KARTA PROJEKTU NR 9	
Nazwa projektu	**Budowa świetlicy OSP Gajkowice**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji 3.2 Modernizacja i uzupełnienie infrastruktury społecznej na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Gajkowice: działka nr 176/2
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada rozbudowę świetlicy OSP Gajkowice w miejscu istniejącego budynku OSP. Obecny stan budynki uniemożliwia efektywne wykorzystanie na cele społeczne. W zakres zadań projektu wchodzi: – wykonanie dokumentacji projektowej, – zakup materiałów budowlanych, – częściowa rozbiórka istniejącego budynku, celem jego rozbudowy.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	400 000
Okres realizacji projektu	2017-2023
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – modernizacja infrastruktury społecznej w postaci budynku OSP, – utworzenie świetlicy wiejskiej – miejsca spotkań integrujących lokalną społeczność, – integracja mieszkańców i ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji, – poprawa warunków działania OSP Gajkowice, – poprawa jakości życia mieszkańców, – wsparcie realizacji pozostałych projektów rewitalizacyjnych dzięki stworzeniu Wskaźniki: – Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Projekt jest powiązany z realizacją projektów miękkich nr 7, 10, 11 i 12 zawartych w niniejszym programie. Powstała w ramach projektu świetlica OSP będzie również służyć jako miejsce realizacji działań miękkich na podobszarze rewitalizacji.
Potencjalne źródło finansowania	– Fundusz Sołecki sołectwa Gajkowice, – PROW.

KARTA PROJEKTU NR 10	
Nazwa projektu	**Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji 1.1 Aktywne włączenie społeczne osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem 1.3 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	GOPS, Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica: obiekty i przestrzenie publiczne w Moszczenicy i Gajkowicach
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada przeprowadzenie działań animacyjno-edukacyjnych z zakresu reintegracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie co zostało zdiagnozowane przy pomocy wskaźników odnoszących się do korzystania z pomocy społecznej. W ramach projektu przewiduje się realizację następujących działań: – zatrudnienie animatorów społeczności lokalnej, – przeprowadzenie warsztatów aktywizacji społecznej, – organizacja imprez, spotkań, wydarzeń mających na celu integracje lokalnej społeczności, trening kompetencji i umiejętności społecznych. Animatorzy będą odpowiedzialni za przygotowanie i realizację warsztatów, a także pozostałych działań animacyjno-edukacyjnych. Miejsce prowadzonych zajęć będzie zależeć od programu warsztatów ustalonych przez animatorów. Zajęcia będą się odbywać na obydwu podobszarach, w miejscu zamieszkania osób objętych projektem, a także w odpowiednio przystawalnych obiektach i obszarach, w tym tych które są objęte rewitalizacją.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	200 000
Okres realizacji projektu	2017-2023
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – zmniejszenie skali problemów społecznych, – włączenie społeczne osób wykluczonych, – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji, – aktywizacja zrewitalizowanych obszarów poprzez prowadzenie na ich obszarze cyklicznych zajęć, – wzrost jakości kapitału społecznego, – zwiększenie samowystarczalności ekonomicznej mieszkańców i zmniejszenie liczby

	beneficjentów pomocy społecznej, – integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki: – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – Liczba zorganizowanych szkoleń (rocznie)
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest powiązany z realizacją projektów o charakterze infrastrukturalnym nr 2, 3, 5, 8, 9. Na rewitalizowanych obszarach i w obiektach mogły by się odbywać zajęcia w ramach prowadzonej animacji lokalnej.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PROJEKTU NR 11	
Nazwa projektu	**Utworzenie Klubu Integracji Społecznej**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji 1.1 Aktywne włączenie społeczne osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem 1.2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych 1.3 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmiot/y realizujące	GOPS, Gmina Moszczenica, podmioty prywatne
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica: Moszczenica siedziba GOKiS – siedziba KIS, zajęcia i zadania KIS będą realizowane w obiektach i przestrzeni publicznej na podobszarach Moszczenica i Gajkowice.
Zakres realizowanych zadań	Projekt dotyczy utworzenia Klubu Integracji Społecznej w Moszczenicy we współpracy z GOPS. Działalność KIS będzie polegać na: – diagnozie indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu, – poradnictwu psychologicznemu i psychospołecznemu, – treningowi kompetencji i umiejętności społecznych, – prowadzeniu kursów i szkoleń umożliwiających nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, – przygotowanie członków KIS do pracy przy realizacji pozostałych projektów rewitalizacyjnych, W ramach projektu przewiduje się szkolenia dla pracowników obsługi KIS celem podniesienia kwalifikacji zawodowych.
Szacunkowa wartość projektu	500 000

(przybliżony koszt w zł)	
Okres realizacji projektu	2017-2023
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych oraz wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, – integracja lokalnej społeczności, – wzrost jakości kapitału społecznego, – zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji, – wsparcie realizacji pozostałych działań rewitalizacyjnych przez członków KIS, Wskaźniki: – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w projekcie – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu projektu – Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu projektu – Liczba zorganizowanych szkoleń (rocznie)
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Dany projekt jest ściśle powiązany z realizacją działań infrastrukturalnych ujętych w projektach nr 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9. Członkowie KIS będą mogli uczestniczyć w realizacji danych projektów na etapie prac budowlanych, remontowych czy montażowych, a także być odpowiedzialni za utrzymanie i obsługę zrewitalizowanych obszarów i budynków.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PROJEKTU NR 12	
Nazwa projektu	**Pierwszy krok we własny biznes – wsparcie przedsiębiorczości**
Zgodność z celami strategicznymi i kierunkami działań	Cel 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości 2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju początkujących przedsiębiorców Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji 1.2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica

Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Gminy Moszczenica: obiekty i przestrzenie publiczne w Moszczenicy i Gajkowicach
Zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje realizację działań szkoleniowo-doradczych polegających na przeprowadzeniu cyklicznych szkoleń i warsztatów dla osób planujących założyć własną działalność gospodarczą, a także prowadzenie punktu doradztwa biznesowego, gdzie będą mogli pozyskać informacje jak rozpocząć własną działalność gospodarczą. Punkt doradztwa będzie zlokalizowany w Urzędzie Gminy w Moszczenicy.
Szacunkowa wartość projektu (przybliżony koszt w zł)	50 000
Okres realizacji projektu	2017-2020
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, potencjalni przedsiębiorcy
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia rezultatów w stosunku do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja danego projektu ma na celu osiągnięcie pożądanych rezultatów: – wzrost liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych, – zmniejszenie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych, – zmniejszenie liczby osób bezrobotnych , – powstanie nowych miejsc pracy, – zwiększenie atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki: – liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych, – odsetek przedsiębiorców pozytywnie oceniających wsparcie rozwojowe otrzymane po utworzeniu działalności gospodarczej w ramach programu
Powiązania z innymi projektami/przedsięwzięciami	Projekt jest powiązany z realizacją projektów nr 1, 3, 6, 9. Dotyczą one wsparcia nowych terenów inwestycyjnych gdzie uczestnicy opisywanego projektu będą mogli prowadzić swoją działalność, a także z projektami dotyczącymi modernizacji obiektów, w których będą mogły być realizowane zadania zawarte w danym projekcie.
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica.

8.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Lista pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawia się następująco:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Lipowej i Cmentarnej w Moszczenicy
2. Przebudowa oczyszczalni ścieków w Moszczenicy
3. Rozbudowa drogi w ul. Kosowskiej w Moszczenicy
4. Rozbudowa drogi gminnej Nr 1532E/1 Rękoraj – Moszczenica

Poniżej została przedstawiona charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w postaci kart przedsięwzięć. Zawarto w nich informację w postaci syntetycznego opisu realizacji danych zadań. Wskazano również tam gdzie to możliwe lokalizację danego projektu, okres realizacji, szacunkową wartość i potencjalne źródła finansowania.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 1	
Nazwa projektu	**Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Lipowej i Cmentarnej w Moszczenicy**
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica ul. Lipowa i Cmentarna
Charakterystyka przedsięwzięcia	W ramach realizacji danego przedsięwzięcie przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do granic posesji na w ciągu ulic Lipowej i Cmentarnej w Moszczenicy. Przedsięwzięcie zakłada dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej w Moszczenicy. Efektem danego działania jest poprawa dostępności do sieci kanalizacyjnej i systematycznie zwiększanie liczby nieruchomości korzystających z kanalizacji sanitarnej. Celem jest poprawa jakości życia mieszkańców a także ochrona środowiska przyrodniczego poprzez usprawnienie systemy oczyszczania nieczystości ciekłych i zredukowanie dzięki temu liczby zbiorników bezodpływowych. Dane przedsięwzięcie jest powiązane z realizacją przedsięwzięcia nr 2 dotyczącego przebudowy oczyszczalni ścieków w Moszczenicy, która pozwoli rozbudować sieć kanalizacji i zwiększy jej dostępność dla większej liczby mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu	3 250 000
Okres realizacji projektu	2018-2019
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 2	
Nazwa projektu	**Przebudowa oczyszczalni ścieków w Moszczenicy**
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: dz. 447, 448 obręb Moszczenica
Charakterystyka przedsięwzięcia	Dane przedsięwzięcie dotyczy przebudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w Moszczenicy w zakresie budowy systemu zagospodarowania osadów ściekowych wraz z wyrównaniem przepływów, który obejmuje: – układ zagospodarowania osadów ściekowych, – zbiornik stabilizacji tlenowej osadów, – stacja odbioru osadów nieodwodnionych, – hala technologiczna kompostowni z pomieszczeniami prasy osadów, – hala kompostowni. Realizacja danego zadania jest niezbędna aby można było systematycznie rozbudowywać sieć

	kanalizacji w Gminie Moszczenica, w tym w obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie jest ściśle powiązane z realizacja przedsięwzięcia nr 1.
Szacunkowa wartość projektu	4 800 000
Okres realizacji projektu	2017-2020
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – RPO WŁ.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 3	
Nazwa projektu	**Rozbudowa drogi w ul. Kosowskiej w Moszczenicy**
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Moszczenica: dz. nr 903 obręb Moszczenica
Charakterystyka przedsięwzięcia	Dane przedsięwzięcie dotyczy rozbudowy drogi w ciągu ulicy Kosowskiej w Moszczenicy. W ramach inwestycji przewiduje się: – rozbudowę drogi na odcinku 1,14 km, – budowę parkingu o powierzchni 1670 m^2 i jezdnie manewrowe z kostki brukowej, – budowę chodników, – budowę odwodnienia Realizacja danego zadania wpłynie na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym na rewitalizowanym odcinku. Dodatkowo realizacja zadania poprawi dostępność komunikacyjną do miejsc realizacji innych działań rewitalizacyjnych przede wszystkim dla mieszkańców Moszczenicy, którzy korzystają bezpośrednio z danej ulicy.
Szacunkowa wartość projektu	2 850 000
Okres realizacji projektu	2018
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica, – Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016–2019.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA NR 4	
Nazwa projektu	**Rozbudowa drogi gminnej Nr 1532E/1 Rękoraj – Moszczenica**
Podmiot/y realizujące	Gmina Moszczenica
Lokalizacja	Dz. nr 631 obręb Moszczenica
Charakterystyka przedsięwzięcia	Dane przedsięwzięcie dotyczy rozbudowy drogi gminnej w ciągu ulicy Dworcowej w Moszczenicy. W ramach inwestycji przewiduje się rozbudowę drogi na odcinku około 1 km. Jest to III etap modernizacji danej drogi i jest zlokalizowany w całości na obszarze rewitalizacji. Realizacja danego przedsięwzięcia będzie wsparciem dla projektów głównych nr 1 i 2, ponieważ dana droga zapewnia bezpośredni dostęp do terenów po dawnych zakładach przemysłowych i do zespołu dworsko-parkowego. Modernizacja tej drogi poprawi dostępność do rewitalizowanych obszarów, co jest ważne z punktu widzenia potencjalnych przedsiębiorców i inwestorów, a także pozostałych interesariuszy rewitalizacji. Przebudowa ul. Dworcowej wpłynie na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym na danym odcinku i będzie kontynuacją wcześniej realizowanych etapów (I i II).
Szacunkowa wartość projektu	1 800 000
Okres realizacji projektu	2017
Potencjalne źródło finansowania	– środki własne Gminy Moszczenica.

IX. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawiono mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych. Opisano mechanizmy zapewniania komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami podmiotów i funduszy na obszarze rewitalizacji. Przedstawiono również syntetyczny opis działań zapewniających włączenie mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.

9.1. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WŁ. Poszczególne wymiary zostały przedstawione w grafice poniżej

Ryc. 40. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020"

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Szczegółowy opis komplementarności GPR dla poszczególnych wymiarów został przedstawiony poniżej.

9.1.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna została zachowana dzięki skupieniu działań na obszarze rewitalizacji, czyli w miejscu największej koncentracji zbadanych problemów, a także obszaru istotnego dla rozwoju lokalnego Gminy Moszczenica. W wyniku przeprowadzonej analizy wyznaczono 2 podobszary, na których zbadano największą koncentrację negatywnych zjawisk, czyli Gajkowice i Moszczenica. Wszystkie ujęte w programie projekty i przedsięwzięcia są zlokalizowane w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Niektóre z działań obejmują obydwa podobszary rewitalizacji, natomiast inne dotyczą tylko jednego konkretnego podobszaru. Koncentracja interwencji na wyznaczonych podobszarach wynika z potrzeby osiągnięcia jak największej efektywności podjętej interwencji w ramach procesu rewitalizacji i ograniczenia zbadanych na obszarze rewitalizacji problemów, które pozwoli wyjść z sytuacji kryzysowej.

Zawarte w programie główne projekty i przedsięwzięcia są ze sobą powiązane i wzajemnie się dopełniają. Pomiędzy danymi działaniami zachodzi efekt synergii, który prowadzi do kompleksowej interwencji w obszarze kryzysowym. Działania nie wpływają tylko i wyłącznie na rozwiązanie problemów punktowo, a oddziałują kompleksowo na cały obszar rewitalizacji. Działania infrastrukturalne służą poprawie warunków i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W ramach programu przewiduje się kompleksowe zrewitalizowanie infrastruktury społecznej i technicznej, która ma przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Jednym z kluczowych projektów w programie jest rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego celem stworzenia centrum rozwoju gospodarczego dla całej Gminy Moszczenica, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dana inwestycja wpisuje się w idee rewitalizacji dzięki skupieniu interwencji na terenach poprzemysłowych, które w latach 90 utraciły swoją pierwotną funkcje. Przez likwidacje zakładów zwiększyła się również skala problemów społecznych, w szczególności bezrobocia i zależności mieszkańców od pomocy społecznej. Modernizacja danego terenu poprawi również stan zagospodarowania obszaru poprzez adaptację niewykorzystanych obiektów i nadanie im nowych funkcji. Drugim z projektów poświęconych rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości jest rozbudowa terenu targowiska, które jest centrum lokalnego handlu.

Pozostałe przedsięwzięcia infrastrukturalne dotyczą również rozwoju dysfunkcyjnych terenów. Park, place zabaw i boiska w Moszczenicy ujęte w projektach dotyczą modernizacji i rozbudowie istniejącej infrastruktury społecznej. Budynki GOKiS i budynek szatniowo-sanitarny GLKS również nie odpowiadają potrzebom mieszkańców i wymagają kompleksowej modernizacji. Ta sama sytuacja dotyczy budynku świetlicy OSP w Gajkowicach. Dane obiekty po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych mają wspierać efektywną realizację działań miękkich ujętych w programie.

Projekty miękkie natomiast są ukierunkowane na aktywne włączenie społeczne mieszkańców, dzięki czemu przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu. Są również ściśle powiązane z projektami infrastrukturalnymi, które wspomagają pozytywne przemiany w sferze społecznej. Pomiędzy danymi działaniami zachodzi efekt synergii, dzięki wsparciu eliminacji zdiagnozowanych problemów społecznym poprzez rozwój infrastruktury służącej lokalnej społeczności.

Taki szeroki zasięg oddziaływania i koncentracja przestrzenna inwestycji pozwoli na kompleksowy zakres interwencji na całym obszarze rewitalizacji, bez przenoszenia problemów na inne obszary. Dana interwencja wpisuje się również w politykę rozwoju Gminy

Moszczenica określoną w dokumentach strategicznych i planistycznych, będąc jej kontynuacją. Wdrożenie założeń programu rewitalizacji prowadzi również do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju Gminy Moszczenia dzięki wyjściu z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

Wszystkie z zaplanowanych projektów głównych są zlokalizowane na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica. W następnej tabeli przedstawiano, na których podobszarach rewitalizacji są realizowane poszczególne projekty główne i pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 34. Komplementarność przestrzenna

Nazwa	Realizacja na podobszarach rewitalizacji	
	Moszczenica	**Gajkowice**
Projekty główne		
1. Rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego	**X**	
2. Rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego w Moszczenicy	**X**	
3. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy	**X**	
4. Kompleksowa modernizacja budynku szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy	**X**	
5. Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle	**X**	
6. Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną	**X**	
7. Utworzenie świetlicy środowiskowej na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica	**X**	**X**
8. Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w Moszczenicy	**X**	
9. Budowa świetlicy OSP Gajkowice		**X**
10. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu	**X**	**X**
11. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	**X**	**X**
12. Pierwszy krok we własny biznes – wsparcie przedsiębiorczości	**X**	**X**
Pozostałe przedsięwzięcia		
1. Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Lipowej i Cmentarnej w Moszczenicy	**X**	
2. Przebudowa oczyszczalni ścieków w Moszczenicy	**X**	
3. Rozbudowa drogi w ul. Kosowskiej w Moszczenicy	**X**	
4. Rozbudowa drogi gminnej Nr 1532E/1 Rękoraj – Moszczenica	**X**	

Źródło: opracowanie własne

9.1.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych również została zachowana. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica obejmuje wszystkie zbadane sfery rewitalizacji wyrażone w działaniach rewitalizacyjnych, a są to sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa. Prawidłowo prowadzona rewitalizacja odnosi do wszystkich z wymienionych sfer i dopiero wtedy prowadzi do skutecznej rewitalizacji obszaru znajdującego się w sytuacji kryzysowej. Projekty zawarte w GPR wzajemnie dopełniają się tematycznie i oddziałują na wszystkie zdiagnozowane problemy. Powiązania pomiędzy projektami zostały wskazane w kartach projektów. Realizacja projektów ze sfery społecznej przyczyniających się do aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców jest wspierana przez inwestycję poprawiające warunki bytowe mieszkańców, czy tworzące i modernizujące infrastrukturę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. Takie zintegrowanie działań rewitalizacyjnych zapobiega fragmentacji działań i skupianiu się tylko na aspektach społecznych (rewitalizacja „społeczna") lub wyłącznie na aspektach pozaspołecznych (rewitalizacja „techniczna"), które są błędnym założeniem ponieważ rewitalizacja zawsze jest działaniem kompleksowym oddziałującym na wszystkie aspekty rewitalizacji.

W sferze społecznej interwencja jest skierowana na eliminację wykazanych na obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk tj. bezrobocie, pomoc społeczna, poziom bezpieczeństwa, proces starzenia się ludności. Celem zaplanowanych projektów miękkich jest ograniczenie skali zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, która ma doprowadzić do wyjścia z sytuacji kryzysowej Gajkowic i Moszczenicy. Wynikiem zdiagnozowanych problemów ze sfery społecznej było określenie celu pierwszego, który jest ukierunkowany na ograniczenie problemów społecznych.

Pozostałe cele rewitalizacji dotyczą realizacji konkretnych zadań w pozostałych sferach rewitalizacji. Cel drugi odnosi się do złej sytuacji gospodarczej na obszarze rewitalizacji i jest skierowany na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Cel dotyczy przeprowadzenia kompleksowych przemian przestrzenno-funkcjonalnych, które są ukierunkowane na wsparcie skutecznej realizacji projektów miękkich i na poprawę warunków życia mieszkańców dzięki modernizacji infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych z obszaru rewitalizacji. Cel czwarty natomiast dotyczy się poprawy sytuacji w sferze środowiskowej.

Następna tabela ukazuje bezpośrednie powiązania projektów głównych z opisanymi powyżej celami szczegółowymi.

Tabela 35. Powiązania projektów głównych z celami szczegółowymi

Projekt główny	Cel 1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców rewitalizacji	Cel 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	Cel 3. Przeprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych ukierunkowanych na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel 4. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
1. Rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego		X	X	
2. Rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego w Moszczenicy	X		X	
3. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy			X	
4. Kompleksowa modernizacja budynku szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy			X	X
5. Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle			X	
6. Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną		X		
7. Utworzenie świetlicy środowiskowej na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica	X			
8. Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w Moszczenicy			X	
9. Budowa świetlicy OSP Gajkowice			X	
10. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu	X			
11. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	X			
12. Pierwszy krok we własny biznes – wsparcie przedsiębiorczości		X		

Źródło: opracowanie własne

Główne projekty rewitalizacyjne są również powiązane pomiędzy sobą. Chodzi tutaj przede wszystkim o projekty, które mogą otrzymać dofinansowanie z funduszu EFRR i EFS. Są to projekty zintegrowane i zachodzi między nimi korelacja. Są one wspólnie ukierunkowane na osiągnięcie efektu w postaci ograniczenia problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, a także wykorzystują lokalny potencjał do rozwiązania wskazanych problemów. Szczegółowy opis powiązań został zawarty w opisie każdego z projektów głównych. W następnej tabeli wskazano bezpośrednie powiązania projektów głównych pomiędzy sobą.

Tabela 36. Powiązania projektów głównych

	Projekt główny nr 1	Projekt główny nr 2	Projekt główny nr 3	Projekt główny nr 4	Projekt główny nr 5	Projekt główny nr 6	Projekt główny nr 7	Projekt główny nr 8	Projekt główny nr 9	Projekt główny nr 10	Projekt główny nr 11	Projekt główny nr 12
Projekt główny nr 1											X	X
Projekt główny nr 2										X	X	
Projekt główny nr 3							X			X		X
Projekt główny nr 4											X	
Projekt główny nr 5										X	X	
Projekt główny nr 6											X	X
Projekt główny nr 7			X						X			
Projekt główny nr 8										X	X	
Projekt główny nr 9							X			X	X	X
Projekt główny nr 10		X	X		X			X	X			
Projekt główny nr 11	X	X		X	X	X		X	X			
Projekt główny nr 12	X		X			X			X			

Źródło: opracowanie własne

9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polega na wypracowaniu systemu zarządzania i oceny programu rewitalizacji. W ramach realizacji Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica utworzono system zarządzania i oceny efektywności wdrażanych działań. Stworzono karty oceny projektu/przedsięwzięcia, a także wybrano wskaźniki monitorujące przebieg procesu rewitalizacji. Wskazano również podmioty odpowiedzialne za zarządzanie procesem rewitalizacji w Gminie Moszczenica. Szczegółowy opis wszystkich powyższych założeń jest zawarty w rozdziale XI Opis struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji i XII System monitorowania i oceny programu rewitalizacji.

9.1.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność **źródeł finansowania** została zachowana we wszystkich projektach i przedsięwzięciach, co oznacza, że w kontekście polityki spójności 2014-2020 planowane działania opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym: środki własne podmiotów realizujących dane zadania. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne mogą zostać dofinansowane z różnych źródeł, także krajowych, które wskazano w projektach. Dokładne wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w rozdziale X Finansowanie programu rewitalizacji i harmonogram realizacji działań.

9.1.5. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa została zachowana dzięki integracji działań o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowanych bądź w trakcie realizacji na terenie Gminy Moszczenica. Dane działania są komplementarne z zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami ujętymi w Gminnym Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica. Program jest także kontynuacją i uzupełnieniem wcześniejszych projektów o charakterze rewitalizacyjnym i nie powiela zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć. Poniższa tabela przedstawia zrealizowane projekty o charakterze rewitalizacyjnym na terenie Gminy Moszczenica.

Tabela 37. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych

Nr	Tytuł projektu	Źródło dofinansowania
projekty zrealizowane		
1	Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków do Q=1875m3/d w Moszczenicy, gm. Moszczenica, pow. piotrkowski, woj. łódzkie".	RPO WŁ 2007-13
2	Budowa kompleksu sportowego MOJE BOISKO-ORLIK 2012	MSiT Urząd Marszałkowski w Łodzi
3	Budowa targowiska wraz z parkingiem w Moszczenicy, ul. Dworcowa	PROW 2007-2013
4	Rozbudowa drogi gminnej nr 1532E/1 Rękoraj - Moszczenica, etap II	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
5	Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego „Serpentynka" w Woli Moszczenickiej	PROW 2017-13
6	E-Leader szansą na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dla mieszkańców gmin: Moszczenica, Ujazd, Będków i Czarnocin	POIG 2007-2013
7	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Moszczenicy poprzez rozbudowę i odwodnienie budynku GOK, budowę amfiteatru z widownią wraz z infrastrukturą techniczną	PROW 2007-13
8	Budowa Gminno-Szkolnej Hali Sportowej wraz z zapleczem i zagospodarowaniem terenu wokół hali w Moszczenicy, ul. Spacerowa	MSiT- FRKF
9	Rozbudowa drogi gminnej nr 1532E/1 Rękoraj - Moszczenica, etap I	RPO WŁ
10	Rozbudowa pompowni ścieków w Woli Moszczenickiej, ul. Boczna	PROW 2007-13
11	Rozbudowa drogi gminnej nr 1532E/1 Rękoraj - Moszczenica, etap II	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Moszczenicy

Większość projektów realizowanych w perspektywie finansowej 2007-2013 miała charakter infrastrukturalny. Dotyczyły one przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Realizacja tych inwestycji wpłynęła na jakość życia mieszkańców Gminy Moszczenica. Projekty infrastrukturalne zaplanowane w programie rewitalizacji są rozszerzeniem wcześniej prowadzonych działań, jednakże są ściśle skorelowane z zaplanowanymi do realizacji projektami społecznymi co wpływa na większą efektywność i kompleksowość prowadzonej interwencji. Dlatego zmodernizowana infrastruktura społeczna i odpowiednie zagospodarowane przestrzenie publiczne będą odpowiednio wykorzystywane i będą służyły lokalnej społeczności.

Należy zwrócić uwagę, że w poprzedniej perspektywie zrealizowano jeden projekt społeczny (nr 6), który polegał na przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu. Obecnie zaplanowano do realizacji w programie 3 główne projekty o charakterze miękkim. Projekty główne (projekty główne nr 10, 11 i 12) są nastawione na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców, aktywne włączenie społeczne osób wykluczonych, czy też wsparcie lokalnych przedsiębiorców. Zaplanowane w programie rewitalizacji projekty miękkie są znacznym rozszerzeniem wcześniej prowadzonych działań w sferze społecznej i w dużym stopniu wpłyną na ograniczenie zbadanych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Różnią się też tym, że są skierowano do mieszkańców podobszarów rewitalizacji.

Zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica działania są w części kontynuacją, a także uzupełnieniem poprzednio zrealizowanych projektów. Celem realizacji programu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego osiągnięcie zrównoważonego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej Gminy Moszczenica.

9.2. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica został opracowany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji podjętego Uchwałą Rady Gminy Moszczenica Nr XXXVIII/292/17 z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i jest zgodny z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Prowadzenie rewitalizacji jest zadaniem własnym gminy, dlatego realizując zadania własne Gmina Moszczenica przystąpiła do opracowania GPR. Pierwszym krokiem było zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy, predysponujących dane obszary do działań rewitalizacyjnych.

W celu włączenia interesariuszy rewitalizacji przeprowadzono kilka spotkań w ramach konsultacji społecznych na różnych etapach tworzenia programu rewitalizacji.

Pierwszym etapem było opracowanie projektu diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica. Po opracowaniu projektu diagnozy przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu Uchwały Rady Gminy Moszczenica w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica. Konsultacje odbyły się w dniach od 11 kwietnia do 12 maja 2017 r. Wybrano następujące formy konsultacji społecznych:

- Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, na którym został przedstawiony projekt „Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica”, a także była możliwość wyrażenia uwag, opinii i propozycji oraz składanie ich do protokołu. Spotkanie odbyło się w Urzędzie Gminy w Moszczenicy dnia 26 kwietnia 2017 r.
- Zbierania uwag ustnych - uwagi można było składać w okresie od dnia 11 kwietnia do 12 maja 2017 r. w Urzędzie Gminy w Moszczenicy, w godzinach pracy Urzędu.
- Zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie Gminy Moszczenica w Biuletynie Informacji Publicznej.

W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi w formie pisemnej złożone za pomocą formularza konsultacyjnego.

Na spotkaniach otwartych, zostały przedstawione szczegółowo założenia projektu diagnozy i sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica. W trakcie spotkania nie wpłynęły żadne uwagi ustne i propozycje dodatkowych zmian co wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych sporządzono informację podsumowującą ich przebieg oraz opublikowano ją na stronie Biuletynu Informacji Publicznej: moszczenica.bipst.pl.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Niniejszy rozdział wskazuje źródła finansowania, harmonogram i szacunkowe ramy finansowe konkretnych projektów głównych wraz ze wskazaniem wielkości dofinansowania możliwego do uzyskania z różnych źródeł. Termin realizacji danego projektu został podany w przybliżeniu i wielkość dofinansowania dotyczy całego okresu trwania projektu.

Źródłami finansowania zadań rewitalizacyjnych będą:

- środki publiczne,
- środki prywatne,
- środki komercyjne: kredyty, pożyczki,
- środki z funduszy Unii Europejskiej.

Głównym źródłem finansowania zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą środki własne Gminy Moszczenica pochodzące z budżetu Gminy Moszczenica. Gmina będzie również podejmowała działania w celu jak najszerszego włączenia środków prywatnych w realizację zaplanowanych projektów i przedsięwzięć. Środki zewnętrzne, przede wszystkim pochodzące z funduszy Unii Europejskiej stanowić będą dodatkowe źródło finansowania. Brak dofinansowania ze środków zewnętrznych może wpłynąć jedynie na termin realizacji lub ewentualnie zakres danego projektu/przedsięwzięcia.

Środki własne Gminy Moszczenica gwarantują realizację zamierzonych działań rewitalizacyjnych.

Możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższej tabeli wraz ze wskazaniem szacowanej, maksymalnej wielkości dofinansowania.

Tabela 38. Szacunkowe ramy finansowe i harmonogram realizacji projektów głównych

Termin realizacji projektu	Projekt	Całkowita wartość projektu	Środki publiczne			Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
2017-2019	1. Rewitalizacja terenów po byłych Zakładach Przemysłu Bawełnianego	6 500 000	975 000	5 525 000	-	-
2017-2018	2. Rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego w Moszczenicy	1 610 000	402 500	-	1 207 500	-
2017-2020	3. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Moszczenicy	1 000 000	500 000	-	500 000	
2017-2018	4. Kompleksowa modernizacja budynku szatniowo-sanitarnego GLKS w Moszczenicy	420 000	63 000	357 000	-	-
2017-2020	5. Zagospodarowanie terenu placu zabaw i boiska osiedlowego leżącego na terenie sołectwa Moszczenica – Osiedle	50 000	50 000	-	-	-
2018-2019	6. Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną	850 000	127 500	722 500	-	-
2018-2023	7. Utworzenie świetlicy środowiskowej na obszarze rewitalizacji Gminy Moszczenica	100 000	15 000	85 000	-	-
2017-2020	8. Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w Moszczenicy	15 000	15 000	-	-	-
2017-2023	9. Budowa świetlicy OSP Gajkowice	400 000	60 000	340 000	-	-
2017-2023	10. Animacja lokalna przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu	200 000	30 000	170 000	-	-

Termin realizacji projektu	Projekt	Całkowita wartość projektu	Środki publiczne			Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
2017-2023	11. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	500 000	75 000	425 000	-	-
2017-2020	12. Pierwszy krok we własny biznes – wsparcie przedsiębiorczości	50 000	50 000	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

XI. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica wymaga odpowiedniego systemu wdrażania i zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. GPR jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja GPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Moszczenica.

Za realizację Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy Moszczenica. Organem wspomagającym Wójta jest Komitet Rewitalizacji. Natomiast za koordynację wdrażania GPR odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji. Zespół będzie funkcjonował w strukturze Urzędu Gminy Moszczenica. W skład Zespołu wejdą pracownicy różnych wydziałów Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Za obsługę administracyjną Zespołu będzie odpowiedzialny Referat Inwestycji i Rozwoju.

Do zadań Zespołu ds. rewitalizacji należą:

- koordynacja wdrażania GPR,
- aktualizacja założeń Programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych przedsięwzięć),
- aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowej w gminie,
- monitoring i ocena wdrażania założeń GPR za pomocą sprawozdania oraz formularza efektów monitorowania programów rewitalizacji (według wytycznych określonych w dokumencie „Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+”),
- współpracę i zaangażowanie pozostałych interesariuszy, a przede wszystkim mieszkańców w proces rewitalizacji w Gminie Moszczenica,
- opracowywanie raportów z realizacji GPR i przedstawienie ich opinii publicznej,
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej).

Zespół ds. rewitalizacji będzie realizował zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną programu rewitalizacji w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania GPR.

Zespół ds. rewitalizacji będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu, czy promowania poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować GPR. Formami dialogu społecznego będą organizowane przez Zespół ds. rewitalizacji: spotkania otwarte, debaty z udziałem Komitetu Rewitalizacji i pozostałych interesariuszy.

W trakcie realizacji GPR będzie możliwość zgłaszania uwag co do realizacji założeń programu, a także zgłaszania własnych projektów i pomysłów na rewitalizację. Dokument ma charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli zgłaszać swoje projekty, czy pomysły dotyczące zmian możliwych do ujęcia w dokumencie bezpośrednio u członków Zespołu ds. rewitalizacji. Uwagi będą mogły być zgłaszane również do:

- pracowników Urzędu Gminy w Moszczenicy bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji,
- za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji,
- pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – zgłaszanie potrzeb i propozycji, w szczególności przez osoby będące podopiecznymi GOPS,
- za pośrednictwem Radnych Gminy, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców.

Program Rewitalizacji ma charakter otwarty i interesariusze rewitalizacji będą mogli aktywnie uczestniczyć w trakcie wdrażania, monitoringu i oceny procesu rewitalizacji. W każdej chwili będą oni mogli zgłosić swoje uwagi, pomysły, a także projekty, które wpisują się w proces rewitalizacji Gminy Moszczenica.

Organem opiniodawczo-doradczym dla Wójta Gminy Moszczenica w trakcie realizacji zamierzeń niniejszego programu będzie Komitet Rewitalizacji. Podstawą prawną dla Komitetu będzie uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu, powołania oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Określono w niej zadania (Rozdział 1) oraz organizację i tryb pracy Komitetu (Rozdział 2). Uchwała jest dostępna do wglądu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Moszczenica.

Wspomniana wyżej Uchwała określa szczegółowo zasady powołania Komitetu:

- Członków Komitetu powołuje Wójt Gminy Moszczenica w drodze Zarządzenia.
- Komitet liczy nie więcej niż 20 członków, w tym:
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli środowiska oświaty, kultury i służby zdrowia,
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli Rady Gminy,
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli środowiska architektów, urbanistów i planistów przestrzennych,
  - nie więcej niż 8 mieszkańców Gminy Moszczenica niewymienionych w innych podpunktach,
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli środowiska gospodarczego,
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na obszarze Gminy Moszczenica,
  - nie więcej niż 2 przedstawicieli pozostałych grup interesariuszy niewymienionych w innych podgrupach.
- Zgłoszenie chęci przystąpienia do Komitetu następuje na podstawie pisemnej deklaracji, której wzór stanowi załącznik do Regulaminu.
- Informacja o naborze członków do Komitetu udostępniona będzie publicznie na stronie www.moszczenica.bipst.pl oraz poprzez tablice ogłoszeń w sposób zwyczajowo przyjęty w Gminie Moszczenica. Ogłoszenie obowiązkowo określa termin i miejsce składania zgłoszeń kandydatów. Termin dokonywania zgłoszeń nie może być krótszy niż 14 dni od ukazania się informacji.
- W przypadku zgłoszenia większej ilości kandydatów niż maksymalna określona liczba członków Komitetu, wyłonienie kandydata następuje w drodze publicznego losowania przeprowadzonego przez Wójta Gminy Moszczenica.
- W przypadku zgłoszenia mniejszej ilości kandydatów niż dopuszczona, wyboru członków Komitetu dokonuje się z dostępnej grupy kandydatów.
- Kadencja Komitetu trwa do czasu zakończenia procesu rewitalizacji, co najmniej w latach 2017-2026.
- W trakcie kadencji Komitetu Wójt Gminy Moszczenica może odwołać obecnego

członka Komitetu lub powołać nowego z własnej inicjatywy, z inicjatywy interesariuszy lub na wniosek Przewodniczącego Komitetu.

Zadaniem Komitetu jest wspieranie działań Wójta Gminy Moszczenica w obszarze rewitalizacji. Komitet stanowi także forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz sprawuje funkcje opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica oraz oceną przebiegu procesu rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji jest uprawniony do wyrażenia opinii, podejmowania inicjatyw oraz działań odnoszących się do rewitalizacji Gminy Moszczenica, a także uczestniczy w przygotowaniu projektów uchwał Rady Gminy Moszczenica i zarządzeń Wójta Gminy Moszczenica związanych z rewitalizacją.

XII. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI

Odpowiedni system monitorowania i oceny GPR to niezbędne narzędzie kontroli efektywności realizacji programu. Cele rewitalizacji i stopień ich realizacji oraz skuteczności poszczególnych projektów musi być weryfikowana przez odpowiedni podmiot. Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ocenę GPR będzie wspomniany wcześniej Zespół ds. rewitalizacji.

Jednym z zadań Zespołu jest systematyczna ocena aktualności i stopnia realizacji GPR. W ramach oceny sporządzany będzie raport oraz prognoza realizacji w następnych latach, którą Zespół ds. rewitalizacji przedstawia Wójtowi Gminy Moszczenica. Ocena podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji. Raport będzie publikowany w Biuletynie Informacji Publicznej, w celu włączenia interesariuszy w proces monitoringu i oceny GPR. Interesariusze rewitalizacji będą mieli wgląd w przebieg wdrażania założeń GPR i będą mieć możliwość wpływu na kształt procesu rewitalizacji, poprzez możliwość zgłaszania uwag, propozycji zmian, czy własnych projektów, które będą uwzględnianie podczas sporządzania raportu.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR będzie sporządzana corocznie, w trakcie obowiązywania programu, począwszy od 2018 r.

Raport powinien zawierać karty oceny poszczególnych projektów i opis porównania rzeczywistego procesu wdrażania poszczególnych projektów z założonym dla nich w GPR harmonogramie.

Raport powinien zawierać informacje dotyczące:

- przebiegu procesu wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez poszczególne projekty z przedsięwzięć głównych opisanych także za pomocą wybranych wskaźników produktu i wskaźników bezpośredniego rezultatu przypisanych do projektów ujętych w karcie oceny realizacji danego projektu. Karty zostaną sporządzone przez podmiot/y realizujące dany projekt i przekazane Zespołowi ds. przygotowania rewitalizacji,

- przebieg wdrażania sposób monitorowania i oceny przebieg procesu wdrażania przedsięwzięć uzupełniających zostanie określony za pomocą odpowiednich wartości wskaźników produktu i wskaźników rezultatu bezpośredniego w trakcie składania danego projektu w ramach konkursu o dofinansowanie z konkretnych działań RPO, bądź z innego źródła. Na etapie tworzenia dokumentu GPR nie wskazano konkretnych wskaźników i ich wartości. Przedsięwzięcia uzupełniające również będą monitorowane za pomocą karty oceny projektu.
- sposób zmierzenia efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych opartych o monitorowanie wybranych wskaźników rozwoju na etapie sporządzenia diagnozy. Wskaźniki monitorowania procesu i planowane wartości do osiągnięcia w 2023 r. zostały przedstawione w dalszej części rozdziału w formie tabelarycznej,
- wykaz zgłoszonych przez interesariuszy uwag, pomysłów i projektów rewitalizacji.

Prognoza realizacji programu powinna natomiast zawierać:

- przewidywane zagrożenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- wskazanie potrzebnych zmian lub kontynuacji podstawowych założeń GPR,
- sposób uwzględnienia zgłoszonych przez interesariuszy uwag, pomysłów i projektów.

Zespół ds. rewitalizacji będzie odpowiedzialny za zbieranie Kart oceny projektu oraz analizę zmian wartości wskaźników monitorowania efektów realizacji GPR. Karty oceny poszczególnych projektów będą zbierane w przewidywanym w harmonogramie terminie zakończenia realizacji danego projektu. Natomiast analiza wartości poszczególnych wskaźników rozwoju będzie dokonywana corocznie, począwszy od 2018 r. co pozwoli na wprowadzenia ewentualnych zmian w programie.

Tabela 39. Karta oceny projektu

Nazwa projektu			
Podmiot/y realizujące			
Planowany termin realizacji		**Rzeczywisty termin realizacji**	
Wskaźniki			
Wskaźniki produktu	**Wartość założona**	**Wartość osiągnięta**	
Wskaźniki bezpośredniego rezultatu	**Wartość założona**	**Wartość osiągnięta**	
Opis realizacji projektu i informacje dodatkowe			
Sporządził		Data	
Zatwierdził		Data	

Źródło: opracowanie własne.

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki monitorowania efektów realizacji programu rewitalizacji, które umożliwią ocenę jego skuteczności. Przedstawiony został stan docelowy danych wskaźników planowy do osiągnięcia w 2023 r.

Tabela 40. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Programu Rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa		Wartość docelowa w 2023 r.		Źródło pozyskania danych
	Moszczenica	Gajkowice	Moszczenica	Gajkowice	
Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	5,2	4,6	Spadek o 15 %	Spadek o 15 %	– Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	7,9	11,2	Spadek o 10 %	Spadek o 10 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	6,9	10,5	Spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	Spadek o 15 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	2,6	1,5	Spadek o 10 %	Spadek lub utrzymanie obecnego poziomu	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	6,8	9,8	Spadek o 10 %	Spadek o 10 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	6,6	8,5	Spadek o 10 %	Spadek o 10 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	2,2	2,3	Spadek o 15 %	Spadek o 15 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci	10,9	18,2	Spadek o 10 %	Spadek o 10 %	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa		Wartość docelowa w 2023 r.		Źródło pozyskania danych
	Moszczenica	Gajkowice	Moszczenica	Gajkowice	
w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej					– Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej	6,4	5,7	Spadek o 10 %	Spadek o 10 %	– Komisariat Policji w Wolborzu, – Urząd Gminy Moszczenica.
Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,1	4,2	Wzrost o 15 %	Wzrost o 10 %	– Urząd Gminy Moszczenica

Źródło: opracowanie własne

XIII. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica nie przewiduje niezbędnych zmian w: uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz 2015 r. poz. 1322).

GPR nie wprowadza zmian w Uchwale Nr IX/56/11 Rady Gminy Moszczenica z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie uchwalenia programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w latach 2011 – 2017 oraz zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

XIV. WSKAZANIE KONIECZNOŚCI UTWORZENIA SPECJALNEJ STREFY REWITALIZACJI

Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji nie przewiduje się utworzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji i zastosowania instrumentów prawnych dedykowanych Strefie.

XV. WSKAZANIE SPOSOBU REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Niniejszy rozdział omawia zakres wprowadzonych zmian w dokumentach planistycznych gminy: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które swym zasięgiem obejmują obszar rewitalizacji. Wskazuje się również konieczność uchwalenia miejscowych planów rewitalizacji ze wskazaniem ich granic, łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także określa się wytyczne dotyczące tych planów.

15.1. ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Niezbędne do wprowadzenia zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica przedstawiają się następująco:

- wprowadzenie zapisu o obszarach zdegradowanych ustanowionych mocą Uchwały Nr XXXVIII/292/17 Rady Gminy Moszczenica dnia 30 maja 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica i oznaczenie ich w części graficznej Studium,

Proponowane ustalenia GPR są w całości zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium, ale wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie jego zmiany, w celu wymaganego ustawowo wprowadzenia ustaleń dotyczących obszarów zdegradowanych wynikającego z art. 10 ust. 2 pkt 14a) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2015 r., poz. 199 ze zm.)

Wójt Gminy Moszczenica jest zobowiązany do sporządzenia projektu zmiany studium niezwłocznie po uchwaleniu GPR. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzi w trybie określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), przy czym:

- rada gminy nie podejmuje uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- ogłaszając o przystąpieniu do sporządzenia projektu zmiany studium, Wójt nie określa formy, miejsca i terminu składania wniosków dotyczących tego studium,
- Wójt sporządza projekt zmiany tego studium nie rozpatrując wniosków dotyczących studium.

15.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I MIEJSCOWE PLANY REWITALIZACJI KONIECZNE DO UCHWALENIA ALBO ZMIANY

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji objętym Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Moszczenica obowiązują cztery miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP):

- Uchwała Rady Gminy Moszczenica Nr XIII/95/99 z dnia 29 września 1999 roku w sprawie zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica w miejscowości Gajkowice,
- Uchwała Rady Gminy Moszczenica Nr XIV/78/2003 z dnia 15 października 2003 roku w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica,
- Uchwała Rady Gminy Moszczenica Nr XIV/79/2003 z dnia 15 października 2003 roku w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica,
- Uchwała Rady Gminy Moszczenica Nr XXXVI/219/2005 z dnia 15 czerwca 2005 roku w sprawie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki położonej na terenie miejscowości Moszczenica przy ul. Kosowskiej i Spacerowej

Wszystkie projekty infrastrukturalne i przestrzenno-funkcjonalne ujęte w GPR są nie wchodzą w zasięg przestrzennych obowiązujących MPZP wobec czego nie przewiduje się konieczności ich zmiany i dostosowania do założeń GPR dotyczących przedstawionych projektów rewitalizacyjnych i wynikających z nich kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obszarów na których będą realizowane projekty rewitalizacyjne przewiduje się do objęcia nowymi MPZP.

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Cechy programów rewitalizacji 9
Ryc. 2. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Moszczenica 14
Ryc. 3. Prezentacja zagregowanych punktów adresowych w Gminie Moszczenica 16
Ryc. 4. Lokalizacja wydzielonych jednostek analitycznych Gminy Moszczenica 18
Ryc. 5. Lokalizacja wydzielonych jednostek analitycznych Gminy Moszczenica na tle topografii 19
Ryc. 6. Liczba ludności Gminy Moszczenica w latach 2010-2015, ... 21
Ryc. 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego 22
Ryc. 8. Udział poszczególnych grup ludności Gminy Moszczenica w latach 2010-2015 22
Ryc. 9. Piramida wieku mieszkańców Gminy Moszczenica w roku 2015 23
Ryc. 10. Struktura wykształcenia mieszkańców Gminy Moszczenica (w wieku 13 lat i więcej) 24
Ryc. 11. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem 24
Ryc. 12. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015 (w %) 26
Ryc. 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004-2015 27
Ryc. 14. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 30
Ryc. 15. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 34
Ryc. 16. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 36
Ryc. 17. Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 38
Ryc. 18. Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 40
Ryc. 19. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 42
Ryc. 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 44
Ryc. 21. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 46
Ryc. 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 48

Ryc. 23. Liczba interwencji Policji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 50
Ryc. 24. Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 52
Ryc. 25. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Moszczenica – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015 53
Ryc. 26. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie 54
Ryc. 27. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 57
Ryc. 28. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r. – rozkład przestrzenny kumulacji negatywnego zjawiska 60
Ryc. 29. Sieć hydrograficzna Gminy Moszczenica 61
Ryc. 30. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki na tle granic Gminy Moszczenica 62
Ryc. 31. Użytek ekologiczny „Moszczanka" okolicy miejscowości Gajkowice 63
Ryc. 32. Użytek ekologiczny w Woli Moszczenickiej 63
Ryc. 33. Położenie użytków ekologicznych na tle granic Gminy Moszczenica 64
Ryc. 34. Położenie pomników przyrody na tle granic Gminy Moszczenica 65
Ryc. 35. Położenie Gminy Moszczenica na tle powiatu piotrkowskiego 71
Ryc. 36. Położenie Gminy Moszczenica na tle sieci komunikacyjnej Źródło: www.google.pl/maps 72
Ryc. 37. Liczba dzieci i uczniów w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Moszczenica w latach 2010-2015 73
Ryc. 38. Udział osób (%) korzystających z infrastruktury technicznej na terenie Gminy Moszczenica w latach 2010-2015 79
Ryc. 39. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Moszczenica 90
Ryc. 40. Wymiary komplementarności projektów rewitalizacyjnych 124

SPIS TABEL

Tabela 1. Zasięg przestrzenny sołectw 15
Tabela 2. Liczba ludności oraz powierzchnia Gminy Moszczenica w podziale na jednostki analityczne 20
Tabela 3. Liczba ludności Gminy Moszczenica w podziale na jednostki analityczne i grupy wiekowe ludności 25
Tabela 4. Statystyka bezrobocia na terenie Gminy Moszczenica 27
Tabela 5. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej 28
Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Moszczenicy 32
Tabela 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 33
Tabela 8. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej 35
Tabela 9. Liczba osób na które pobierane jest świadczenie opiekuńcze w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 37
Tabela 10. Liczba osób ogółem pobierających zasiłki w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 39
Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 40
Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 42
Tabela 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 45
Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na dożywianie dzieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w jednostce analitycznej 47
Tabela 15. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję w przeliczeniu na 100 mieszkańców w jednostce analitycznej 49
Tabela 16. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w danej jednostce analitycznej 51
Tabela 17. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych w Gminie Moszczenica 54
Tabela 18. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych (stan na 31.12.2016 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców 55
Tabela 19. Liczba prowadzonych działalności gospodarczych – ujawnienie tendencji (wzrostu lub spadku) liczby prowadzonych działalności gospodarczych w okresie pomiędzy 31.12.2006 r., a 31.12.2016 r. 59
Tabela 20. Dane charakteryzujące sferę środowiskową Gminy Moszczenica w zakresie zasobów przyrodniczych 65
Tabela 21. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie łódzkiej w 2015 roku 66
Tabela 22. Dane charakteryzujące sferę środowiskową Gminy Moszczenica w zakresie odpadów i nieczystości ciekłych 68

Tabela 23. Masa wyrobów zawierających azbest.....69
Tabela 24. Szkoły podstawowe i gimnazja na terenie Gminy Moszczenica.....73
Tabela 25. Ochotnicze straże pożarne na terenie Gminy Moszczenica 74
Tabela 26. Domy ludowe, świetlice wiejskie, itp. na terenie Gminy Moszczenica.....75
Tabela 27. Istniejące i planowane place zabaw, siłownie zewnętrzne i boiska na terenie Gminy Moszczenica 76
Tabela 28. Zasób komunalny Gminy Moszczenica do uwzględnienia przy planowaniu rewitalizacji 77
Tabela 29. Obiekty Gminy Moszczenica wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków.....78
Tabela 30. Wykaz zadań zgłoszonych do realizacji w ramach funduszu sołeckiego w roku 2017 (dane wg Uchwały Nr XXXIII/249/16 w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na rok 2017 z dnia 29.12.2016r z późniejszymi zmianami) (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2017r poz. 610 z późn. zm.).....82
Tabela 31. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica – sfera społeczna.....86
Tabela 32. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Moszczenica – sfera gospodarcza 87
Tabela 33. Zestawienie celów szczegółowych rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań 98
Tabela 34. Komplementarność przestrzenna.....126
Tabela 35. Powiązania projektów głównych z celami szczegółowymi 128
Tabela 36. Powiązania projektów głównych.....130
Tabela 37. Wykaz projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji dofinansowanych z funduszy unijnych.....132
Tabela 38. Szacunkowe ramy finansowe i harmonogram realizacji projektów głównych.....135
Tabela 39. Karta oceny projektu 141
Tabela 40. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji Programu Rewitalizacji 142

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne (stan prawny na lipiec 2017 r.)

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2017 r., poz. 1073),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2016 r., poz. 1828),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2016 r., poz. 1610),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 2016 r. poz. 1629, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2016 r., poz. 1870, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, ze zm.)

Literatura i wybrane dokumenty programowe

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowani Kraju 2030,
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia,
- Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 roku
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Moszczenica,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Moszczenica na lata 2016-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Moszczenica na lata 2014-2020.

ZAŁĄCZNIKI

1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Moszczenica